

Bariř Sürecinin İzlenmesi

*Birleşmiş Milletler
Uygulayıcılar için
Değerlendirme
Kılavuzu*

Birleşmiş Milletler

Fafo Uygulamalı Uluslararası
Çalışmalar Enstitüsü ve Norveç
Bariř İnşa Merkezi (NOREF)
işbirliği ile

Barış Sürecinin İzlenmesi

*Birleşmiş Milletler
Uygulayıcılar için
Değerlendirme*
Kılavuzu***

ESHİD Yayınları
Eşit Haklar İçin İzleme Derneği (ESHİD)

Tel: 0312 468 21 52
www.esithaklar.org
email: esithaklar@gmail.com
info@esithaklar.org

Ankara 2025

* Orijinal metinde kullanılan
“benchmarking” kavramı başlıkta
“değerlendirme”, iç kısımlarda ise
“kıyaslama” kavramıyla karşılanmaya
çalışılmıştır.

** Bu kılavuz resmi bir çeviri değildir.
Hiçbir biçimde Birleşmiş Milletler ve
Organlarını Bağlamaz. Eşit Haklar
İçin İzleme Derneği çevirinin tüm
sorumluluğunu üstlenir.

Önsöz

Bu kılavuz, Birleşmiş Milletler saha görevlilerinin barışı güçlendirme hedefine doğru ilerleme veya bu hedeften uzaklaştıran gerilemeyi ölçmelerini sağlayacak temel prensipler, yönergeler ve kaynakları sağlamayı amaçlamaktadır. Kıyaslama organizasyonu, veri toplama, kriter ve göstergelerin toplanması, raporlanması ve şablonları üzerine daha spesifik biçim ve usuller de dahil olmak üzere Birleşmiş Milletler saha görevlileri tarafından kullanılmak üzere daha resmi kıyaslama sistemleri belirlemeye doğru ilk adım olarak görülebilir. Gerçekten de bir dizi Birleşmiş Milletler örgütü ve birimi, kadınlar ve çocukların korunması, barış ve güvenlik gibi barışın güçlendirilmesi ile ilgili konular üzerine göstergeler ve kriterler geliştirmeye başlamışlardır. Bu kılavuz bu nedenle evrim geçiren bir belgedir, ilk baskısı politika ve pratikteki gelişmelerin yanı sıra kullanıcılardan gelen yorum ve değerlendirmeleri yansıtacak biçimde gözden geçirilecektir.

Bu kılavuz, üyeleri arasında Siyasi İşler Dairesi (DPA), Barış Harekatları Dairesi (DPKO), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Kalkınma Operasyonları Koordinasyon Ofisi (DOCO) ve Barış İnşası Destek Ofisi (PBSO) olan Birleşmiş Milletler Kurumlararası İdari Komite'nin yönetimi altında Fafu Uygulamalı Uluslararası Çalışmalar Enstitüsü'nden (Fafu AIS) Svein Erik Stave tarafından geliştirilmiştir. Kılavuzun bundan sonraki evrimi bu ve diğer Birleşmiş Milletler örgütleri ve birimlerinin etkin katılımı ile olacaktır.

Kılavuzun gelişimi Birleşmiş Milletler kıyaslama pratiği, var olan barışı güçlendirme izleme çerçeveleri ve barış inşası izleme ve değerlendirme (M&E) üzerine ilgili literatürün gözden geçirilmesi ile başlamıştır. Kılavuz, aşağıdaki stratejik planlayıcılarından ve saha görevlilerden faydalanmıştır: (1) Mart 2008'de "Barışı Güçlendirme Ölçümü ve Geçişi Destekleme" üzerine çalışma; (2) Nisan ve Mayıs 2008'de barışı sağlamlaştırma ölçüleri üzerine Birleşmiş Milletler Barışın İnşası için Uygulamalar Topluluğu çevrimiçi tartışması; (3) Kasım 2008'de Birleşmiş Milletler Barışı Güçlendirme için Kıyaslama Uzmanları Çalıştayı ve (4) Ocak 2008'den Mart 2008'e dört ülke seviyesinde araştırma ziyareti.

"Barışı Güçlendirme ve Geçişi Destekleme" üzerine araştırma şu önemli sonuçları sağlamıştır.

- Güçlü barış, sistem çapında ülke izleme metodolojisi eksikliği, kıyaslama sorunları ve Birleşmiş Milletler sistemi içinde ve barış hareketlerinin sıralama ve geçişine dair sınırlı planlama kapasitesi gibi öğelerin yeterince net olmaması etkili bir Birleşmiş Milletler sistemi geçiş stratejisi oluşturma çabalarını engellemektedir.
- Bir barışın ne kadar istikrarlı olduğuna dair güvenilir nicel ve nitel göstergelerin geliştirilmesi gereklidir. Barışı güçlendirme eğilimlerinin ölçümü için veri toplama çabaları hala başlangıç aşamasındadır.
- Sağlam bir geçiş stratejisi Birleşmiş Milletler barış operasyonu ve ulusal emsallerinin liderliğine Birleşmiş Milletler sistemi tarafından sağlanan desteğin değiştirilmesi veya azaltılması gerektiğinde yardımcı olacak operasyonel etkililik ölçümleri gerektirir. Kriterler somut ve ölçülebilir olmalıdır. Temel ve hedeflerin spesifik ulusal içeriklere göre ayarlanması ile barış inşasına katılan uluslararası aktörlerin performans göstergelerini tutarlı biçimde kullanmaları gerekir. Sürecin değerlendirilmesi ulusal ilgili taraflarca mümkün olan en yüksek içerikte "sahiplenilmelidir".
- Barışı sağlamlaştırma ölçüleri üzerine kurumlararası Birleşmiş Milletler Barışın İnşası için Uygulamalar Topluluğu (80'den fazla ülke içinde üyeleri var) çevrimiçi tartışması şu ihtiyaçları ortaya çıkardı (1) var olan planlama çerçevelerinin basitleştirilmesi, uyumlu hale getirilmesi ve daha tekdüze biçimde uygulanması; (2) izleme çatısı için minimum standartlar üzerine daha fazla rehberlik ve (3) uluslararası ve ulusal sorumlulukların net bir ayrımı.

New York'ta gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Barışı Güçlendirme için Kıyaslama Uzmanları Çalıştayı (1) sahaya dayanan deneyimlerin aktarılmasını kolaylaştırmak ve (2) barışı güçlendirmenin karşılıklı değerlendirmesi ve entegre barış operasyonu geçiş planlaması için becerilerin iyileştirilmesi için Birleşmiş Milletler sistemi içinde seçkin stratejik planlayıcıları ve önde gelen uluslararası uzmanları bir araya getirdi.

Bu kılavuzun tasarımı ve kapsamı üzerine önemli mesajlar şunları içerir:

Kılavuz ana olarak saha--temelli meslektaşların kullanımını için tasarlanmış teknik (politika amaçlı değil) kaynak aracı olarak hizmet etmelidir.

Kılavuz birden fazla değerlendirme ve stratejik planlama/koordinasyon araçlarına değer katmasını mümkün kılmak için yeterli esneklik ve kapsamı sağlamalıdır.

Kılavuz, barışı güçlendirmeye dair yaygın olarak paylaşılan düşünceleri yansıtmalı ve kullanıcıların temel özellikleri ve gereksinimleri yorumlaması için yeterli alan bırakmalıdır.

Son olarak 2009 Ocak ayından Mart ayına kadar ülke seviyesinde araştırma ziyaretleri Afganistan, Burundi, Demokratik Kongo Cumhuriyeti ve Haiti'ye gerçekleştirilmiştir. Bu ülke ziyaretlerinden elde edilen bulgular ve öncesindeki gözden geçirmeler bu kılavuzda Ek--B içinde özetlenmiştir.

Kılavuz bu bulgulara ve önerilere önemli terimleri netleştirerek ve karşılaştırmalı değerlendirme sisteminin kurulumu veri işleme ve raporlama üzerine yönergeler sağlayarak yanıt verir. Kılavuzun yapısı, barışı güçlendirmeye yönelik kıyaslamada adım adım bir yaklaşımı izler:

1. Bölüm temel terimleri ve kavramları özetler ve izleme mekanizmasının nasıl kurulacağına dair kılavuzluk sunar.
2. Bölüm barışı güçlendirme kıyaslamasının nasıl kurulacağına dair yönergeler ve prensipler sunar.
3. Bölüm atanan göstergeler ve veri toplama ve analizi ile belirlenmiş kıyaslamalara doğru ilerlemenin nasıl ölçüleceği üzerine yönergeler sunar.
4. Bölüm sağlam raporlama ve kıyaslama sonuçlarının kullanımına dair prensipleri sunar.

Ek bölümler yedi ülkeden vaka çalışmalarını ve barışı güçlendirme kıyaslaması için geniş kapsamlı kaynaklara bağlantılar içerir.

Teşekkürler

Bu kılavuz için İdari Komitenin aşağıdaki üyeleri metnin geliştirilmesi ve düzeltilmesinde önemli rol oynamışlardır: Adrian Morrice, DPA; Madalene O'Donnell ve Paul Keating, DPKO, Chris O'Donnell daha önce UNDP'den şu anda DPKO ile; Anja Bille Bahncke, DOCO; Marc Jacquand, daha önce DOCO'da şu anda UNSCO'da; Genevieve Boutin, daha önce PBSO'da ve şimdi UNICEF'te, Matti Lehtonen daha önce PBSO'da şu anda UNEP'de; ve Richard Ponzio, daha önce PBSO'da ve şu anda Birleşik Devletler Dışişleri Bakanlığı Yeniden Yapılandırma ve Stabilizasyon Koordinasyon Ofisinde. Dünya bankasından Kazuhide Kuroda İdari Komiteye gözlemci olarak katıldı ve faydalı editöryal yorumlar ve kaynak malzemeler sundu. PBSO'dan Vikram Parekh bu son halinin düzenlenmesine öncülük etti. Kılavuz aynı zamanda özellikle adının anılmasını hak eden birçok başka uzmanın girdilerinden faydalandı: Birleşik Devletler Barış Enstitüsünden Michael Dziedzic, Tuft Üniversitesi Çatışma, Kalkınma ve Barış İnşası Merkezinden (CCDP) Susanna Campbell; Fafu AIS'den Kathleen Jennings; ve Norveç Barış İnşası Merkezinden (Noref) Mariano Aguirre ve Tone Faret. BM ve Afganistan, Burundi, Demokratik Kongo Cumhuriyeti ve Haiti'den diğer meslektaşlar araştırmacılarla kıyaslamaya dair ilk deneyimlerini ve çıkardıkları dersleri paylaştıkları için özel teşekkürü hak ediyorlar.

Bu kılavuzun üretimini finanse ettiği için Norveç Dışişleri Bakanlığı'na ve çalıştay uzmanlarına ev sahipliği yaptığı için Norveç Barış İnşa Merkezi'ne de teşekkür etmek istiyoruz.

Kılavuz Özeti

Barışı güçlendirme Kıyaslamasına Adım Adım Kılavuz

1. Adım: Kıyaslama için hazırlık

İlkeler

Birleşmiş Milletler barış operasyonunun başında kıyaslama için hazırlanın. Gelecekteki bir kıyaslama uygulaması için temel hazırlıklar--veri kaynaklarının ve diğer kaynaklarının tanımlanması da dahil--kapsamlı ihtiyaç ve kapasite değerlendirmeleri, stratejik değerlendirmeler ve çatışma analizi yürütülürken yapılabilir. Ek olarak kıyaslama uygulamasını desteklemesi beklenen personel de uygun eğitimi almalıdır.

Ev sahibi hükümet ve sivil toplumla temas edin. Ulusal otorite ve toplumsal organizasyonlar, gazeteciler, iş dünyası liderleri ve dini temsilciler de dahil olmak üzere sivil toplum kıyaslama uygulamasına dahil edilmelidir. Kriterler, göstergeler ve veri kaynaklarının belirlenmesi için referans grubu olarak hizmet edebilir ve bazen sürecin ölçümü için bilgi sağlayabilirler.

Ev sahibi hükümetin ve uluslararası ortaklarının paylaştığı hedefleri karşılamanın sağlayacak temel görevleri belirtin. Sahada koşullar iyileştikçe veya kötüleştikçe hedeflerin ve bu nedenle onlarla ilgili görevlerin yeniden değerlendirilmesi gerekecektir.

Diğer izleme sistemleri ile mümkün olduğunda kaynakları paylaşın. Çoğu kalkınan ve çatışma sonrası ülkede bir dizi izleme uygulaması aynı anda var olur. Örneğin bir Yoksullukla Mücadele Strateji Belgesi (PRSP) veya Binyıl Kalkınma Hedeflerine (MDGler) doğru süreci veya Sonuçlara Dayanan Yönetimin (RBM) amaçlarını izlemek için büyük ölçekli izleme sistemleri kullanılıyor olabilir. Barışı güçlendirme kıyaslama uygulamasının belirli ihtiyaçlarının böylesi sistemlere entegre edilip edilemeyeceğine dair dikkatli hesaplama yapılmalıdır.

2. Adım Kriterleri belirleyin

İlkeler

Sağlam içeriksel kriterler ve göstergeler tanımlayın. Sağlam kriterler ve göstergeler ev sahibi ülkenin derin bilgisi ve çatışma bölgelerinde barışı güçlendirmeyi etkileyen etkenlerin bilgisini bileşimine dayanırlar. Bu nedenle, spesifik kriterler ve göstergeler hem ev sahibi ülke bağlamına hem de barışı

güçlendirmeye dair genel kavramsal çerçevelere göndermeler yapılarak tanımlanmalıdırlar.

Kriterleri belirlerken gerçekçi olun. Belirli bir ülkede Birleşmiş Milletler barış operasyonunun planlanan veya varsayılan süresi ile üzerinde anlaşılabilir barışı güçlendirme kriterleri arasında gerçekçi bir ilişki olmalıdır. Temel sosyal değişimi başarmak ve çatışmanın temel nedenlerini ele almak normalde uzun vadeli süreçlerdir ve çoğu barış operasyonunun zaman çerçevesi içinde kolayca ölçülemezler.

Kıyaslama sisteminin temel niyetlerine odaklanın. Barışı güçlendirme amaçlı bir kıyaslama çalışmasının asıl amacı bir ev sahibi ülkede barışı güçlendirmeyi etkileyen ana etkenleri izleme ve bu bilgiyi analiz ederek ulusal ve uluslararası karar vericileri daha iyi bilgilendirmektir. Barışı güçlendirme kriterleri daha önce bahsedilen hedefle doğrudan ilgili değilse kalkınma, yoksullukla mücadele ve insan hakları konularında daha geniş istekleri yansıtmamalıdır. Normal olarak barışı güçlendirme sürecinin izlenmesi için görece az sayıda, tipik olarak 4 ile 12 arasında, kriter belirlenmesi tavsiye edilir.

Ana etkenler

Bir barışı güçlendirme kriteri her zaman sürdürülebilir barışı yansıttığı kabul edilen bir referans noktası olarak ifade edilmelidir. Bu anlamda bir hedef veya amaca benzetilebilir.

- Referans noktasının gerçeklik ve uygunluk bakımından ne kadar doğru tanımlanması gerektiğini hesaba katın.
- Her bir kriteri 1) tanımlanacak tüm kriter kümesi, ve 2) kullanılabilir olan veya olacak olan veri kaynakları ve ölçüm olasılıkları bakımından hesaba katın.

3. Adım: Bir veri toplama sistemi kurun

İlkeler

Var olan kaynakların haritasını çıkarın. Kıyaslama uygulaması için özel olarak tasarlanmış yeni veri toplama anketleri ancak var olan veri kullanılmayacağı zaman yapılmalıdır. Kıyaslama amaçları için uygun çeşitli veri kaynakları erkenden, tercihen kıyaslama sistemi kurulmadan önce haritalanmalıdır. Kaynaklar; DevInfo, Birleşmiş Milletler örgütleri, ikili kalkınma ajansları, ulusal istatistik kurumları, ulusal ve uluslararası STK'lar ile araştırma kurumlarınıninkiler gibi veri tabanlarını içerebilir.

Nicel verileri nitel bilgi ile birleştirin. Kıyaslama sistemleri normalde nicel verilere dayanır ve bunlar her zaman kendi başlarına tam resmi ortaya çıkarmaya yetmeyebilir. Bu nedenle nicel veriler nitel bilgi ile birleştirilmelidir, örneğin nicel ölçümleri kendi bilgi ve algıları ile karşılaştırmaları için ilgili taraflar ve bilgilendirilmiş insanlardan oluşan bir referans grubu oluşturulmalıdır.

Ana etkenler

- Gerekli bilgi var olan sistemlerle toplanabilir mi?
- Gerekli veriyi toplamak için hangi kaynakları gereklidir?
- Karşılaştırılabilir veri zaman içinde toplanabilir mi?
- Veri ne zaman geçerli ve güvenilir olarak görülebilir?

4. Adım: Kriterlere gösterge atayın

İlkeler

Kriterlere doğru ilerleme veya onlardan gerilemeyi ölçmek için göstergeler belirleyin. Göstergelerin seçilmesi ve tanımlanması (1) kriter için uygunluk değişimini yansıtmaya becerisi ve (2) verinin kullanılabilirliğine dayanmalıdır. Hem metodolojik hem de politik boyutları olan kriterlerin belirlenmesinin aksine göstergelerin seçimi ana olarak metodolojik bir etkinliktir.

Her bir kritere birden fazla gösterge atayın. Her bir kritere atanan gösterge kümesi kapsamlı olmalıdır

ve kalıcı bir barış için gerekli koşulları aşındırabilecek risk faktörleri ve olayın ortaya çıkışını da ölçecek olanlar da bunlara dahil olmalıdır. Olası eşleşmeler şunları içerebilir:

- Nesnel ve öznel göstergeler. Ör. “ulusal polis gücündeki polis memuru sayısı” “ulusal polis gücünün performansına dair kamu görüşü” ile birleştirilmeli.
- Bir süreçteki iki karşıt gücü temsil eden göstergeler. Ör. “ulusal polis gücünün boyutu” “suç ağlarının ve ilgili etkinliklerin gelişimi” ile birleştirilmeli.
- Barışı sürdürmek için ulusal kapasitedeki değişimi değerlendirmek için ulusal ve uluslararası aktörlerin sürdürülebilir barışa yaptıkları toplam katkı üzerine göstergelerle sadece ulusal aktörlerin katkıları üzerine göstergeleri birleştirin. Ör. Ulusal ve uluslararası polis/asker güçlerinin güvenliği sağlamaya birleşik katkısını yansıtan göstergelerle sadece ulusal güçlerin katkısını yansıtan göstergeleri birleştirin.

Ana etkenler

- Seçilen göstergeler kriteri ne kadar doğru ve kapsayıcı olarak tanımlıyor?
- Göstergeler nasıl ölçülebilir ve ne tür veriler gerektiriyorlar?
- Seçilen göstergeler zaman içinde kadar karşılaştırılabilir?
- Seçilen göstergelerin kullanımında ne tür değişimleri tanımlamayı beklemeliyiz ve bunun süresi nedir?
- Seçilen göstergelerin ölçümü için gerekmesi beklenen kaynaklar nelerdir?
- Ne miktarda ve sıklıkta veri toplama gereklidir?

5. Adım: Veriyi toplama ve analiz

İlkeler

Veriyi sırası ile sonuç hiyerarşisinin alt seviyelerinden üst seviyelerine doğru toplayın. Bu ya

(1) istatistiksel yöntemler, ya (sınıflandırma teknikleri) veya (3) nitel değerlendirmeler uygulanarak yapılabilir.

İstatistiksel toplama teknikleri birbirleri ile istatistiksel olarak karşılaştırılması için her seviyede yüksek kalitede verinin kullanılabilir olmasını gerektirir. Böyle bir veri

barış/çatışma izleme ve değerlendirme (M&E) çerçeveleri için genelde mevcut olmadığından daha uygun toplama teknikleri ağırlıklandırma ve ölçeklendirme, ve saf nitel değerlendirmeler gibi sınıflandırma teknikleridir.

Tüm kıyaslama sistemi içinde kullanılan verinin doğruluğunu ve güvenilirliğini değerlendirin. Değerlendirmenin odak noktası verinin, özellikle en ilgili ve önemli olarak görülen verinin kalitesini iyileştirmek ve iyileştirilen veri koleksiyonuna yatırım yaparak daha fazla ilgili (geçerli) göstergenin dahil edilmesinin mümkün olup olmadığına karar vermektir.

Ana etkenler

- Kıyaslama işleminin ilk evresinde, ideal olarak kriterlerin belirlendiği zaman, verinin nasıl toplanması ve toplanabileceğini hesaba katın.

6. Adım: Bir raporlama sistemi kurun

İlkeler

Kıyaslama işleminin sonuçlarını raporlamak için bir standart format belirleyin. Kıyaslama sonuçları genelde bir veya iki rapor türünde sunulur:

- Kıyaslama sonuçlarının altta yatan bilgiyi sağlayarak içeriğe dolaylı olarak katkıda bulunduğu raporlar. Bu durumda kıyaslama işleminden ana sonuçlar ve ana metodolojik usullerin strateji ve politika raporlarında ek olarak sunulması idealdir.
- Bir kıyaslama işleminden sonuçları sunmak için özel olarak tasarlanmış raporlar. Bunlar bir dizi şekil ve tablo veya “trafik lambası” raporları kullanarak tek tek kriterlerin ve göstergelerin detaylı tanımlamalarını içeren rapor biçimini alabilir. Trafik lambası formatının ana avantajlarından birisi bütünlüklü düşünmeyi desteklemesidir.

Kıyaslama işleminin son kullanımına uygun olarak kullanıcı –doştu raporlama formatları geliştirin (ör. Karar verme ve stratejik planlamayı daha iyi bilgilendirmek için).

Veri ve sonuçların başarısızlık, risk ve belirsizliğine dair detaylı tanımlar içeren çok boyutlu ve dengeli raporlamadan emin olun.

Şeffaf bir biçimde, raporlanan sonuçlar ve metodolojik temellerini, kullanılan yöntemler, veri kaynakları ve toplama usulleri ile birlikte belgeleyin ve paylaşın.

Ana etkenler

Raporlama sisteminin karar vermeden kullanılmak üzere nasıl optimum hale getirileceğini düşünün.

7. Adım: Süreci değerlendirin ve gerekiyorsa ayarlamalar yapın

İlkeler

Kalite ve faydayı optimize etmek için tüm kıyaslama sürecini değerlendirin. Bu değerlendirme sürecin her adımını kapsamalldır: sonuçların karar vermede kullanımı için kriterlerin belirlenmesinde altta yatan maddelerden sürecin nihayetinde ev sahibi ülkede barışı güçlendirmeye katkısına kadar.

Öğrenilen dersleri belgeleyin ve paylaşın. Bu sadece aynı ülke içeriğinde sonraki kıyaslama uygulamalarına faydalı olmakla kalmayacak aynı zamanda Birleşmiş Milletler saha görevlileri tarafından gerçekleştirilen diğerleri için de faydalı olacaktır. Barışı güçlendirme kıyaslaması yeni bir alandır ve gelişimine Birleşmiş Milletler sistemi içinde deneyimler öncülük edecektir.

Ana etkenler

En başta belirlenen kriterler ideal mi? Yeni referans noktaları (seviyeler) kullanılarak gözden mi geçirilmeli yoksa yeni kriterlerle değiştirilmeliler mi?

Kıyaslama sonuçları barış operasyonunu nasıl etkiledi?

İçindekiler

Önsöz	2
Teşekkürler.....	4
Kılavuz Özeti	4
İlkeler	4
2. Adım Kriterleri belirleyin.....	4
İlkeler	4
Ana etkenler	5
3. Adım: Bir veri toplama sistemi kurun.....	5
İlkeler	5
Ana etkenler	5
4. Adım: Kriterlere gösterge atayın.....	5
İlkeler	5
Ana etkenler	6
5. Adım: Veriyi toplama ve analiz.....	6
İlkeler	6
Ana etkenler	6
6. Adım: Bir raporlama sistemi kurun.....	6
İlkeler	6
Ana etkenler	7
7. Adım: Süreci değerlendirin ve gerekiyorsa ayarlamalar yapın.....	7
İlkeler	7
Ana etkenler	7
1.1 Hedefler ve Bağlam.....	10
1.1.1 Kılavuz hedefleri	10
1.1.2 Birleşmiş Milletler Bağlamı.....	10
1.1.3 Ana kavramlar ve terminoloji	11
Kriterler, başlangıç seviyeleri ve göstergeler	11
Tablo 1.1. Farklı alanlarda kullanılan kriter örnekleri	12
İzleme/kıyaslamadan stratejik bilgi	14
Sonuçların ölçümü	15
Bir izleme mekanizması kurmak.....	15
2. Kriterleri Belirlemek.....	16
2.1. Barışı güçlendirme kriterlerinin özellikleri.....	16
2.1.1. Barışı güçlendirmeyi analitik hale getirme	16
2.1.2. Barışı güçlendirme kriterlerini belirlemek için prensipler.....	17
2.1.3. Barışı güçlendirme kriterlerini belirlerken temel düşünceler	17
2. Kriter belirleme seviyesi	18
2.2. Kriter çerçeveleri.....	18
2.2.1. Strateji temelli çerçeveler.....	18
Kutu 2.2. Liberya’da çeşitli stratejik hedefleri tek bir kıyaslama çerçevesinde birleştirmek	18
Kutu 2.3. Sırası ile strateji temelli kriterlerin bir çıktıya odaklanması ve sistem çapında etkisi örn.....	19
2.2.2. Sektör temelli çerçeveler.....	20
Kutu 2.4. Sektör temelli çerçevelere bir örnek	20
2.2.3. Süreç temelli çerçeveler	21
Kutu 2.5. MPICE çerçevesinde süreç perspektifleri	21
2.2.4. Diğer çerçeveler	23
3. Veri Toplama ve Göstergeler.....	23
3.1. Veri kaynakları ve toplama yöntemleri	24
3.1.1. Var olan veri kaynaklarını almak	24
Kutu3.1. DevInfo	26
3.2.1. Ek veri toplama	26
İstatistiksel olmayan ölçme yöntemleri ile toplanan veri.....	26
İstatistiksel ölçme yöntemleri ile toplanan veri	27
3.2. Veri türlerini değerlendirmek	27
Veri toplama ile ilgili diğer düşünceler	28
3.3. Kriterlere gösterge atamak	28
3.3.1. Gösterge türleri.....	29
3.3.2. Göstergeleri birleştirmek.....	29
Şekil 3.1. Öznel ve nesnel göstergeler arasındaki korelasyonu gösteren diyagram, Irak, 2002--2008....	30

3.3.3. Göstergelerin seçimine dair önemli düşünceler	30
Tablo 3.2. Seçilen sektör temelli kritere atanan farklı gösterge türü kombinasyonlarının örneği	32
3.4. Toplulaştırma ve analiz	32
3.4.1. Toplulaştırma teknikleri	33
3.4.2. Belirsizlik ve süreç iyileşmelerini değerlendirmek.....	33
4. Raporlama	34
4.1. Kıyaslama sonuçlarının sunumu	34
4.1.1. Kıyaslama sonuçlarının genel politika ve strateji raporlarında kullanımı	34
4.1.2. Kıyaslama sonuçlarını sunmak için biçimlendirilen raporlar	34
4.2. Önemli raporlama prensipleri	36
Kutu 4.1. Rapora eklenecek önemli kıyaslama süreci noktaları	36
Veri kalitesi ve iyileştirme fırsatları	37
Kullanılan veri ve veri toplama yöntemleri	37
Kriterin geçerliliğini düşünmek	37
Terslikler, olumsuz gelişmeler ve riskler	37
Ekler.....	38
Ek A: Barışı güçlendirmeyi anlamak	38
Kutu 1.1. Barışı güçlendirme kavramı	38
Ek B: BM kıyaslama pratiği gözden geçirmesinden ana bulgular.....	39
Ek C: Seçilmiş BM entegre barış operasyonlarından kıyaslama deneyimleri	40
C1. Sierra Leone: CDW ve Barış İnşası için kriterler (2002--2009)	40
I. UNAMSIL'in azaltılması için kriterler	40
II. Barışı güçlendirmeye ve kıyaslamaya bütünlükçü yaklaşım	41
C2. Afganistan: Afganistan Sözleşmesi için Kıyaslama	41
C3. Irak: Irak Sözleşmesi için Kıyaslama.....	42
C5. Haiti: MINUSTAH güçlerinin yeniden yapılandırılması için kıyaslama.....	44
C6. Demokratik Kongo Cumhuriyeti (DRC): Uluslararası Güvenlik ve İstikrar Destek Stratejisi	45
Ana eğilimler ve yorumlar:	46
C7. Kongo Demokratik Cumhuriyeti: ISSSS sonuçlarının trafik lambası raporu örneği.....	46
ISSSS PUANLAMA KARTI	46
3. Çeyrek, 2010 (Özet).....	46
İlerleme kodu açıklaması:	46
Bileşen 1: Güvenlik.....	46
Bileşen 3: Devlet Otoritesinin sağlanması	48
Ana eğilim ve yorumlar	48
C8. Liberya: UNMIL'den CDW kıyaslama kılavuzu	49
Ek D: Kaynaklar.....	50
D1. Barışı güçlendirme sürecinin izlemesi ile ilgili var olan indeksler	50
D2. Barışı güçlendirme sürecinin izlemesi ile ilgili kılavuz ve el kitapları	51
D3. Barışı güçlendirme sürecinin izlemesi ile ilgili veri kaynakları.....	53

1.1 Hedefler ve Bağlam

1.1.1 Kılavuz hedefleri

Bu kılavuzun amacı çatışmadan etkilenen ülkelerde kıyaslama çerçevesini uygulanmasının tasarımı ve takibinde Birleşmiş Milletler sistemi planlayıcılarına¹ destek olmaktır. Kılavuz dış çevrenin kıyaslanmasının teknik yönlerine odaklanır, barışı güçlendirmek için referans noktalarının nasıl tanımlanacağını ve bunlara doğru ilerleyen veya gerileyen sürecin nasıl ölçüleceğini gösteren mekanizmaların tanımlanmasını gösterir. Ulusal barışı güçlendirmek için kullanılan kriterler hala çok erken bir aşamada olduğundan bu kılavuz şunları sağlamayı hedefler:

- Kıyaslama metodolojisine temel giriş
- Barışı güçlendirme için kıyaslamanın kullanılması ile ilgili terim ve kavramların netleştirilmesi
- Sağlam kıyaslama için ilkeler ve prensipler
- Barışı güçlendirme kıyaslamasında kullanılacak veri kaynakları ve veri toplama yöntemlerinin özeti
- Mümkün olduğu yerde geçmiş pratiklerden örnekler

Barışı güçlendirme kıyaslaması Birleşmiş Milletler varlığının etkinliği, geçerliliği ve hatta atfedilen etkisini değerlendirmekten farklıdır. Kıyaslamayı misyon veya program performansı izleme ve planlaması üzerine Sonuca Dayalı Bütçeleme (RBB) ve Sonuca Dayalı Yönetim (RBM) stratejileri bağlamında zaten yeterli bilgi vardır.² RBB veya RBM için kıyaslama bu kılavuzun kapsamı dışında kaldığından bu çabalar ve barışı güçlendirme kıyaslaması ideal olarak bağlanmalıdır.³

Kılavuz tüm ülkelerde barışı güçlendirme izlemesine uygulanmak üzere “ideal” veya “tercih edilen” kriterler ve göstergeler şablonu tasarlamaya çalışmaz. Barışı güçlendirme çalışmaları, henüz çok farklı bağlamlardaki önemli ölçümler üzerine bir uzlaşının sağlanamadığı bir alandır.⁴ Daha çok farklı ülke gerçeklerine ve ihtiyaçlarına uyarlanabilecek sağlam gösterge ve kriterler tanımlamak için kullanılacak temel, teknik kılavuzlar sağlamayı amaçlar. Ek olarak ek bölümler operasyon çevrelerine en uygun sınırlı sayıda kriter seçmesi gereken uygulayıcılar için faydalı olabilecek olası kriter örnekleri içerir.

1.1.2 Birleşmiş Milletler Bağlamı

Bu kılavuzun Ek--C bölümü şunlarda dahil olmak üzere farklı bağlamlarda Birleşmiş Milletler kıyaslama ve izlemede Birleşmiş Milletler deneyimini detaylı olarak içerir:

- Bir barış sağlama operasyonunun güçlendirme, gerileme veya geri çekilme (CDW) sırasında veya Güvenlik Konseyinin talebi ile operasyonun erken safhalarında.

Yoksullukla Mücadele Strateji belgesi (PRSP), Çatışma Sonrası İhtiyaç Değerlendirmesi (PCNA) veya uluslararası kompakt veya Entegre Stratejik Çerçeve (ISF) gibi Birleşmiş Milletler iç planlama

¹ Kılavuzun ana kullanıcılarının çatışmadan etkilenen ülkelerdeki Birleşmiş Milletler sistemi stratejik planlamacıları olması beklenmektedir. İkincil kullanıcılar ise Birleşmiş Milletler üst düzey yönetimi, gerek BM genel merkezindeki gerekse ülkelerdeki politika danışmanları ile izleme ve değerlendirme uzmanları olabilir. Ancak ilgili planlama ve politika kapasitelerinin farklı görevlerde değişebileceği ve gerçek kullanıcı topluluğunun daha da genişleyebileceği anlaşılmıştır.

² Bkz. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), *Handbook on Planning, Monitoring and Evaluating for Development Results* (New York, UNDP, 2009), <http://stone.undp.org/undp/web/eo/evalnet/Handbook2/documents/english/pme--handbook.pdf>.

³ Örneğin çatışma sonrası istihdam programı, barışı güçlendirmenin farklı aşamalarına göre adapte edilebilir. Bkz. *United Nations Policy on Post--Conflict Employment Creation, Income Generation, and Reintegration*, alt bölüm 3.1--3.3 (Cenevre, BM, 2009), http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-----ed_emp/-----emp_ent/-----ifp_crisis/documents/publication/wcms_117576.pdf.

⁴ Bkz. Ek A ve Charles T. Call, *Knowing Peace When You See It*, (UNDP, 2007), http://www.undp.org/cpr/content/economic_recovery/Background_3.pdf.

aracı gibi geniş planlama çerçevesi geliştirirken.

Sierra Leone'deki Birleşmiş Milletler misyonu (UNAMSIL) 2002 yılının ortalarında başlayarak birlik sayısını azaltmak için kıyaslama kılavuzunu kullanan ilk Birleşmiş Milletler saha misyonuydu. Liberya'daki Birleşmiş Milletler misyonu da (UNMIL) kriter geliştirme ve kullanmada görece daha uzun bir deneyime sahiptir: 2006 yılında sağlama aşamasında ve 2007'de güçlerin azaltılması aşamasında.

Güvenlik Konseyi artan biçimde Genel Sekreter'den azaltma öncesinde bile kritik kriterleri önermesi ve raporlamasını talep ediyordu ve barış sürecinin genel izleme girdisi olarak, raporlama talepleri çoğu zaman barış sağlama operasyonunun veya özel politik veya barış inşa misyonunun denetimindeki görevlerin ötesine geçiyordu. Güvenlik Konseyi Afganistan, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Fildişi Sahilleri, Haiti, Sierra Leone ve Doğu Timor için kriterler talep etti. Çoğu durumda bu kriterler üzerinde anlaşılmalı bir süreç olmadan ve barış sağlama veya politik misyon, BM Ülke Ekibi ve ulusal yetkililer ve ilgili taraflar arasında değişken seviyelerde sorumluluk ile hazırlandı.

Kıyaslama çabaları sahadaki BM birimleri tarafından Güvenlik Konseyi'nin talebi olmadan da başlatılmış olabilir. BM örneğin ulusal yetkililerle ve diğer uluslararası aktörlerle barışı güçlendirme ve uluslararası yardım bağlamında ortak kriter belirlemeye dahil olmuştur; bu çerçeveler ilerlemeyi oluşturan şeyleri için teknik kriterler sağlayarak karşılıklı sorumluluk geliştirmeyi hedeflemiştir.⁵ Bu tür kriterler normalde ulusal bütçe veya kalkınma stratejileri veya uluslararası stratejiler veya sözleşmelerin içinde yer alır veya bunlarla uyumludur.

ISF gibi bir iç planlama aracı için kıyaslama, iç BM operasyonlarını ve/veya yardımlarını önceliklendirme ve sıralamak için bir ülkenin barışı güçlendirme sürecini izlemek için kullanılır. Sierra Leone ulusal olarak paylaşılan barışı güçlendirme kriterlerine dair bir örnektir: 2009 BM Ortak Vizyonu ulusal barış ve kalkınma öncelikleri ile uyumludur ve barışı güçlendirme de dahil olmak üzere öncelikli alanları için kriterler belirler.⁶

Dışardan barışı güçlendirme işlemi için kıyaslama, BM birimleri için iç performans izleme ile karıştırılmamalıdır (ör. BM program ve operasyonlarının ilerleyişini izlemek için gösterge ve sonuç çerçevelerinin kullanımı).

1.1.3 Ana kavramlar ve terminoloji⁷

Barışı güçlendirmeye sürecinin izlenmesi iki temel öğeye dayanır: (1) uygun kriter ve göstergelerle sağlam ama karmaşık olmayan bir ölçüm sistemi ve (2) birden fazla kaynaktan girdi toplayabilecek ve gidişat düzeltmeleri önermek için hükümet ve uluslararası toplulukta yeterli yetki ve güvenilirliği olan bir izleme mekanizması.

Kriterler, başlangıç seviyeleri ve göstergeler

“Kriter” teriminin anlamı uygulandığı içeriğe göre değişebilir:

- Geniş anlamda ve BM bağlamında sıkça kullanıldığı haliyle kıyaslama; değişim ve ilerlemenin ölçülebileceği bir referans noktası olarak kriteri kullanan bir izleme biçimi olarak tanımlanabilir. Bu perspektiften bir kriter; var olan standart, bir şeyin çalışması için minimum gereksinim, rekabet alanında başrolün performansı (örneğin en iyi pratik) vb. tarafından tanımlanan bir hedef olarak görülebilir.
- Bir kriter daha spesifik olarak daha genel hedeflerin veya vizyonların (diğer kriterlerin yerine getirilmesinden ayrı veya onlarla birlikte) yerine getirilmesi için pratikle (ampirik kanıt, deneyim

⁵ Bkz. Ek A ve Charles T. Call, *Knowing Peace When You See It*, (UNDP, 2007), http://www.undp.org/cpr/content/economic_recovery/Background_3.pdf.

⁶ Ayrıntılar için bakınız Ek C1.

⁷ İzleme ve Değerlendirme (M&E) terimlerine dair kapsamlı bir sözlükçe için bkz. OECD, *Glossary of Key Terms in Evaluation and Results Based Management*, Paris, OECD Publications, 2002, <http://www.oecd.org/dataoecd/29/21/2754804.pdf>

- veya gözlem biçiminde) doğrulanmış sağlam bir referans noktası (bir değer, ifade veya karakteristik biçimde) olarak tanımlanabilir.

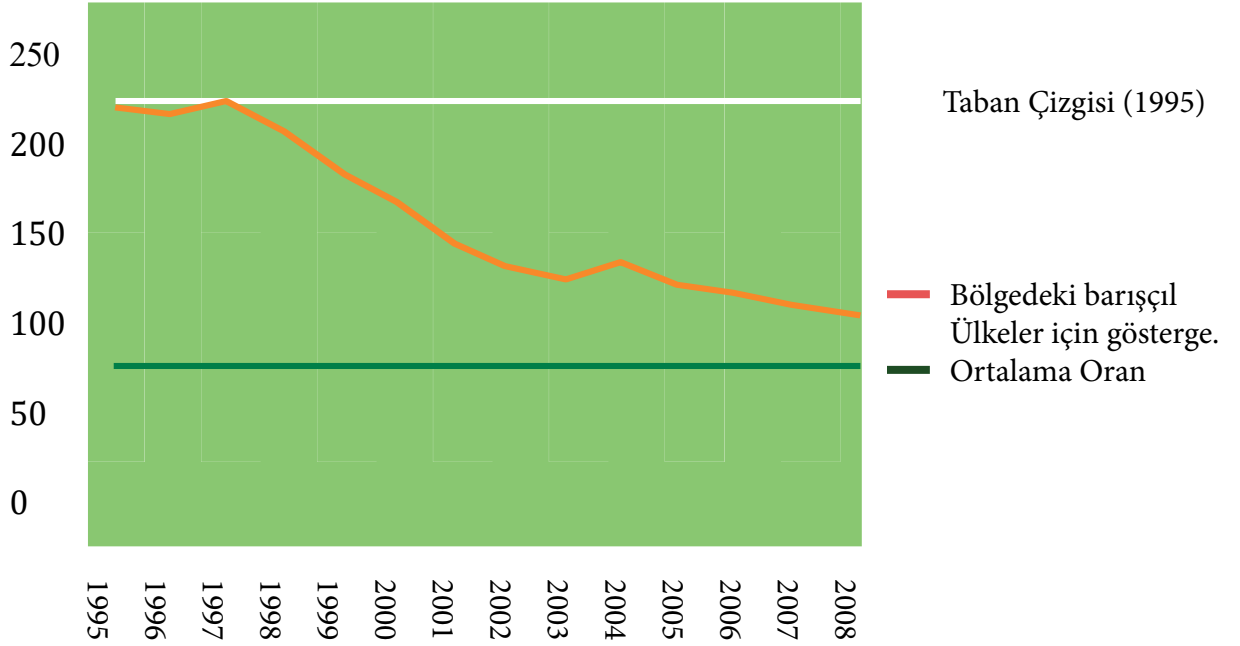
Tablo 1.1. Farklı alanlarda kullanılan kriter örnekleri

<i>Saha/amaç</i>	<i>Kriter</i>	<i>Kriter niyeti/vizyonu</i>
Yoksulluk (düşük yoksulluk sınırı)	2 ABD Doları/gün/kişi	Belirli bir alanda yetişkin bir insanın sağlıklı kalabilmesi için metabolik gereksinimlerini karşılayan minimum enerji gereksinimini (kilokalorileri) içeren yiyeceği satın alması için kişi başı gerekli para miktarı
İş performansı	500 ABD Doları/gün/çalışan	Bir şirket için ekonomik dengesi sağlaması için minimum satış
Kübizm (sanat akımı)	Picasso'nun "Les Femmes d'Alger" tablosu, 1907 (Modern Sanat Müzesi, New York)	Sanatta yeni bir ifade biçimi tanımlayan ve diğer tüm kübiş tabloların kıyaslandığı sanat formunun temel örneği olan tablo
Bina tasarımı, kirlilik vb.	Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO) tarafından geliştirilen çeşitli standartlar	Binaların yapılma amaçlarına göre işlev görmesi (ör. güvenlik, çevresel sürdürülebilirlik), endüstriyel süreçlerden kaynaklanan emisyonların asgari seviyede tutulması, vb.

Pratikte bir kriter her zaman net bir değer veya hedef olarak tanımlanamaz, özellikle de sürdürülebilir barış için kriterlerden bahsederken. Bunun nedeni barışı güçlendirmenin sistem çapında etkilere odaklanmasıdır ve sistem çapında veya hatta sektör çapında etkileri ölçmek için tek bir göstergiyi uygulamak çok nadiren mümkündür (Bkz. Alt bölüm 1.2.4). Bu gibi durumlarda kriterler bir süreç olarak (ör. Hükümet kurumlarındaki yozlaşma seviyesi azaltılmıştır) veya başlangıç durumuna referansla bir değer (ör. Hükümet kurumlarındaki yozlaşma yüzde 80 azaltılmıştır) olarak tanımlanabilir. Barışın güçlendirilmesinde kriter kullanma ve ilgili diğer zorluklar 2. Bölüm'de ele alınmıştır.

Bir kriter bazı izleme metodolojilerinin aynı amaç için--ölçüm yapmak için tarihi bir referans noktası olarak kullandıkları başlangıç noktasından ayrılmalıdır. Aşağıda Şekil 1.1 bir ülkede çocuk ölümleri referansı ile gösterge, kriter ve başlangıç noktası arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Kriter bölgede çatışmanın olmadığı diğer (karşılaştırılabilir) ülkelerdeki ortalama çocuk ölüm oranları temelinde tanımlanmıştır (oran:92). Kriteri bir referans noktası olarak kullanırsak, 1995'den 2008'e kadar ölçülen ölüm oranları 1995'de kriterin 112 üzerinde olan oranın 2008'de kriterin 25 üzerinde olarak iyileştiğini gösterir. Belirlenen ülkede çocuk ölümünün ilk güvenilir ölçümü 1995'de yapılmıştır ve bu oranı bir referans noktası (başlangıç) olarak kullanırsak çocuk ölüm oranının 1995 ve 2008 yılları arasında yüzde 57 düştüğünü söyleyebiliriz.

Şekil 1.1. Belirli bir ülkede tek bir eş gösterge ile ölçülen başlangıç ve kriter örneği ile kriter, başlangıç noktası ve gösterge arasındaki ilişki.



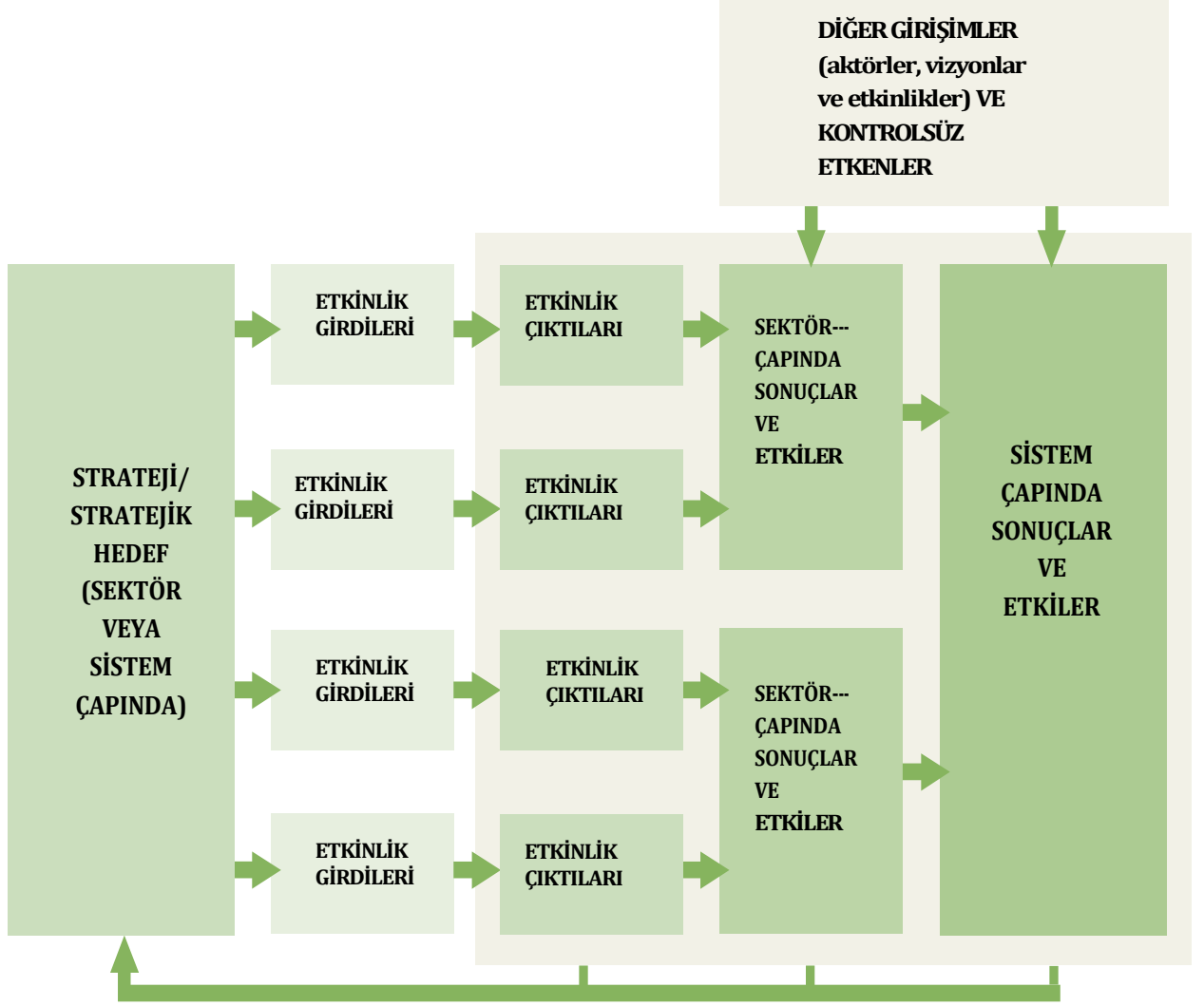
Örneğin gösterdiği gibi, iyi tanımlı bir kritere sahip olduğumuzda referans

noktasından (bir başlangıç noktası) veya ona doğru (bir kriter) değişimi ölçmek için sadece bir referans noktasına ihtiyaç duyduğumuzdan, prensipte başlangıç noktasına ihtiyacımız yoktur.

Sonuçların hiyerarşisi

Spesifik hedeflerin ve etkinliklerin daha geniş ekilerini ölçmek özellikle strateji ve etkinliklerin hedefi kompleks toplumların performans biçimini değiştirmek ise zorlu bir görevdir. Şekil 1.2 düşük seviyedeki etkinliklerin daha üst seviyede sonuç ve etkilere neden olduğu sonuçlar hiyerarşisini gösterir.

il 1.2. Hedef ve girdiler, çıktılar, sonuçlar ve etkileri arasındaki ilişkiler



İzleme/kıyaslamadan stratejik bilgi

Bu hiyerarşi içindeki ardışık seviyeler şöyle tanımlanmalıdır:

- **Hedef:** Nedensellik varsayımlarına veya değişim teorisine dayanan ve girdiler ile işler hale getirilen stratejik vizyonun daha yüksek hedefi.
- **Girdiler:** nihai olarak istenen son amaca neden olacak sonuçlar zincirini başlatacağı varsayılan belirli etkinlikler için kaynakların sağlanması.
- **Çıktılar:** Girdi etkinliğinin doğrudan sonucu. Proje, program veya sektörel seviyedeki Yendien Entegrasyon çalışmalarının değerlendirilmesi; mali kaynaklar, teknik yardım veya eğitim gibi girdilerin sağlanması ile beklenen çıktıların elde edilip edilmediğini değerlendirir.
- **Sonuç:** Girdi etkinliğinin geniş, kısa ve orta vadeli etkisi (olumlu ve olumsuz). Stratejik seviyede Yendien Entegrasyon doğrudan belirli riskleri azaltmak (çatışma yönetme mekanizmalarını da dahil ederek), kritik çatışma motivasyonlarını ele almak ve karşılıklı taahhütlerin uygulanması ile istenen hedeflere doğru ilerlemekle ilgili sonuçlara odaklanmalıdır.

Etki: Stratejik vizyonun işleme alınması ile üretilen uzun vadeli doğrudan ve dolaylı (olumlu ve olumsuz) etki. Bunlar bu vizyon içinde gömülü amacı yansıtmalıdır. Sistem çapında etkiler normalde stratejik kontrol dışındaki etkenlerden, mesela diğer sosyal değişim aktörleri ve girişimleri, komşu

ülkelerle etkileşimler ve çeşitli öngörülemeyen sosyal ve çevresel değişimler gibi etkenlerden ağır biçimde etkilenir.

Güvenlik sektörü reformunu örnek olarak kullanırsak, amaç güvenlik sağlamak için ulusal kapasiteyi arttırmak olabilir. Girdi etkinliğinin bir örneği yerel polisi eğitmek için bir program olabilir, bunun tipik çıktısı eğitim programını başarıyla tamamlamış bir dizi polistir. Bu girdinin sektör çapında etkisi belirli bir bölgede güvenlik sektörünü güçlendirmek gibi bir çıktı olarak tanımlanabilir. Sistem çapında programın etkisi barış operasyonunun veya ulusal stratejinin nihai amacının (ör. Sürdürülebilir barış) başarılmasına katkısı olarak görülebilir ve bu da barış operasyonunun yanı sıra dış etkinlikler ve kontrol edilemez etkenler tarafından yürütülen tüm diğer etkinliklere göre analiz edilmelidir.⁸

Sonuçların ölçümü

Çıktılar kolaylıkla ölçülmeli ve girdinin doğrudan etkisi olarak onaylanmalıdır. Öte yandan çıktı ve ilk girdi arasında doğrudan bir neden--sonuç ilişkisini doğrulamak ölçümle zordur. Bunun üç nedeni vardır: ilk olarak nihai amacı başarmak normalde stratejinin parçası olarak başlatılan diğer girdi etkinliklerine bağlıdır; ikincisi diğer aktörlerin girişimleri stratejik etkinliklerle olumlu veya olumsuz olarak etkileşime girebilir; ve üçüncüsü sonuç bir dereceye kadar stratejik kontrolün dışındaki etkenlerce kontrol edilir.

Bir girdi ve sonuç arasında doğrudan bir neden--sonuç ilişkisini doğrulamak zor görünüyorsa o halde bir girdi ve sistem çapında etki arasındaki kesin ilişkiyi ölçmek neredeyse imkansız olarak kabul edilir. Barış inşası amacı için ana odak noktası bu nedenle spesifik girdilerle ilişkisini kanıtlamaya çalışmadan sistem çapında değişimin ölçümü ve açığa çıkarılması olmalıdır. Bu tür bir yaklaşım belirli etkinlikler ve sistem çapında değişim arasındaki neden--sonuç ilişkisini detaylı olarak açığa çıkarmayacaktır ama yine de güvenilir biçimde stratejinin etkili olup olmadığını gösterebilir. Belki de en önemlisi, stratejilerin sürekli uyum sağlaması gereken sahada sürekli olarak değişen durum için hayati stratejik planlama girdileri sağlayabilir. Ancak Etki Değerlendirmesi (IA) ve Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı (LFA) (bkz alt bölüm 2.2.4) gibi birçok analitik çerçeve sistem çapında bağlamsal değişimleri değerlendirme

ihtiyacı ile bu değişimleri spesifik program veya etkinliklere dayandırma ihtiyacını birleştirebilir. Bu genel olarak klasik neden sonuç yaklaşımını tersine çevirerek ve sistem çapındaki bağlamsal değişimleri başlangıç noktası olarak alan ve sonra spesifik bir program veya etkinliğin değişimlere katkıda bulunmuş olabilecek diğer etkenlere kıyasla değişimlere katkısını değerlendiren bir yaklaşımı kabul ederek yapılır ("sonuç--neden" yaklaşımı).

Bir izleme mekanizması kurmak

İzleme mekanizmaları, barışı güçlendirme için stratejik çerçevelerin başarılı biçimde uygulanması için kritiktir. Barışı güçlendirmek için gösterilen çabalar, stratejik bir çerçeve kadar ileri de olsa tersine dönebilen süreçlerdir ve (1) üzerinde anlaşılan hedeflere (ve ilgili kriterlere) doğru ilerlemeyi değerlendirmek; (2) ortaya çıktıklarından düzeltici eylemle riskleri yatıştırmak; (3) çok boyutlu çabaların tutarlılığını arttırmak ve (4) ulusal ve uluslararası aktörlerin karşılıklı taahhütlerini yerine getirdiğinden emin olmak için yakından izlenmelidirler.

Etkili bir izleme mekanizması içerik özgünlüğünü, kapsamlı risk değerlendirmesini ve diğer planlama ve izleme çerçeveleri ile tamamlayıcılığı garanti altına alacaktır.

- İçerik özgünlüğü. Barışı güçlendirme için stratejik çerçeveler çatışmadan barışa geçişte farklı aşamalarda olan ülkelerde çeşitli politik içerikleri ele aldıklarından izleme işlemi için standart araçlar veya şablonlar yoktur. Devam eden şiddet tehdidi altındaki ülkelerde ilerlemeyi ölçmek için metodoloji güvenlik sorunlarına karşı özellikle hassas olmalıdır; ateşkes anlaşmasının ihlali, silahsızlandırılmış eski savaşçı sayısı, ve toplanan silahlar gibi bir dizi güvenlik göstergesini kapsmalıdır. Geçiş süreçlerinde daha ileride olan ve risk etkenlerinin politik temeller kadar sosyo--ekonomik temellerinin de olduğu ülkelerde, barışı güçlendirmek için uygun hedeflerin

⁸ Bkz. Şekil 1.2.

gelir getiren iş bulan eski savaştığı sayısı, genç işsizliğinde azalma ile sağlık ve eğitimde temel devlet hizmetlerinin genişlemesini içermesi muhtemeldir.

- Risk değerlendirme ve izleme araçları arasındaki uygunluk. Süreci izlemek için metodoloji, ancak risk değerlendirmesi ve stratejik çerçeveye inşa edilen ilgili barışı güçlendirme hedefleri kadar iyidir. Örneğin kalıcı yerel ve bölgesel çatışma motivasyonları stratejik çerçeve içinde açıkça dahil edilmemişse ilgili barışı güçlendirme izleme metodolojisi de hatalı olacaktır.
- Tamamlayıcılık. Stratejik çerçevelerin olduğu ülkelerde barışı güçlendirme etkinliklerinin genişliğine bağlı olarak bunlar ve Yoksullukla Mücadele Strateji Planları (PRSPler) gibi diğer planlama ve programlama ve izleme araçları arasında bağ kurmaya yönelik büyüyen bir eğilim var. Bu, barışı güçlendirme ve yoksulluğu azaltma hedefleri arasında önemli bağların kurulması bakımından kritiktir.
- Aşağıda BM pratiklerinin gözden geçirilmesi ve diğer izleme ve değerlendirme (M&E) çerçevelerinden deneyimlerin kıyaslanmasına ve daha önce bahsedilen hedeflere dayanan BM izleme mekanizmasını kurmak ve yönetmek üzerine genel ilkeler yer almaktadır
- M&E birimleri kurun ve ilgili personeli eğitin. Düzgün kıyaslama becerikli personel ve özel olarak ayrılmış kaynaklar gerektirir ve bunlar için M&E birimler ana koordinasyon organı olabilir. Kıyaslama uygulamasını desteklemek üzere çağrılacak diğer personel önemli kavram, metodoloji ve en iyi pratiklere aşinalık dahil uygun eğitimi almalıdır.
- Referans grupları oluşturun. (1) Kıyaslama işleminin stratejik planlamaya bağlandığından ve (2) veri kaynakları da dahil olmak üzere var olan becerilerin ve kaynakların BM sistemi içinde tam olarak kullanıldığından emin olmak için misyondan ve BM Ülke Ekibinden (UNCT)⁹ stratejik planlayıcılarından oluşan bir iç referans grubu oluşturun. Mümkün olduğunda, bir PRSP veya MDGlere doğru ilerlemeyi ölçmek için kurulmuş diğer M&E sistemleri ile bağlantıyı sağlamak için bir --sivil toplum da dahil olmak üzere ilgili ulusal ve uluslararası aktörlerin temsilcilerinden oluşan-- dış referans gurubu yaratılmalıdır.
- Koşulların izin verdiği yerlerde ortak izleme mekanizması kurun. Ortak izleme mekanizmaları ulusal hükümet bakanlıkları içinde dikey koordinasyon, bağışçılar Arasında yatay koordinasyon ve hükümet, sivil toplum, uluslararası topluluk ve diğer ilgililer arasında etkili bir ara yüz oluşturur.
- İzleme uygulamasında yapıcı biçimde alt ulusal kurumlarla temas edin. Özellikle ulus altı raporları ve ulusal barışı güçlendirme amaçlı izleme çalışmaları için veri toplama çabalarını desteklemek için adımlar atılmalıdır.

2. Kriterleri Belirlemek

Bu bölüm içsel olarak başlatılmış veya Güvenlik Konseyinin talebi üzerine üstlenilmesinden bağımsız olarak, barışı güçlendirme kriterlerinin nasıl belirleneceğine dair rehberlik sağlar.

2.1. Barışı güçlendirme kriterlerinin özellikleri

2.1.1. Barışı güçlendirmeyi analitik hale getirme

Barışı güçlendirme, genel olarak kendi kendini idame ettiren (bakınız Ek A) barışa doğru giden bir süreci ifade eder. Barışı güçlendirmenin ana özelliklerinden birisi çok çeşitli kurum ve aktörleri etkileyebilen bölgesel, ulusal ve yerel bağlamlarda değişim gerektirmesidir. Bu nedenle, sadece güvenlik veya barışı korumaya odaklanmış görev tanımlarından barışın inşasına dair öncelikleri desteklemeye ve daha uzun vadeli kalkınma süreçlerine kadar çok boyutlu uluslararası müdahale gereklidir.

Bir barış güçlendirme kriteri, geniş olarak “barışın sağlandığı ve barışı sürdürmek için hiçbir dış desteğin gerekmediği durum” olarak formüle edilebilir. Operasyonel olarak analitik olması için bu kriter alt birimlere ayrılmalıdır.¹⁰ Alt birimler geçişin kritik öğelerinin olumlu yöne doğru ilerleyip

⁹ Uygulanabildiği yerde, bu Entegre Görev Planlama Sürecinin (IMPP) bir parçası olarak kurulan Entegre Görev Planlama Ekiplerinin (IMPTler) bir alt grubu olabilir.

ilerlemediğini belirlemeye yardımcı olabilecek ülkeye özel dinamikler ve etkenlerle tanımlanmalıdır.

Bunu yapmanın en yaygın yöntemi güvenlik, yönetim, hukukun üstünlüğü ve insan ve sosyo-ekonomik kalkınma gibi sektörler seviyesinde kriterler tanımlamaktır.¹¹ Açık biçimde yasal ve kapsamlı bir barış anlaşmasının geçerli olduğu yerlerde uygulanabilecek bir alternatif yaklaşım bu anlaşmanın kritik maddelerine odaklanmaktır. Bir diğer yaklaşım ise toplumun ve/veya çatışmalı tarafların barışı güçlendirme konusunda önceliklerine dayanan kriterler tanımlamaktır. Ancak bu saha misyonlarının özellikle de çatışma sonrası dönemin erken safhalarında yapabileceğinden daha fazla anketi, oy kullanma ve odak grupları gibi sistematik işlemler gerektirir. Kılavuz, analitik çalışmalar ile anket çalışmalarını BM sistemi çapında birbirini daha iyi destekler hale getirmek için son seçenekleri tartışır.¹²

Barışı güçlendirme için kriter ne kadar genel veya özel olsa da her zaman göstergeler ile tanımlanabilecek ve ölçülebilecek referans noktası (hedef veya amaca benzer biçimde) olarak ifade edilmelidir.¹³ BM kriterleri çoğu zaman “ulusal güvenlik stratejisi ve mimari” gibi kategori olarak yanlış biçimde ifade edilmiştir. Bu kategorideki doğru bir kriter “sivil huzursuzluğu kontrol edebilecek ulusal polis” olabilirdi.

2.1.2. Barışı güçlendirme kriterlerini belirlemek için prensipler

Ne yazık ki açıkça belirtilmiş barışı güçlendirme kriterleri ve diğer belirsiz kalkınma kavramlarını tanımlamak için çok az sağlam prensip veya teknik var. Belki de en sağlam olanı normallik prensibidir. Bu, bir barışı güçlendirmenin ana amacının bir ülkenin “kalkınma yoluna” geri dönmesine yardım etmek olduğu varsayımını yansıtır. “Normal” suç, ölüm, seçimlere katılım vb oranlarını belirli bir çatışma sonrası ülkede barışı güçlendirme kriterleri olarak kullanır.

Her ne kadar normallik prensibi, barışı güçlendirme amaçlı izleme için kriterler belirlemede faydalı olsa da dikkatle kullanılmalıdır. Seçilen alanlar için değerleri farklı ülkelerde karşılaştırmak zorlu ve risklidir. İlk olarak seçilen alanların o ülkede barışı güçlendirme ile güçlü biçimde ilgili olduğunu garanti etmek zordur. İkinci olarak farklı toplumlar farklı biçimde işler. Diğer bir deyişle bir ülke veya kültürde barış veya çatışma için önemli olan farklı etkenlerin eşsiz etkileşimidir; bu nedenle barışı güçlendirmeyi ölçmek için ülkeler arasında izole alanları kıyaslamamanın kullanımı sınırlıdır.

Normallik prensibi, barış güçlendirme kriterlerini belirlemek için kullanılacaksa yaklaşım riskleri hesaba katılmalı ve söz konusu ülke ile mümkün olduğunca çok açıdan karşılaştırılabilir bir ülkeden gelen normal değerler kullanılmalıdır. Aynı bölgeden ve/veya söz konusu ülke ile kültürel benzerlikleri olan ülkelere değerleri kullanmak ve bunlarla kıyaslama yapmak doğaldır.

2.1.3. Barışı güçlendirme kriterlerini belirlerken temel düşünceler

Barışı güçlendirme amaçlı izleme için kriterleri belirlerken iki ana düşünce hesaba katılmalıdır:

1. Varsayımlara karşı zaman çerçevesi

Bu kılavuzun hazırlanması için gözden geçirilen BM kıyaslamaları, kriterlerin tanımlanmasında gerçekçi olmama eğilimi olduğunu ortaya çıkardı. Bu eğilim, birçok istikrar ölçümünde beklenen kazanımlar ile gerçek kazanımlar arasında önemli farkların olduğu ve aralarında Burundi ve Afganistan¹⁴ gibi örneklerin bulunduğu birçok ülke deneyiminde görülebilir. Bu kısmen, barışı güçlendirmenin nadiren doğrusal ve öngörülebilir bir süreç olduğunu yansıtmaktadır. Ama gözlemlenen farklar için bir başka neden daha bulunmaktadır: Güvenlik durumunu istikrara kavuşturmakla ilgili kriterler ile sosyo-ekonomik sorunlar ve çatışmanın ana nedenlerini ele alan kriterler çoğu zaman fazla hevesli ve kalıcı değişimi başarmak için gerekli zaman ve çabayı hafife alma eğilimi göstermektedir. Bu nedenle barış güçlendirme kriterleri için gerçekçi zaman çerçeveleri tanımlanmasına özellikle dikkat edilmelidir.¹⁵

¹⁰ Bkz. Bölüm 2.2.

¹¹ Aynı zamanda Bkz. Alt Bölüm 2.1.3.

¹² Bkz. 3. Bölüm ve Ek D.

¹³ Bkz. 3. Bölüm.

¹⁴ Bkz. Kutu 2.1. ve Ekler C2 ve C4

¹⁵ Bkz. Alt Bölüm 2.3.3.

Kutu 2.1. Burundi’de gerçekçi olmayan kriter varsayımlarına karşı zaman çerçevesi

Kriter ve göstergeleri en olası senaryo yerine ideal senaryolara dayandırma eğilimi söz konusudur. Bu durum, kişi ve kurumların bu gösterge ve kriterleri takip etme konusunda cesaretlerini kırmakta çünkü idealden daha kötü bilgiyi başarısızlıkları ile eşitlemektedir. Burundi’de Barış İnşası Stratejik Çerçevesi İzleme ve Takip Mekanizması şu dahil birçok belirsiz ve gerçek dışı kriter içeriyordu: “2008 yılında temel sorunlar ve ulusal stratejiler üzerine diyalog kültürü ve pratiğinin kurumsallaşması ile politik çatışmanın barışçıl çözümüne yardımcı politik bir çevre var olacaktır.”

Kaynak: Ek C4

2. Kriter belirleme seviyesi

Uygun seviyede kriter belirlenmesi üzerine düşünülmelidir. Kriterleri mümkün olduğunca spesifik tanımlamak – örneğin, elde edilecek tam değer ve sayılara referans verilmesi – analitik olarak avantajlı olsa da bu tür riskler içerir. Barışı güçlendirme gibi kavramların kendi belirsiz doğası bunu pratikte başarmayı özellikle zorlaştırır ve bir olayda kıyaslamaya aşırı mekanik yaklaşım yanlış sonuçlara ve kararlara (ör. geri çekilme gibi) neden olabilir. Bu riski azaltmak için kıyaslama uygulaması her zaman analitik aşamada nitel bilgi kullanılarak bağlama oturtulmalıdır (Bkz. 3. Bölüm).

Kriterlerin karar ve belirlenme seviyesine dair genel bir öneri, barışı güçlendirme amaçlı bir kıyaslama sürecinde toplam 4 ila 12 kriterin kullanılmasıdır. Karar ve belirleme seviyesi, tüm ilgili alanları kapsarken bu aralığa uygulanmalıdır.

2.2. Kriter çerçeveleri

Bu kılavuz doğrudan BM birimleri tarafından gerçekleştirilen eylem ve etkinlikler yerine daha çok dış çevrenin kıyaslanmasına odaklanır. Bazı saha temsillerinde bu “içeriksel kriterler” olarak adlandırılmıştır. Bu tür kriterlerin tanımlanması ve belirlenmesine rehberlik etmesi için üç tür genel içeriksel çerçeve belirlenebilir: 1) strateji temelli, 2) sektör temelli ve 3) süreç temelli çerçeveler. Ek olarak kriterlerin tanımlanmasına rehberlik etmesi için çerçeveler Etki Değerlendirmesi (IA) ve Mantıksal Çerçeve Yaklaşımları (LFA) gibi daha genel yönetim metodolojilerinden kaynaklanabilir.

2.2.1. Strateji temelli çerçeveler

Strateji temelli bir çerçeve kriterlerin belirlenmesi için direktif veya diğer iyi tanımlı stratejik hedeflerin temel olarak kullanılması anlamına gelir. Bu tarihe kadarki birçok BM kıyaslama uygulaması PRSPler ve diğer ulusal stratejiler içinde bulunan direktif ve/veya stratejik hedeflerle ilişkilidir.

Kutu 2.2. Liberya’da çeşitli stratejik hedefleri tek bir kıyaslama çerçevesinde birleştirmek

Liberya’da ülkenin Yoksullukla Mücadele Stratejisi (PRS), Birleşmiş Milletler Kalkınma Destek Çerçevesi (UNDAF) ve Milenyum Kalkınma Hedefleri (MGDler) izlemek için bir M&E sistemi geliştirildi. MDGler PRS temellerine entegre edildi, böylece PRS izleme ve değerlendirme aynı zamanda Liberya’nın MDG hedeflerine doğru ilerlemesini de rapor edecekti. UNDAF BM sisteminin

PRS'ye destek çerçevesi olması için tasarlanmıştı. UNDAF hedefleri ve amaçları bu nedenle PRS ile uyumluydu ve bu Liberya hükümetinin ve BM sisteminin aynı anda UNDAF, PRS, ve MGDleri takip edebilen ve böylece değerli zamandan tasarruf eden ve geçiş maliyetlerini azaltan entegre M&E sistemi geliştirmesini sağladı.

Liberya Planlama ve Ekonomi Bakanlığı izleme ve değerlendirme sistemi için ana koordinasyon rolünü üstlendi. Liberya İstatistik ve Jeo--Bilgi Hizmetleri Enstitüsü (LİSGİS) ile işbirliği yaparak güvenlik, ekonomik canlanma, idare ve hukukun üstünlüğü ve temel hizmetler--PRS'nin dört ana temeli--gibi alanlarda göstergelere doğru ilerlemeyi ölçen raporlar üretti.

Bu raporlar için veriler hem ulusal hem de şehirler düzeyinde LISGIS ile uygulayıcı bakanlık personeli tarafından toplandı ve anketler, saha değerlendirmeleri, idari kayıtlar ve nüfus bilgisi içeriyordu. PRS'nin gelişimi kapsamlı topluluk danışmaları içeriyordu ve M&E sistemi bu süreç boyunca devam edecek biçimde geliştirilmişti. Veri toplamanın bir parçası olarak Liberya nüfusundan gelen girdinin yanı sıra izleme ve değerlendirme sürecine geniş bir yelpazede hükümet aktörü de katıldı.

M&E sistemi tarafından kolaylaştırılan bu danışma süreci ulusal kapasiteleri ve daha kurumlar arası daha üst seviyede bir koordinasyon sağlama fırsatları sunar. İdari bölge ilerleme raporları, ulusal PRS ilerleme raporları ve orta vadeli PRS değerlendirmesi ve PRS'nin 2011'de son değerlendirmesi çeşitli çıktılar arasındaydı. Raporlar Liberya kabinesi ve dört ana alandan çalışma komitelerinden oluşan ve birer bakanın temsil ettiği bir organ olan Liberya Kalkınma ve Yapılanma Komitesi (LRDC) tarafından gözden geçirildi. Kamuya açıklanan bu raporlar hükümetin sorumluluğunu ve şeffaflık hissinin güçlendirdi.

Kaynak: Raportörler Cedric de Coning ve Paul Romita, Monitoring and Evaluation of Peace Operations (New York, Uluslar arası Barış Enstitüsü Kasım 2009), ss. 11--12, http://www.ipinşl.org/media/pdf/publications/ipi_rpt_m_and_e_of_peace_ops_epub.pdf. İzine yeniden basılmıştır.

İyi tanımlanmış stratejik amaçların kriter belirlemek için temel olarak kullanılmasının avantajı barizdir. İzlemeyi doğrudan BM varlığının tanımlanmış hedefi ile bağlamayı mümkün kılar ve kriterlerin belirlenmesini kolaylaştırır. Strateji temelli çerçeve kullanmanın zayıflığı direktiflerin ve ulusal stratejilerin çoğu zaman politik süreçlerin sonucu ortaya çıkmasıdır¹⁶ ve bu kriterlerin Bölüm 1.2'de özetlenen metodoloji ile uyumlu olmasından çok politik hedefler gibi ifade edilmesine neden olabilmesidir.

Bir direktif veya strateji hedefine dayanan kriterle ilgili bir diğer endişe ise, himaye altındaki alanlarda başarıları ölçmeye karşı ön yargılı olma ve ülke bağlamında olumsuz gelişmeleri görmezden gelme eğilimleridir. Direktifler ve ilgili kriterler yine süreçler, performans ve etkileri yerine yapısal başarıya odaklanma eğilimindedirler; örneğin polis ve ulusal silahlı kuvvetlerin kurulmasını bunların genel barışı güçlendirmeye katkılarını veya seçilme süreçlerinin tutarlılığını ölçmek yerine kriter olarak tanımlayabilirler.

Kutu 2.3. Sırası ile strateji temelli kriterlerin bir çıktıya odaklanması ve sistem çapında etkisi örnekleri

- Ulusal güvenlik stratejisi ve mimari operasyon (çıktı kriteri)
- Liberya topraklarının tamamında etkili devlet otoritesi (sistem çapında etki kriteri)

Kaynak: UNMIL çekilme aşamasında kriterler üzerine ilerleme raporu, Mart 2009

¹⁶ Bkz. Kutu 2.1. ve Ek C.

2.2.2. Sektör temelli çerçeveler

Sektör temelli çerçeveler kriterleri belirlemek için sektörler kümesini veya öncelik alanlarını temel olarak kullanırlar. Sektörler birçok barış/çatışma M&E çerçevesi için kavramsal temel olarak kullanılır.¹⁷ Birçok BM kıyaslama sistemi de kriterleri sektörler veya öncelik alanlarına göre kategorize eder,¹⁸ bazılar çoğu barışı güçlendirme stratejisi içinde yer alır.

Sektörler genel sistem çapında hedeflerin organize edilmesine yardımcı olur ve çözüm seviyesini ve kriterin daha net belirlenmesi olasılığını daha da arttırmak için alt sektörler de bölünebilir. Teoride hiyerarşik sonuç sisteminde farklı sektör seviyelerinin tek bir sistem çapında etkiye neden olması için birbiri ile net ilişkisi olmalıdır. Ancak pratikte sektör temelli kriterler veya gösterge çerçeveleri tek boyutlu olma eğilimindedirler: bir dizi sektördeki gelişmenin sistem çapında bir etkiye katkıda bulunduğu varsayımına dayanırlar ancak bu sektörlerin sistem çapında etki yaratmak için nasıl bir etkileşime girdikleri net değildir.

Kutu 2.4. Sektör temelli çerçevelere bir örnek

Sektör: Hukukun Üstünlüğü

Kriter: Kanun önünde eşitliğin güçlenmesi

Kaynak: John Agoglia, Michael Dziedzic, ve Barbara Sotirin, eds., *Measuring Progress in Conflict Environments (MPICE): Ölçüm Çerçevesi* (Washington, D.C., ABD Institute of Peace Press, 2010) s. 46, [http://www.usip.org/files/resources/MPICE_final_complete%20book%20\(2\).pdf](http://www.usip.org/files/resources/MPICE_final_complete%20book%20(2).pdf)

Tablo 2.1. Çeşitli kurumlar tarafından kullanılan tipik sektörler

Birleşmiş Milletler ¹⁹	OECD	D ü n y a Bankası	Birleşik Devletler Barış Enstitüsü	USAID (Birleşik Devletler Uluslararası Kalkınma Dairesi)
<i>Barış ve güvenlik, kamu güvenliği</i>	<i>İyi yönetim</i>	<i>Güvenlik</i>	<i>Güvenlik</i>	<i>Barış ve güvenlik</i>
<i>Seçim sürecini de içeren siyasal süreçler; uzlaşma ve çatışma çözümü</i>	<i>Adalet ve güvenlik kurumlarının reformu</i>	<i>Yönetişim, kamu sektörü reformu</i>	<i>Siyasal itidal ve işbirlikçi yönetim</i>	<i>Demokratik yönetim (hukukun üstünlüğünü içeren)</i>
<i>İnsan hakları, hukukun üstünlüğü, geçiş dönemi adaleti</i>	<i>Adalet kültürü; hakikat ve uzlaşma</i>	<i>H u k u k u n üstünlüğü</i>	<i>Hukukun üstünlüğü</i>	

¹⁷ Bkz. Ek A.

¹⁸ Bkz. Tablo 2.1.

¹⁹ Çatışmanın Hemen Sonrasında Barış İnşası için Genel Sekreterlik Raporu, 11 Haziran 2009, A/63/881– S/2009/304, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N09/367/70/PDF/N0936770.pdf>.

<i>Ekonomik canlanma</i>		<i>Yoksulluğun azaltılması ve ekonomik yönetim</i>	<i>E k o n o m i k sürdürülebilirlik</i>	<i>Ekonomik reform; makro-ekonomik performans</i>
	<i>Sosyo-ekonomik kalkınma</i>			
<i>Temel hizmetlerin sağlanması</i>		<i>İnsani ve sosyal kalkınma</i>	<i>Sosyal refah</i>	<i>İnsan sermayesi</i>

2.2.3. Süreç temelli çerçeveler

Süreç temelli çerçeveler kriterlerin barışı güçlendirme için hayati öneme sahip süreçler tarafından belirlendiği anlamına gelir ve sistem çapında etkilerin sistem çapında etkilerin busüreçlerin etkileşiminin sonucu olduğunu varsayar. Süreç temelli çerçevelerin tipik bir örneği barışı güçlendirme için elastikiyet kavramını kapsayıcı çerçeve olarak uygulamaktır. Bu durumda öncül, sürdürülebilir barışın (1) baskı ve şoka (çatışmayı tetikleyebilir) dayanacak kapasiteyi inşa ederek ve aynı anda (2) baskı ve potansiyel şokları çatışma yönetimini de kullanarak azaltarak sağlanacaktır. Kriterleri (bundan hedefler olarak bahseder)belirlemek için süreç temelli yaklaşımı uygulayan çatışma izleme çerçevelerinden birisi Birleşik Devletler Barış Enstitüsü (USIP)²⁰tarafından geliştirilen Çatışma Ortamlarında İlerleme Ölçümü (MPICE)'dir. MPICE sektör temelli çerçevesi süreç temelli çerçeve ile birleştirir²¹ ve gösterge ve kriterleri çatışma dönüşümünün üç aşaması ile ilişkilendirir.²²

Kutu 2.5. MPICE çerçevesinde süreç perspektifleri

MPICE çerçevesinin USAID ve Dış İşleri Bakanlığı içinde yaygın biçimde kabul görmüş teorik temeli vardır ama belki de en iyi biçimde USIP yayını *Geçerli Barış Arayışı: Uluslararası Müdahale ve Çatışma Dönüşümü için Stratejiler (The Quest for Viable Peace: International Intervention and Strategies for Conflict Transformation, USIP Press, 2005)* içinde ifade edilmiştir. Barış, şiddetli çatışma için motivasyonlar ve yöntemlerin varlık ve güç arayışında barışçı kurumsal alternatiflerin çatışma tarafları için daha çekici olduğu noktaya azaltıldığında “geçerli” olur. Bu öncül ile MPICE çerçevesi iki etkeni takip eder:

1. Çatışma nedenleri (şiddetli çatışma için motivasyonlar ve yöntemler) Hedef örneği: *Eski savaşçılardan gelen tehdit azaltıldı*

2. Kurumsal performans (Yerli kurumların çatışmayı barış içinde aşma kapasitesi) Hedef örneği: *Ulusal güvenlik güçlerinin performansı güçlendirildi*

MPICE yapısı “*Geçerli Barış Arayışına*” dayanır

MPICE çatışma kaynaklarına karşı yerel kurumların çatışmayı barışçı biçimde yönetme becerisini ölçmeyi hedefler. Kurumsal performans hem hükümetin resmi kurumlarının hem de toplum tarafından oluşturulan resmi olmayan kurumları içerir. Resmi kurumlar ulusal, bölgesel ve yerel seviyedekiler olarak da ayrılabilirler.

MPICE üç “Nesnel Durumu” kabul eder:

²⁰ Bkz. Kutu 2.5.

²¹ Bkz. USIP, Tablo 2.1.

²² Bkz. “Nesnel Durumlar”, Kutu 2.5.

Durum Sıfır (Dışarıdan Dengeli): Anlık uygulanacak görevlere ve değişim için gerekli en kritik

dinamiklere odaklanır. Durum Sıfırda şiddetli çatışma nedenleri ısrarlıdır ve bir barış anlaşmasına doğru kabul edilebilir politik çerçeveyi kurumsallaştırmak, düzeni sağlamak, şiddeti azaltmak, temel hizmetleri vermek ve politik çatışmayı yumuşatmak gibi hayati görevleri yerine getirmek için çok sayıda uluslararası sivil görevlinin ortaklığında dış askeri güçlerin aktif ve güçlü varlığını gerektirir.

Durum Bir (Yardımlı Denge): Sorumluluğu ulusal yetkililere devretmeye odaklanmıştır. Şiddetli çatışma nedenleri büyük oranda yerel aktörlerin ve gelişmekte olan yerel kurumların yönetebileceği seviyeye çekilmiştir ve bu durum dış askeri müdahaleyi ve sivil yardımı müdahale eden tarafların uzun vadede sürdürebilecekleri seviyeye çekilmesini sağlar.

Durum İki (Kendini İdame Ettiren Barış): Otonom, kendi kendini idame ettiren ev sahibi ulus çabalarına odaklanmıştır. Yerel kurumlar arta kalan şiddetli çatışma nedenleri ile etkili biçimde baş edebilir ve iç anlaşmazlıkları çözebilirler.

Kaynak: Agoglia, Dziedzic ve Sotirin, MPICE, p. xiv

Prensipte sektörler ve süreçler arasındaki ilişki ortak olarak bağlı olmalıdır: sektörler veya öncelik alanlarının birbiri ile etkileşim içinde olduğu ve birbirini tamamladığı kabul edilir. MPICE çerçevesini kullanarak güvenlik çatışma semptomlarını ele alır ve kurum inşası ve kalkınma için alan sağlar. Kurumlar inşa etmek baskı ve şoka karşı durma kapasitesini artırır (elastikiyet inşası) ve aynı zamanda suç ağları, silahlı muhalif gruplar veya sistemli yozlaşma gibi yıkıcı kurumların etkisini azaltır. Kalkınma daha uzun vadeli bir süreçtir ve çatışmanın temel nedenleri ile baş etmek olarak algılanabilir.

Bu örneğe dayanarak CDW referansı ile barışı güçlendirme kriterlerini belirlemede şu genel önerileri formüle edebiliriz:

- Güvenlik için kriterler--çatışma semptomları olarak algılanır--başarılabacak açık hedefler olarak tanımlanmalıdır (ör. Politik şiddetin azaltılması).
- Kurum inşası için kriterler kurumsal yapılan kurulmasına göre açık hedefler olarak (ör. Yasal sistemin kurulması) ve kurumların performansı anlamında ilerleme olarak (ör. Ulusal polis gücünün performansının iyileşmesi gibi) tanımlanmalıdır.
- Yıkıcı kurumlar için kriterler etkilerini azaltmak için ilerleme olarak tanımlanmalıdır (ör. Sosyal yönetim içinde suç ağlarının etkisi azaltıldı ve azaltılmaya devam edecek).
- Bir politik süreçteki kilit işaret direkleri sürecin bütünlüğü ve dahil ediciliği anlamında hedef olarak tanımlanmalıdır (ör. Seçimler makul biçimde özgür ve adil olarak değerlendirilmesi ve geniş kesimleri temsil eden bir hükümetle sonuçlanması).
- Kalkınma için kriterler--çatışmanın sosyal, ekonomik, kültürel ve politik ana nedenlerini ele almak için--olumlu eğilimler olarak tanımlanmalıdır (ör. Resmi sektör iş verme artışı).

Kalkınma uzun vadeli bir süreçtir ve PRSPler ve MDGler gibi stratejilerdeki kalkınma hedeflerinin başarılması CDW için bir öncül olamaz. Zorluk sürdürülebilir kalkınma eğilimleri tanımlama ve belirlemek ve dış güçler çekildikten sonra devam edeceklerini varsaymaktır.

Süreç temelli çerçevenin avantajı farklı sektör ve kriterlerin etkileşimine ve birleşik etkilerine odaklanmasıdır. Sakıncası ise bu tür çerçevenin daha karmaşık ve dinamik olması (çok boyutlu) ve bir ülkedeki daha temel çatışma motivasyonlarına ve süreçlerine dikkat edilmesini gerektirmesidir.

BM'nin bu zamana kadar Haiti, Çad, Liberya, Doğu Timor ve diğer yerler için belirlediği kriterleri gözden geçirirken süreç yaklaşımı yerine sütun/sektör yaklaşımını vurgulayan bir eğilim görülebilir. Ancak kriterlerin ve göstergelerin belirlenmesinde birçok kriter çerçevesi genel sektörel bölünmeye sıkı sıkıya takip etmek yerine bir ülkede çatışma ve çatışma çözümü için merkezi olduğuna inanılan özel konular üzerine bağlamsal tanımlanmış kriter kategoriler ile genel sektörel kriterleri birleştirir, ör. toprak sahipliği sorunu. Bu tür kombinasyonlar kriter çerçevesinde hem anahtar kriterleri hedef

alma hem de daha az açığa çıkmış ama oldukça ilgili sorunları kapsama potansiyeli olduğu için çok önerilmektedir.

Kutu 2.6. Süreç temelli kriterler kümesi örneği

Süreç A: Çatışmaya doğru baskıyı azaltmak

Kriter A1: **Eski savaşçılardan gelen tehdit azaltıldı**

Kriter A2: **Şiddet kullanan gruplara popüler destek azaltıldı**

Süreç B: Çatışmaya doğru baskı ve şoka dayanması için elastikiyet inşa etmek

Kriter B1: **Ulusal güvenlik güçlerinin performansı artırıldı**

Kriter B2: **Ulusal güvenlik güçlerine kamuoyu güveni güçlendirildi**

Kaynak: Kriter kaynakları Agolia, Dziedzic ve Sotirin, MPICE, p. 1

2.2.4. Diğer çerçeveler

Barışı güçlendirme sürecinin izlenmesi için kriter çerçevesi belirlemek için kullanılacak bir dizi başka genel planlama ve yönetim metodolojisi vardır. En yaygın iki tanesi: 1) Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı (LFA)²³ ve 2) Etki Değerlendirmesinin (IA)²⁴ çeşitli türleridir.

LFA ve IA izleme sistemlerine dahil edilecek ilgili etken ve göstergelerine tanımlanmasında farklı metodolojiler sağlar. Bu metodolojilerin ana güçlü yönleri: 1) iyi gelişmiş ve test edilmiş olmaları, ve sağlam kılavuzluk sağlamaları; 2) riskler de dahil belirli müdahale veya programların potansiyel olumlu, olumsuz, doğrudan ve dolaylı etkilerinin geniş yansımaları desteklemeleri ve 3) bu yansımaları nasıl iyi yapılandırılmış analitik çerçevelere dönüştürüleceğine dair açık kılavuzlar sağlamasıdır.

Ancak izleme sistemlerinden ilgili etkenleri tanımlamak için LFA ve IA kullanımı kolay seçilebilir etkenlerin seçilmesi eğilimi (ör. çıktı seviyesinde), müdahalenin ardındaki dünya görüşü veya hikayeye karşı çıkmak; etkenlerin seçilmesinde önyargılar vb gibi daha temel sorunları çözmez. Aslında birçok IA ve LFA türünde yaygın bir sorun müdahalenin ardındaki ilk anlatıyı destekleyen etkenlerin mantıksal bir ağını oluşturarak bir müdahalenin ardındaki belirli varsayım, istek veya politik çıkarları güçlendirebilmeleridir. Tecrübe gösteriyor ki, anlatının sorgulanmasından ve müdahalenin buna göre daha radikal bir biçimde yeniden yapılandırılmasından ziyade müdahalenin orijinal anlatısının çerçevesi içinde çok az değiştirilmesi IA'nın normal sonucu olarak gözlemlenmiştir.

Ancak bu temel sorunlar, çeşitli müdahalelerin etkilerini ölçmek için iyi şekillendirilmiş metodolojilerin birçoğunda ortaktır; LFA ve IA yaklaşımlarını kullanmamak için bir gerekçe olmamalıdır. IA'nın farklı türleri, örneğin konuyla ilgili etkenlerin seçiminde farklı çıkar grupları ve sorumlularının dahil edilmesi (ör. Katılımcı Etki Değerlendirmesi) ve daha sistemik ve dinamik yaklaşımların benimsenmesi (ör. Uyumlu Etki Değerlendirmesi) gibi yukarıda bahsedilen daha temel sorunları çözmeyi denemiştir.

3. Veri Toplama ve Göstergeler

Bu bölüm barışı güçlendirme kıyaslamasında kullanılacak veri toplama seçeneklerinin ve ana gösterge türlerinin gözden geçirilmesi ile başlayarak belirlenen kriterlere doğru ilerleme veya onlardan uzaklaşmanın nasıl ölçüleceğine dair rehberlik sağlar. Amacı olası ve veri kaynaklarını ve veri toplama seçeneklerini belirlemek ve aynı zamanda göstergelerin yönetimi ve toplanması için metodolojilerin temel anlayışını açıklamaktır.

23 Bkz e.g. Kari Örtengren, *The Logical Framework Approach: A Summary of the Theory behind the LFA Method* (Stockholm, SIDA, Ocak 2004), http://www.sida.se/shared/jsp/download.jsp?f=SIDA1489en_web.pdf&a=2379.

24 Daha fazla bilgi, link ve kaynak için Bkz. www.iaia.org

3.1. Veri kaynakları ve toplama yöntemleri

3.1.1. Var olan veri kaynaklarını almak

Var olan verinin haritasının çıkarılması kıyaslama için veri seçimi sürecinde öncelik olmalıdır. M&E için veri toplama için ayrılmış BM sistemi kaynaklarını sınırlı olduğundan M&E uygulamasının gereksinimlerini karşılamaya yeterli var olan veri tercih edilebilir. Burada aranması gereken olası *en düşük maliyetle en uygun veri kaynaklarıdır*.

Barışı güçlendirme kıyaslamasının yapıldığı ülkelerde ana veri kaynakları şunlardır:

1- İstatistik ofisleri de dahil ulusal hükümet kurumları. Ev sahibi ülkenin hükümet kurumları ilgili direktiflerine uygun verileri toplamakla görevlidirler; BM sistemi planlayıcılarını dış veri kaynaklarına yönlendirebilirler. Ulusal istatistik ofisleri genel olarak ana veri kaynağı olacaklardır ama diğer hükümet kurumları da²⁵--- ulusal polis raporlama sistemleri gibi--- ilgili veri sağlayabilirler. Bu tür verinin kullanılabilirliği ve kalitesi ülkeden ülkeye ciddi değişiklik gösterebilir. Bazı ülkelerde hükümetlerin istikrarsızlık ve kaynak kısıtlamalarına rağmen veri toplama da uzun deneyimleri var. Diğerlerinde, özellikle uzun süren şiddetli çatışmadan çıkanlarda hükümet kaynaklı veri az, süresi geçmiş veya hatalı olabilir.

2- BM örgütleri. BM örgütleri barışı güçlendirmenin farklı alanları ile ilgili veri toplarlar ve veri haritalandırma uygulamasında ilk başvuru adresi olmalıdırlar. Potansiyel veri kaynağı olmanın yanı sıra birçok örgüt aynı zamanda M&E sistemlerinin kurulmasında deneyim ve beceri sahibidir. Bu örgütler, aynı zamanda ulusal istatistiksel veritabanları geliştirmek için Dünya Bankası ve bölgesel kalkınma bankaları gibi uluslararası aktörlerle işbirliği projelerinde yer alıyor olabilirler. BM örgütleri tarafından toplanmış veri örnekleri Tablo

3.1’de gösterilmiştir.

25 Bkz. Kutu 3.1.

Tablo 3.1 BM örgütleri tarafından toplanmış veri örnekleri

Veri Türleri	Toplayıcı / Sağlayıcı	Linkler / Data Örnekleri
MDG ve PRSP ile İlgili Veriler	Çeşitli Diğer Kurumlar ile İşbirliği İçinde UNICEF	http://www.devinfo.org
İnsani Kalkınma İndeksi İçin Veri	UNDP	http://hdr.undp.org/en/statistics/
Kalkınma İle İlgili Tarihsel Veri	UNDP	
Çoklu Gösterge Küme Anketleri	UNICEF	http://www.unicef.org/statistics/index_24302.html
Çocuklar, Gençlik Üzerine Veri	UNICEF	http://www.unicef.org/statistics/
Çatışma erken iyileşme aşamalarından temel verileri de içeren İnsani veriler	OCHA	
Gıda Güvenliği Arazi Sorunları ve Tarımsal Veriler	FAO	http://faostat.fao.org/default.aspx
İnsan Hakları Verileri	UNHCR, UNDP, UN-HABITAT entegre barış koruma operasyonları kapsamında insan hakları ofisleri	http://www.unhcr.org/pages/49c3646c4d6.html
Sağlık Verileri	WHO	http://www.who.int/whosis/en/
Cinsiyete dayalı şiddeti de içeren toplumsal cinsiyetle ilgili veriler	UNIFEM	Ör. Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde insan hakları ihlallerini haritalama; değerlendirme raporları vb
Çeşitli projelerde toplanan güncel bilgiler	Danışmanları ile işbirliği içinde çeşitli UNCT üyeleri	
Bir PCNA ya da Afet Sonrası İhtiyaç Değerlendirmesi (PDNA) amacıyla birleştirilmiş veri	Muhtemelen Dev Info bünyesinde veya kuruluşlar tarafından, ya da bir ulusal veri tabanı içinde tutulanlar	

3. Barış inşasına ve çatışma önleme etkinliklerine dahil olmuş diğer uluslararası kurumlar. Dünya Bankası, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), Avrupa Komisyonu ve bölgesel kalkınma bankaları gibi uluslararası aktörler ve çok uluslu kurumlar ülke seviyesinde değerlendirmeler, PRSPler, insan güvenliği ve ekonomik kalkınma ihtiyaçları için farklı türlerde veri toplarlar.

4. Araştırma enstitüleri. İstatistik ofisleri de dahil ulusal ve uluslararası enstitüler çatışma sonrası ülkelerde bazen bağışçılardan destekle çeşitli alanlarda veri toplarlar. Bunlara yaşam koşulları, ölüm oranları, spesifik nüfus grupları, güvenlik indeksleri ve toplumda silah bulunma oranı gibi veriler dahildir. Özel kaynaklar Ek--D içinde verilmiştir.

5. STKlar ve iki taraflı kalkınma destek ajansları. Uluslararası Kırmızı Haç Komitesi (ICRC) ve büyük uluslararası STKlar güvenlik ve kalkınma alanlarında dikkate değer istatistik veri ve bilgi toplarlar. ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID) ve Birleşik Krallık Uluslararası Kalkınma Dairesi (DFID) de geniş kapsamlı ilgili veri toplar.

Kutu3.1. DevInfo

2004'de başlamasından veri BM Sistemi DevInfo'yu insani kalkınma üzerine veri tabanlarının yönetimi için kullanıyor. DevInfo, ilk olarak BM Kalkınma Grubu (UNDG) tarafından üye devletlerin MDGleri izlemesi için desteklenmişti. O zamandan beri kullanımı insani kalkınma alanını aşarak iyileşme (örneğin Açe'de) ve geçiş (örneğin Liberya'da) gibi alanları kapsayacak şekilde genişledi. Var olan DevInfo veri tabanları planlama ve izleme amaçları için kolay

erişilebilir merkezi veri depoları olarak değerlerini kanıtladılar. Verinin erişilebilirliğini arttırmanın yanı sıra sistem rapor ve sunumlar için tablolar, grafikler ve haritalar üretir. Veritabanı sürdürülebilir insani kalkınma taahhütlerini izlemek için zaman çizelgesi ve coğrafi alanlara ayrılmış göstergeler sunar.

DevInfo üzerine ve DevInfo teknolojisini kullanarak nasıl harita, grafik ve tablo üretileceğine dair ek bilgi için www.devinfo.org adresini ziyaret edin.

Var olan verinin etkili biçimde alınmasında ilk adım, kullanılabilir veri kaynaklarının tanımlanması ve merkezi veri deposu kurulması vizyonu ile veriyi toplayanları bir araya getirmektir. BM birimlerinin farklı dış veri kaynakları ile farklı düzeylerde ortaklıkları olacağından, entegre misyonlar veya ISF gibi entegrasyon yapıları veya uygulamaları tam olarak işler hale getirilmelidir (Örneğin UNCT direktifi ulusal hükümetin elindeki belirli verilerin değerlendirilmesinde daha yararlı olabilir).

3.2.1. Ek veri toplama

İstatistiksel olmayan ölçme yöntemleri ile toplanan veri

Elde veri olmadığında bilgi istatistiksel olmayan ölçme yöntemleri ile toplanabilir. Bunlar temsili nüfus örneklerine değil seçilmiş bilgili insan gruplarına veya bir panelde farklı insanlar arasında ulaşılan konsensüse dayanırlar. Anahtar nokta belirli bir konuda güvenilir bilgi sağlayacak bilgi kaynağı kişileri ve diğer kaynakları tanımlamaktır. Bu yöntemlerin ana avantajı eldeki amaca uygun veri sağlayabilmeleri ve istatistiksel ölçüme göre daha az kaynak gerektirmeleridir.

Aynı zamanda istatistiksel olmayan yöntemler bir ülkede barışı güçlendirme analizi için normalde kıyaslama tarafından toplanan daha mekanik gösterge ölçümlerini

tamamlaması gereken nitel bilgileri toplamak için de kullanılabilir. Bu kıyaslama sistemi tarafından toplanan verinin doğrulama kontrolü olarak kullanılabilir.

İstatistiksel olmayan ölçme yöntemleri **grup mülakatları** (aynı zamanda odak grubu denir), **referans gruplar** (aynı zamanda uzman grubu veya panel olarak anılır), medya **izleme** ve **gözlemleri** içerebilir:

1. Grup mülakatları belirli konuların tartışılmasını destekleyerek ve sonra buradan bir konsensüse varmaya çalışarak veri toplar. Bu yöntem toplumda günlük hayatla ilgili farklı konulara dair görüşlerini ifade etmek için tüm toplulukları temsil eden gruplar veya toplumun belirli gruplarının katıldığı Hızlı Kırsal Değerleme (RRA) ve Katılımcı Kırsal Değerleme (PRA) Ölçümlerinde yaygın olarak kullanılır. (Terminolojiye rağmen yöntem şehir toplumlarında da eşit biçimde uygulanabilir).

2. Referans grupları belirli bir konu üzerine, resmi uzmanlık olmasa da bilgileri nedeniyle seçilmiş kişilerden oluşur. Bir referans grubunun belirleyici özelliği belirli bir süre içinde aynı kişilerden belirli bir konu üzerine kendi görüşlerini sunmalarının istenmesidir (ör. Bir alandaki güvenlik durumu üzerine). Belirli bir konu üzerine farklı perspektiflerden gelen bilgileri olan insanları aynı gruba dahil etmek bazen faydalı olabilir (ör. Polis üyeleri veya STK üyeleri).

3. Medya izleme farklı olayların (ör. Şiddet veya sivil huzursuzluk) kaydedilmesi veya toplumdaki eğilimleri ortaya çıkarmak için (ifade özgürlüğünün daha iyi uygulanması veya kamu önceliklerinin değişimi gibi) kullanılabilir.

4. Belirli konulara odaklanmış **Gözlem** yapılandırılmış ve resmi bir biçimde uygulanırsa faydalı bilgileri ortaya çıkarabilir. Bu örneğin parklar, sinemalar ve spor sahaları gibi kamusal alanların nasıl kullanıldığına dair gözlemleri içerebilir. Birçok gözlem yönteminin amacı (ör. katılımcı gözlem antropologlar tarafından kullanılır) nitel veri elde etmektir ama gözlem teknikleri de nicel veri üretmek için (ör. insanların kamusal alanı nasıl kullandıklarına dair bir tür ölçüm ekleyerek) kullanılabilir.

İstatistiksel ölçme yöntemleri ile toplanan veri

Bazen yüksek kalitede veri elde etmek için gerekli olan üçüncü bir seçenek²⁶ toplumu temsil eden bir örnekle yapılan mülakatla istatistiksel veri elde etmektir. Oysa var olan kaynaklardan alınan veya istatistiksel olmayan ölçüm yöntemlerini kullanarak elde edilen veri prensipte BM saha personeli tarafından toplanabilir, büyük ölçekli istatistiksel ölçümler kaynak, planlama ve özel beceriler gerektirir. Bunlar normalde araştırma kurumları, yüksek becerileri olan danışmanlar veya STK'lar gibi ölçüm metodolojilerinde uzman kişilerce yapılır.²⁷ İstatistiksel ölçümler normalde kaynak ihtiyacı açısından en yoğun veri toplama yöntemleri olmakla beraber birçok durumda en güvenilir veriyi sağlarlar.

Maliyetleri makul seviyede tutmak ama aynı zamanda amaca özel ana veriyi toplamak için zaten planlanmış anketlere ek sorular ekleme olasılığını araştırabilirsiniz (ör. ulusal istatistik anketleri, büyük ölçekli yaşam koşulları anketleri veya güvenlikle ilgili konular üzerine kamuoyu yoklamaları gibi daha özel anketler). Harcamaları yönetmek için bir diğer seçenek büyük ölçekli anketlerin planlama ve uygulamasında diğer BM organları ile işbirliğine gitmektir. Böylesi bir işbirliğinin karşılıklı olarak faydalı olacağını düşünürsek veri ihtiyaçlarını büyük ölçekli bir istatistiksel anket içine yerleştirme fırsatınız olduğunda diğer BM organlarını davet etmelisiniz (bu PCNA uygulamaları bağlamında kolaylıkla yapılabilir).

3.2. Veri türlerini değerlendirmek

Var olan verileri tanımladıktan ve onlara eriştikten sonraki görev belirlenen kriterlere doğru ilerleme veya onlarda uzaklaşmayı ölçmek için hangi verinin en faydalı olacağını öğrenmektir. Hangi ek veri toplamanın gerektiğine karar vermek gerekecektir. Aşağıda eldeki veriyi değerlendirmek ve desteğe ihtiyacı olup olmadığına karar vermek için temel tanımlar ve düşünceler vardır.

Ana veri, sahada belirli bir amaç için (ör. farklı türlerde anket yapmak) toplanan veridir. Ana verinin asıl avantajı toplanmalarının (1) spesifik veri gereksinimine uyacak şekilde düzenlenmesi ve (2) belirsizliği belgeleyecek şekilde kontrol edilmesidir.

İkinci veri toplandıkları neden dışında bir amaç için kullanılabilir. Bu gösterge metodolojileri ile ilgili en sık kullanılan veri türüdür (ör. Var olan istatistiksel veri ve diğer aktörler tarafından toplanan). Kıyaslama uygulamaları sadece ikincil verinin kullanımına dayanabilir, çünkü çatışmadan etkilenmiş

²⁶ Bkz. Alt Bölüm 3.2.

²⁷ Bu ideal olarak mülakat sorularına karşı daha gerçek yanıtları işleme becerisine sahip yerel görüşmecilerin kullanımını gerektirir.

koşullarda bile genelde hazır ve erişilebilirdirler.

Nicel veriler ölçüm ekleyebileceğimiz ve analizimizi destekleyecek biçimde bir miktar verebilecek her türden veriyi kapsar. Barış izleme etkinliklerinde kullanılan nicel veriler genelde politik şiddetle ilgili ölüm oranları (ölü sayısı) ve topluluktaki silah sayısını içerir ve bunların tamamı nesnel olarak sayılabilir miktarlardır. Ancak nicel veriler, aynı zamanda barışı güçlendirme sürecinin izlemesiyle ilgili kabul edilen öznel verileri de (ör. algı anketlerinde toplanan veriler) içerir.

Nitel veriler, bir yorum veya analizi örneklemek için kullanılan bilgi anlamına gelir ancak nicel değildir. Bu tür bilginin almanın yöntemlerinden birisi özellikle kıyaslama uygulaması için tasarlanmış anketlerle insanlara açık uçlu sorular sormak ve sonra mülakatlardan ifadeler veya gözlemleri aktarmaktır. Bir misyonda kritik bir kaynak Siyasi İşler Ofisi ve/veya Ortak Misyon Analiz Hücresi (JMAC) olacaktır ve her ikisi de nitel bilgi toplamak ve analiz etmekle görevlidir; görev boyunca bu etkinliği devam ettirmeleri farklı kaynaklardan gelen veriyi etkili biçimde değerlendirmelerini ve bağlama yerleştirmelerini sağlar. Nitel veri, nadiren izleme sistemlerinde kullanılır ancak nicel verileri tamamlayacak ve miktar belirlemesinden elde edilecek sonuçların doğrulanması için yararlıdır.

Sicil verileri; polis dosyaları, siyasi parti üye kayıtları, kamu/belediye hizmeti abonelik kayıtları (mesela su) ve askeri gözlemciler tarafından tutulan dosyalar gibi var olan kayıt ve dosyalardan alınabilecek verilerdir. Gelişmiş ülkelerde sicil verileri istatistiksel sistemler ve M&E sistemleri için temel olarak yaygın biçimde kullanılan veriler olsa da çatışma alanlarında bu türden verilerin alınması ya da güvenilir olması güçtür. Yine de bu tür verinin erişilebilirliği değerlendirilmelidir ve sicil verilerinin yaratıcı biçimde kullanılması bu verinin oldukça farklı konularda faydalı bilgi sağlayabileceğini göstermiştir.

Algısal veri, zorunlu olmamakla birlikte genelde, insanların güvenlik, siyasi liderlerden memnuniyet ve kamu hizmetlerinin sağlanması gibi konular üzerine fikirlerinin sorulduğu istatistiksel anketlerle toplanan verilerdir. Algı ile ilgili verinin ana avantajı tek bir ifadeyle farklı türlerde (nicel ve nitel) bilgi sağlanması ve çatışma bölgelerinde ana etken olan yerel nüfusun öznel görüşlerini yansıtmasıdır. Algısal verinin sakıncası aynı konular üzerine nesnel veriye göre daha hızlı veya yavaş değişebilmesidir. Bu genelde aynı değişkenler veya göstergeler üzerine nesnel ve algı verisini birleştirerek kontrol edilir (Bkz. Alt bölüm 3.1.2).²⁸

Veri toplama ile ilgili diğer düşünceler

1. Zaman içinde karşılaştırılabilir veri toplanabilir mi? Kıyaslama uygulaması için seçilen veri, kaynaklarından bağımsız olarak zaman içinde karşılaştırılabilir olmalıdır. Genel olarak zaman içinde karşılaştırılabilirlik bir istatistiksel sistem içinde doğru değişken seviyesini belirlemekten (ör. bir gösterge) daha önemlidir.

Doğru değişken seviyesi bulma endişesi (ör. bir çatışma bölgesinde yaşanan tecavüzlerin gerçek sayısı) bazen durumun daha bütünlüklü resmini görmek için farklı bilgi kaynaklarını birleştirmeye neden olur. Ancak zaman içinde değişimi izleme amacı ile bu kaynaklardan sadece birisini kullanabilirsiniz; seçilen kaynak sürekli olarak aynı metodolojiyi kullanıyor olmalıdır. Farklı bilgi kaynakları birleştirilerek elde edilen sonuçlardan birisi kullanılarak gerekirse seviye ayarlanabilir.

2. Veri ne zaman geçerli ve güvenilir olur? Kullanılan veri için bir diğer temel gereksinim geçerli ve güvenilir olmasıdır. Verinin güvenilirliği nasıl toplandığına bağlıdır. İkincil veri ile ilgili yaygın bir sorun kullanılan metodolojinin her zaman şeffaf olmamasıdır. Ancak pratikte özellikle yeni kurulmuş kıyaslama sistemleri için ideal kadar güvenilir veri kullanmak zorunda değilsiniz.

3.3. Kriterlere gösterge atamak

2. Bölüm, barışı güçlendirme sürecinin izlemesi için görece az (4 ila 12) kriter belirlenmesini tavsiye etmişti. Barışı güçlendirme gibi genel bir hedefi izlemek için bu kadar az kriter belirlemek kriterlerin görece genel bir seviyede belirleneceği ve her bir kriterin ölçülebilir alt birimlere bölünmesi gerektiği

²⁸ Barışı güçlendirme kıyaslamasında kullanılacak büyük ölçekli algı anketinin iyi bir örneği Afro Barometer, <http://www.afrobarometer.org>.

anlamına gelir.²⁹ Böylesi ölçülebilir birimler gösterge olarak ifade edilir ve tek değişkenler veya iki veya daha çok ölçülebilir değişken içeren denklemler olarak ifade edilirler.

3.3.1. Gösterge türleri

Göstergeler farklı biçimlerde sınıflandırılabilir. Barışı güçlendirme kıyaslaması için göstergeleri şu ana türlerde kıyaslamak faydalı olabilir:

- Nesnel/öznel göstergeler
- İndeks/vekil göstergeler
- Yavaş değişen/hızlı değişen göstergeler
- Çıktı/sonuç ve sistem çapında etki göstergeleri

Nesnel göstergeler prensipte farklı gözlemciler tarafından aynı değer veya özellikle gözlenmiş ve kaydedilmiş olması gereken bilgi olarak gözlem verisi ile ölçülen göstergelerdir. Nesnel göstergelerin tipik örnekleri ölüm oranı, GDP, yiyecek üretimi vb. Öte yandan öznel göstergeler insanlara belirli olgular üzerine görüş ve algıları sorularak ölçülen göstergelerdir.

İndeks göstergeleri kombinasyonların belirli bir olgu üzerine gösterge sağlayan ama tek tek her bir değişkenin söz konusu olgunun davranışına uymak zorunda olmadığı veya tam olarak uymadığı değişkenler kümesi anlamına gelir. Bir indeks göstergesi belirli bir kritere göre toplanması gereken bir değişkenler kümesi olabilir (Bkz. Bölüm 3.4); örneğin, toplumda var olan küçük silah sayısının hesabı (ithal edilen silah sayısı+o ülkede üretilen silah sayısı--ele geçirilen ve yok edilen silah sayısı--ihraç edilen silah sayısı) veya bir dizi seçilmiş değişkenden tek bir ölçüm üreten diğer denklemler.

Öte yandan bir vekil gösterge söz konusu olgunun davranışını tam olarak yansıttığı kabul edilen ve bu nedenle olgunun değişimini ölçmek için tek gösterge olarak kullanılacak bir değişkendir. Kabul edilen yansıtma teorik olarak doğrulanmış korelasyonlara (ör. toplumdaki küçük silah sayısı ve cinayet sayısı) veya gözlemlenen ama tam olarak anlaşılabilen veya teorik olarak doğrulanamayan korelasyonlara (ör. çatışma seviyesi ve bebek ölümü) dayanıyor olabilir.

Yavaş değişen göstergeler zaman içinde yavaş değişen ve/veya çevreleyen ortama karşı oldukça duyarsız değişkenleri ifade eder. Yavaş değişen göstergelerin tipik örnekleri sosyo-- ekonomik koşullar ve çocuk ölümünün altta yatan nedenleridir. Hızlı değişen göstergeler çevrelerindeki ortamdan etkilere karşı hassastırlar ve kolayca dalgalanırlar. Bu tür göstergelerin tipik örneği kamu görüşü, salgın ölüm ve şiddet sonucu ölümdür.

Çıktı, sonuç ve sistem çapında etki göstergeleri strateji ve onun sistem çapında etkileri arasındaki neden--sonuç ilişkisi zincirinin farklı noktalarında ölçen değişkenleri ifade eder.³⁰

3.3.2. Göstergeleri birleştirmek

Göstergeleri birleştirmek (1) farklı veri türleri tarafından ölçülen göstergeleri birleştirerek ölçümleri doğrulamak ve (2) bir araya getirdiğimizde “parçalarının toplamından fazlası” eden göstergeleri birleştirerek olgunun çok boyutlu resmini elde edeceğimizden son derece faydalı olabilir. Aşağıda barışı güçlendirme kıyaslaması için faydalı olabilecek dört kombinasyon türü vardır:

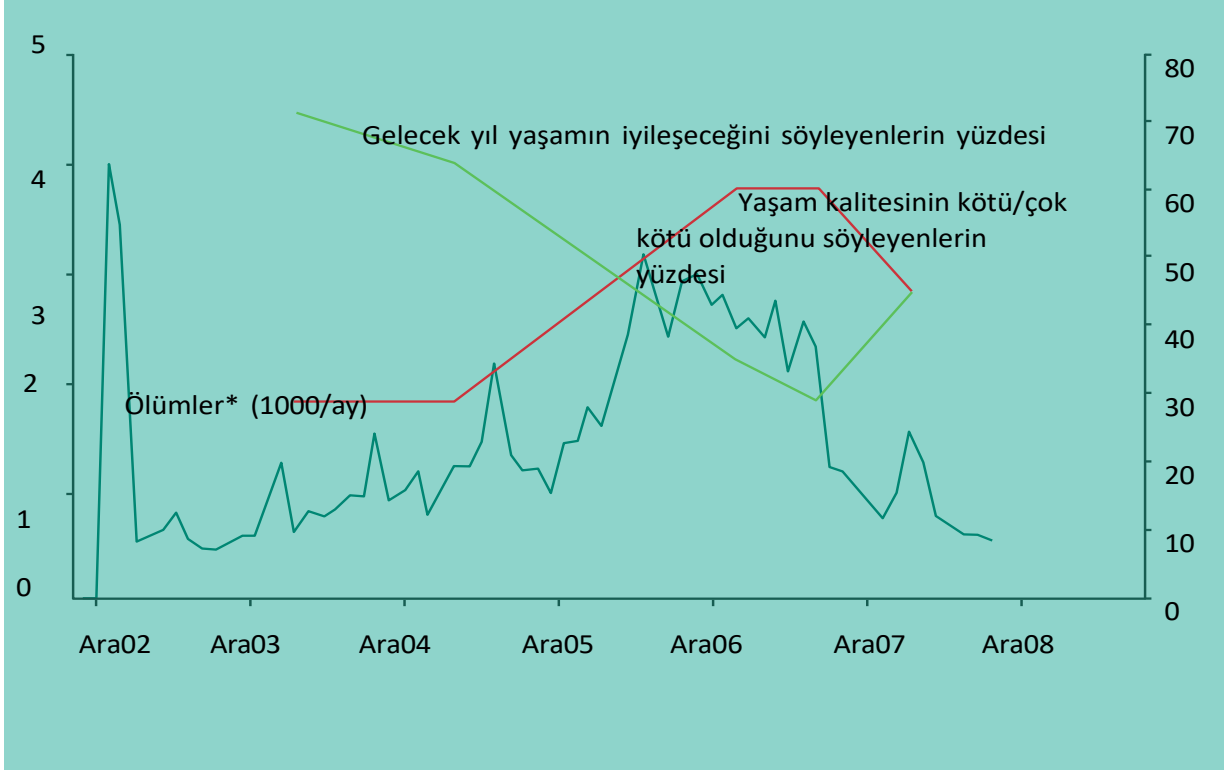
Nesnel ve öznel göstergeleri birleştirmek nesnel olarak ölçülmüş değişkenlerin popüler algılarla ilişkili olduklarını doğrulamak için kullanışlı olabilir. Bu özellikle nesnel ölçümlerin barış veya çatışma seviyesinde popüler algılar aynı eğilimleri göstermediği sürece ilerleme veya gerilemeyi doğru biçimde ifade edemediği çatışma ortamları ile ilgilidir. Şekil 3.1 güçlü biçimde ilgili nesnel ve öznel göstergelere dair örnek sunar.

²⁹ Bkz. Tablo 3.1.

³⁰ Bkz. Bölüm 1.2.2. ve Şekil 1.2.

Çıktı, sonuç ve sistem çapında etki göstergelerini birleştirmek farklı seviyedeki sonuçlar arasındaki ilişki üzerine bilgi almak (ve böylece sorumluluk zinciri ve nedensel ilişkiler) ve stratejik planlamaya hayati girdiler sağlamak için çoğu zaman kullanışlıdır. Örneğin bir adalet sisteminin kurulumu ve yapısal durumu üzerine bir gösterge (normalde nesnel göstergeler) sistemin performansı veya daha geniş anlamda fonksiyonu (öznel ve algısal göstergeler kullanılarak) ile birleştirilebilir.

Şekil 3.1. Öznel ve nesnel göstergeler arasındaki korelasyonu gösteren diyagram, Irak, 2002--2008



Kaynak: <http://www.iraqbodycount.org/>

<http://www.globalpolicy.org/security/issues/iraq/poll/2008/0308opinion.pdf>

<http://www.globalpolicy.org/security/issues/iraq/resist/2007/09bbciraqipoll.pdf> (erişim tarihi 16 Ağustos 2008)

Bir sürecin iki zıt boyutunu temsil eden göstergeleri birleştirmek. Bir işlemin iki zıt boyutunu temsil eden göstergeleri birleştirmek süreç temelli kıyaslama çerçevelerinde ana prensiptir. Bu tür kombinasyonun avantajı sadece ölçüm başarılarına taraf olmalarıdır. (Daha önce bahsedilen bir örnek, ulusal polis gücünün gelişimi ve performansını temsil eden göstergeler suç ağı veya diğer yıkıcı öğenin toplum içindeki etkisini temsil eden diğerleri ile birleştirilebilir).³¹

Bir olguyu dış etkilerden izole etmek için değişkenleri birleştirmek. Barışı güçlendirmenin ana hedeflerinden birisi bir ülkenin kendi kendini devam ettiren barışa ulaşmasıdır. Bu nedenle çatışma seviyesini düşük tutan dış güçler barışın güçlendirilmesini ölçen denklemlerden çıkarılmalıdır. Bu prensip özellikle çatışmayla ilgili ölümler gibi güvenlikle ilgili konuları ölçen göstergeler için ilgilidir; güvenlikle ilgili göstergeler her zaman dış güvenlik güçlerinin katkısını ulusal güvenlik güçlerinin katkısından ayırmayı hedeflemelidir.

3.3.3. Göstergelerin seçimine dair önemli düşünceler

Bir kıyaslama sisteminde göstergeleri tanımlarken sırası ile beş konu göz önüne alınmalıdır:

³¹ Bkz. Alt bölüm 2.2.3.

1. Seçilen göstergeler kriteri ne kadar doğru ve kapsamlı tanımlar? Göstergeler tanım gereği bir kriter veya diğer birimin tam ölçümü değildir. Bir eğilim veya olguyu göstermek için kullanılırlar. Bu nedenle bir kriter doğru ilerleme hakkında geçerli bir şey söylemek için birden fazla kriter kullanılır. Bir kriter için birçok gösterge (kümeler) kullanırken önemli bir prensip göstergeleri birbirleri ile ilişki içinde ve kriterin farklı yönlerini kapsayacak şekilde oluşturmak önemlidir (ör. toplumda gelişmeler hakkında bir şey söylemek için farklı sosyal gruplar için göstergeler kullanarak). Ek olarak göstergeler sık sık kolektif güvenilirliklerini ve doğruluklarını arttırmak için birleştirilirler. Örneğin belirli bir kurumun işleyişine dair popüler algıları izlemek ve o kurumun performansına dair nesnel ölçümleri birleştirmek göstergenin güvenilirliğini arttırabilir.

2. Göstergeler nasıl ölçülebilir ve ne tür veri gerektirirler? Göstergelerin nasıl belirlendiği veya ifade edildiği çoğu zaman onları ölçmek için kullanılan veri tipi ile ilgilidir. İki ana türde gösterge vardır: nicel ve algısal göstergeleri de içeren nitel. Nicel göstergeler nicel verilerle ölçülür (ör. ölüm sayısı). Nitel göstergeler nitel veri ile ölçülenlerdir (ör. anketlerden belirli konular veya olgular üzerine yaygın algılar).

Nitel veya nicel göstergeleri seçme kararı ana olarak erişilebilir veri türüne bağlıdır. Nicel göstergeler çoğu zaman tercih sebebidir çünkü zaman içinde daha yüksek derecede doğruluk ifade edebilirler. Ancak birçok durumda nitel göstergeler bir konuya dair nicel olarak ölçülemeyecek bir çok boyutu barındırdığından en iyi seçenek olabilir. Nicel ve nitel göstergeleri birleştirmek bu nedenle bir konu veya ilgili konu kümesine dair en kapsamlı anlayışı sunabilir.

3. Seçilen göstergeler zaman içinde ne kadar karşılaştırılabilir? Göstergeleri seçerken izlenmesi gereken önemli prensiplerden birisi şu bakımlardan istikrarlı olmalıdır: (1) her seferinde aynı yöntemleri veya veriyi kullanarak göstergeleri ölçmek mümkün olmalı ve (2) her ölçüldüklerinde göstergeler aynı biçimde var olmalı ve fonksiyonları aynı olmalıdır. Tersinden görüntü değiştirebilecek veya kolayca değiştirilebilecek olgular bir göstergeyi takip ederken değişimin yanlış yorumlanmasına neden olabilir (ör. farklı silahların dolaşımında olduğu ve toplana silahların yerini aldığı gerçeğini kaçırsanız toplanan silah sayısında değişim olumlu bir eğilim olarak yanlış yorumlayabilirsiniz).

4. Seçilmiş göstergeleri kullanarak neleri tanımlamayı umabiliriz ve hangi zaman aralığında ölçülmeliler? Göstergeleri seçerken bazı göstergeler daha hızlı değişirken diğerlerinin daha yavaş değiştiğini anlamak önemlidir. Salgın ve şiddet kaynaklı ölümler potansiyel olarak hızlı değişen göstergelerken çocuk ölümlerinin altta yatan nedeni ve sosyo-- ekonomik koşullar yavaş değişen göstergelerdir. Algı göstergeleri belirli bir politikacının popülerliği ile ilgiliyse hızlı değişirken genel olarak politikacılara güvenle ilgiliyse daha yavaş değişirler.

5. Seçilen göstergelerin ölçümü için hangi kaynaklar gereklidir? İyi göstergelerin seçimi var olan verinin ve kaynakların erişilebilirliğini ve kalitesini ve veriyi toplamak için gerekli ilgili maliyetleri hesaba katmak zorundadır. İdeal ve pratik göstergeler arasında dengiyi bulmak bu nedenle zor olabilir. Her zaman yüksek geçerliliği olan teorik olarak tanımlı ama daha az güvenilir veri kullanan gösterge ile güvenilir veri ve daha az geçerli bir gösterge kullanmak arasında tercih yapmayı düşünmelidir. Daha az geçerli olan iki veya daha fazla göstergenin kullanılması bazen tek yüksek geçerliliği olan tek bir gösterge kullanılmasını telafi eder, tabi bu iki göstergeli durumda diğerine göre daha güvenilir veri kullanıldığında geçerlidir.

6. Veri hangi sıklıkla toplanmalıdır? Güvenlik Konseyi direktifinde veya CDW kıyaslaması için talepte belirtildiği gibi bir barışı güçlendirme aşamasının normalde 2--6 yıl gibi sınırlı bir süresi vardır. Bu nedenle BM varlığının kıyaslama çerçevesi için gerekli veri türlerini hangi sıklıkla alacağını hesaba katmak önemlidir. Uzman grupları gibi istatistiksel olmayan veri toplama yöntemlerine dayanan göstergeler daha sık toplanabilir, buradaki tek sınırlama göstergede değişim beklemek için gereken zamandır. Öte yandan dış aktörler tarafından toplanan büyük ölçekli istatistiksel anket verisi ve ikincil veriyi sık toplamak zor olabilir; bu sırası ile yüksek maliyet ve dış aktörün kıyaslama çerçevesinde ilk olarak kullanılan verinin takip anketini ne kadar sık yapması gerektiğindeki belirsizliktir.

Tablo 3.2. Seçilen sektör temelli kritere atanan farklı gösterge türü³² kombinasyonlarının örneği

Kıyaslama: Polis dahil olmak üzere ulusal güvenlik güçleri meşru ve hukuka uygun bir şekilde işliyor ve tüm vatandaşlar için güvenli bir ortak sağlama yeteneğine sahip.	
Göstergeler	Alt göstergeler (ölçü)
Çatışmanın boyutu (semptomlar)	Kayıpların sayısının ulusal güvenlik personel sayısına oranı (A)
	Kayıpların sayısının dış güvenlik personel sayısına oranı (A)
	Ulusal güvenlik güçlerine saldırı sayısı ve sıklığı (B)
	Dış güvenlik güçlerine saldırı sayısı ve sıklığı (B)
	Güvenlik güçleri tarafından ele geçirilen yasadışı silah ve ekipman sayısı
	Yerinden edilen insan sayısı (C)
	Çatışmalı ülkeden sığınma başvurusu sayısı (C)
	Pazar yerlerinde güvensiz hisseden nüfus payı (C)
Ulusal güvenlik güçlerinin yetenek ve performansı	Ulusal güvenlik güçlerinde silah altına alınan kişi sayısı
	Bir Ulusal güvenlik stratejisi ve/veya tehdit değerlendirmesinin varlığı
	Ulusal güvenlik güçlerinin toplam personel sayısı
	Ulusal güvenlik güçleri tarafından korunacağına dair halk algısı (C)
	Ulusal güvenlik güçlerinin halkın yararına bir fonksiyonu olduğuna dair halk algısı (C)
	Ulusal güvenlik güçlerinin hukukla ve nüfusun beklentileriyle uyumlu çalıştığına dair algı (C)
	Askerlerin hak ettikleri maaş ve tazminatı almakta ne ölçüde başarısız oldukları
Silahlı muhalif grupların yetenek ve performansı	Bir silahlı muhalif gruba katılım veya destek eğilimi gösteren skerlik çağındaki nüfus yüzdesi
	(C)
	Silahlı muhalif gruplardan koruma da dahil geçim desteği alan nüfus payı
	(C)
	Silahlı muhalif grupları terhis ya da silahsızlandırma girişimi sırasında yaralanan ya da öldürülen ulusal güvenlik personelinin sayısı
Silahlı muhalif gruplara sempati duyan nüfus yüzdesi (C)	
Not: A ve B, sadece ulusal güçlerin katkısını izole etmede bir dizin oluşturmak için birleştirilecek; C kimlik grubuyla.	

³² Bkz. Alt bölüm 3.3.2.

3.4. Toplulaştırma ve analiz

3.4.1. Toplulaştırma teknikleri

Bu kılavuz şimdiye kadar kavramı daha alt seviyede sonuçlar ve alt sonuçlar hiyerarşisine ayırarak sistem çapında barışı güçlendirme kavramını işlevsel hale getirmeyi önerdi. Ölçümler ve ampirik veri sadece hiyerarşinin bu daha düşük seviyelerine ayrılmıştır. Bu nedenle bir ülkede barışı güçlendirmenin net bir resmini görecektir biçimde alt seviyelerden üst seviyelere veri toplulaştırma üzerine net kılavuzlar gereklidir. Bu teknikler üç ana türden oluşur:³³

- İstatistiksel yöntem
- Sınıflandırma teknikleri
- Nitel değerlendirmeler

İstatistiksel toplulaştırma yöntemleri birleşik görüşü elde etmek için farklı seviyelerde/alanlarda sonuçlarla ilişki yüksek kalitede verinin birbiri ile istatistiksel olarak karşılaştırılmasını (regresyon ve korelasyon analizi, vb ile) gerektirir. Bu tür yöntemler barışı güçlendirme kıyaslaması (sıkça anketlerden sorumlu aktörlerce yürütülür) içinde kullanılan belirli anket veya istatistiksel veri ile ilgili olabilir ama bu kılavuzda anlatılan kıyaslama süreçlerinin kapsamı dışındadır.

Ölçeklendirme ve ağırlıklandırma gibi *sınıflandırma teknikleri* barış/çatışma M&E çerçevelerinde en yaygın kullanılan toplulaştırma teknikleridir. Ölçeklendirme farklı yöntemler ve farklı ölçüler kullanılarak ölçülen birimleri tek bir ortak ölçüye dönüştürme biçimidir ve bu farklı birimleri birbiri ile kıyaslamayı mümkün kılar. Bunun tipik bir örneği farklı sonuçları (örn: kamu görüşü anketlerinden alına veriyi) 1--5 ölçeğinde, “1” polisin kötü performansını temsil ederken “5” polisin mükemmel performansını temsil ettiği bir ölçekte bölmektir veya değişen bir veri varsa “1” zaman içinde çok az değişim gösterirken “5” zaman içinde çok değişkenliği temsil edebilir.

Ağırlıklandırma birbirleri ile karşılaştırıldıklarında birimlere farklı vurgular veya ağırlıklar atama yöntemidir ve sık sık birikmiş indeks rakamları üretmek için ölçeklendirme ile birlikte kullanılır (ör. atanmış ağırlıklara bölünmüş her bir ölçek rakamını özetleyerek). Tipik ağırlıklandırma örneği, barışı güçlendirme için öncül olarak kabul edilen etkenlere daha yüksek ağırlık vermektir (ör. çatışma ile ilgili minimum ölüm sayısı) böylece toplulaştırılmış sonuçlar bu öncül karşılanmadan önce tatmin edici olarak değerlendirilmezler. Ağırlıklandırma teknikleri toplulaştırma sonuçlarında belirsizlik taşıyan verinin önemini azaltmak için de kullanılabilir.

Pratikte veriler çok daha resmi olmayan biçimlerde biriktirilir, örn, altta yatan veri veya birimlerin *nitel değerlendirmesine* dayanan toplulaştırma sonuçları çıkararak. Bu prensipte daha resmi ağırlıklandırma tekniği içinde geçerlidir sadece “ağırlıklar” önceden tanımlanmamıştır. Nitel değerlendirmeler birçok trafik lambası raporda birikmiş sonuç üretmek için kullanılırlar.³⁴

Veri toplulaştırma ile ilgili en temel nokta uygulanan usullerin kolayca belgelendiğinden emin olmaktır. Ek olarak toplulaştırma veri ve göstergelerin birbiri ile nasıl ilişkili oldukları ve kıyaslama sistemi kurmanın başından itibaren nasıl birikmiş sonuç sağlayacakları düşünülerek daha kolay hale getirilebilir.

3.4.2. Belirsizlik ve süreç iyileşmelerini değerlendirmek

Barışı güçlendirme üzerine veri değişik kalitede olabilecek geniş veri kaynaklarını kapsar ve bunların belirsizlik dereceleri farklı olabilir. Kıyaslamada kullanılan farklı verilere dair belirsizlik iki ana nedenle değerlendirilmelidir:

³³ *Toplulaştırma teknikleri ve çatışma ile ilgili verinin biriktirilmesi ile ilgili zorluklarla ilgili kapsamlı gözde geçirme için: Bkz. Francisco Gutiérrez, Diana Buitrago, Andrea González, ve Camila Lozano, Measuring Poor State Performance: Problems, Perspectives and Paths Ahead (The Crisis States Research Centre (CSRC), London School of Economics, 2010)*

³⁴Bkz. Alt bölüm 4.1.2.

- Hileli sonuçlara ulaşmayı ve yüksek belirsizliği olan veriye dayanarak kötü stratejik kararlar vermeyi engellemek için.
- Özellikle belirsiz alanlarda ve/veya barışı güçlendirme sürecinin izlemesi için önemli olduğu düşünülen alanlarda veri toplama yöntemlerini geliştirmek için.

Toplulaştırma tekniklerinde olduğu gibi veri belirsizliğini değerlendirmenin sofistike istatistikî yöntemlerden nitel değerlendirmelere kadar değişen yöntemleri vardır. Barışı güçlendirme kıyaslaması için çatışma sonrası ortamı düşünerek birçok kaynağın yüksek seviyede belirsizlik içereceğinden belirsizliği nitel olarak değerlendirmek yeterli olacaktır. En belirsiz verinin ve toplama yöntemlerinin nasıl geliştirileceğini görmek için adımlar atılmalıdır. Toplulaştırma tekniklerinde olduğu gibi en temel nokta veri belirsizliğinden ve analizde ve kıyaslama sürecinden sonuç çıkarmada nasıl kullanıldıklarından haberdar olarak buna odaklanmaktır.

4. Raporlama

Kriterlere karşı raporlara farklı aktörlerden gelen kolektif ve kişisel bilgi taleplerine yanıt vermeli, karar verme ve daha geniş stratejik planlama endişelerini bilgilendirmeli ve yeterince güçlüyse yetkililer arasında karşılıklı sorumluluğu kolaylaştırmalıdır. Raporlama gereksinimleri farklı BM saha birimleri arasında değişkenlik gösterebilir, bunlar barış koruma operasyonu, özel politik misyonlar veya yerel bir koordinatör tarafından yönetilen BM Ülke Ekibi biçimini alabilirler. Çoğu zaman barışı güçlendirmenin farklı aşamalarını temsil eden ve direktif ve kaynak bakımından çok farklı olan bu birimlerin oldukça spesifik rapor zorunluluk veya ihtiyaçları vardır. BM sisteminin kıyaslama ile deneyimlerini çoğu barış koruma operasyonlarının CDW'si ile ilgili ortaya çıkmıştır, bazıları aşağıda detaylı olarak verildiği gibi trafik lambası formatını kabul etmiştir. Diğer durumlar alternatif raporlama formatlarının kullanımı veya geliştirilmesini gerektirecektir. Saha birimleri arasında raporlama gereksinimlerinin geniş farklılıklarını göz önüne alınca bu bölüm spesifik formatlar önermez ama kıyaslama sürecinden en iyi faydayı sağlamak için temel prensip ve ilkeleri özetler.

4.1. Kıyaslama sonuçlarının sunumu

Kıyaslama sonuçları ya altta yatan bilgiler sağlayarak dolaylı olarak katkıda buldukları raporlar veya spesifik olarak bir kıyaslama sürecinin sonuçlarını sunmak için biçimlendirildikleri raporlar olarak ayrılırlar.

4.1.1. Kıyaslama sonuçlarının genel politika ve strateji raporlarında kullanımı

Kıyaslama sonuçları genelde önemli politika ve strateji belgelerinin içerik ve sonuçlarına katkıda bulunurlar ancak bunu daha kapsamlı politika ya da strateji belgeleri çerçevesinde dolaylı olarak yaparlar. Bu sunum biçimi bir yandan kıyaslama sonuçlarının pratik bir değere sahip olacakları politik alana girmesini sağlarken diğer yandan veri toplulaştırma süreci metodolojik ilkelere düzenlenmemiş olabileceğinden bazı riskler taşır.

Kıyaslama sonuçlarının veya araştırmacılar tarafından üretilen diğer ampirik verinin ilk amaçlarından farklı olarak kullanıldığı birçok örnek vardır. Örneğin sadece daha önce belirtilen sonuçları destekleyen verinin kullanılması gibi.

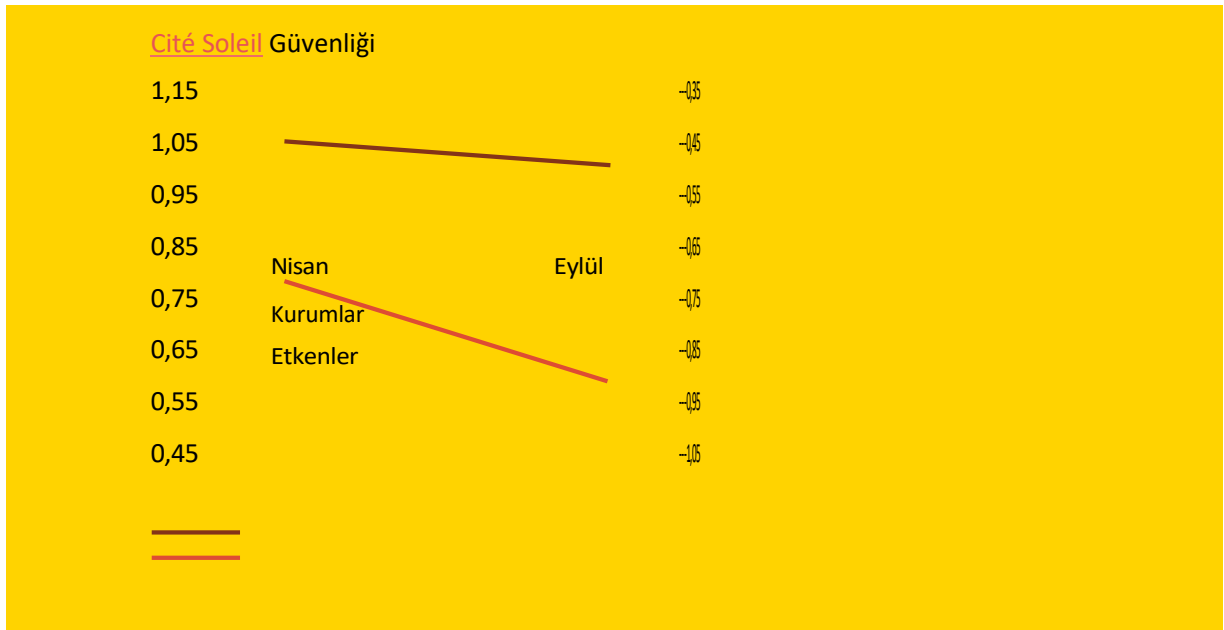
Kıyaslama sonuçlarının düzgün biçimde kullanıldığından emin olmanın bir yolu karar vericilere tek bir öge verisi sunmak yerine, ideal olarak bazı analitik sonuçlarla birlikte yüksek seviyede toplanmış sonuçlar sunmaktır. Aynı zamanda hangi verilerin kullanıldığı, ve farklı öğeler üzerine verinin kalitesi ve belirsizliğine dair genel değerlendirme de dahil olmak üzere kıyaslama sürecinin metodolojik temelini belgeleyen basit rapor üretme usulü standart olmalıdır. Kıyaslama sürecinden çıkarılan ana sonuçları sunan ve kullanılan metodolojileri açıklayan kısa raporlar, strateji ve politika raporlarının eklerine dahil edilmelidir.

4.1.2. Kıyaslama sonuçlarını sunmak için biçimlendirilen raporlar

Kıyaslama sonuçları da dahil M&E işlemlerinden sonuçları raporlamak için usuller ve pratikler kuruma göre değişir. Örnekler, farklı şekil ve tablo türleri³⁵ ve trafik lambası raporları³⁶ kullanan tek tek kriterleri ve göstergelerin detaylı tanımlarını içeren raporlar içerir.

Irak İndeksi ve Afganistan İndeksi³⁷ gibi raporlar uzun bir gösterge listesinden tek tek sonuçları sunarak barışı güçlendirme üzerine etkileyici miktarda bilgi sağlar. Ancak bunlar birikmiş sonuçlar sağlamak ve politika ve karar vericiler için analiz ve veri belirsizliğini de dahil metodolojik konuları belgeleme gibi ideal raporlama prensipleri ile uyum konusunda daha zayıftır. MPICE gibi diğer M&E çerçeveleri basit diyagramlarda gruplanmış sonuçlar sunarlar, toplulaştırmayı süreç perspektifi ile sektör çapında sonuçları ölçen çok sayıda tekli göstergeyi dönüştürmek için kullanırlar (Bkz Şekil 4.1).

Şekil 4.1. 2008’de Cité Soleil, Port au Prince, Haiti’de güvenlik durumu üzerine uygulanan süreç temelli MPICE çerçevesinde toplulaştırılmış sektörel sonuçları gösteren diyagram.



Kaynak: Ghassan Al-Chaar ve Rob Grossman-Vermaas, ABD Askeri Mühendisler, Uluslararası Barış Enstitüsü (IPI) ve Norveç Uluslararası İlişkiler Enstitüsü ortak organizasyonu Barış Koruma ve Barış İnşası İzleme ve Değerlendirme çalıştayında "Çatışma Ortamlarında İlerlemeyi Ölçmek ve Haiti İstikrar Girişimi (HSI)" sunumu. New York Mayıs 2009.

BM saha birimleri kıyaslama sonuçlarını sunmak için artan biçimde trafik lambası rapor biçimlerini kullanıyorlar. Bu format esas olarak kullanışlılığı altında yatan metodolojik işlem kadar iyi bir görselleştirme aracıdır. Formatın asıl avantajlarından birisi trafik lambası olarak sunulanlar daha alt seviyede bilginin birikmesi olduğundan birikimci düşünceyi desteklemesidir.

Şu anda BM sistemi içinde kullanılan trafik lambası raporları tipik olarak beş ana bilgi ögesi içerir ve normalde ayrı sütunlardadır: (1) kriter, (2) göstergeler, (3) kriterlere ya da göstergelere atanan trafik lambaları, (4) ışığın rengi ile ilgili genel bir yorum veya analiz ve bazen (5) kriter/göstergenin durumuna dayanan bir eylem önerisi.

Kıyaslama sürecinin belgelenmesine dair yukarıdaki genel yorumlarla uyumlu olarak trafik lambası formatı asıl olarak trafik ışığı olarak sunulan birikmiş sonuçların ardındaki işleme odaklanmayı

35 Bkz. Irak İndeksi, <http://www.brookings.edu/iraqindex>.

36 Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden bir örnek için Bkz. Ek C6.

37 Bkz. <http://www.brookings.edu/foreign--policy/afghanistan--index.aspx>.

desteklemek ve ışığın rengini metodolojik olarak daha açıklanabilir hale getirmek için birkaç fala bilgi ögesi eklemekten faydalanacaktır. Ek sütun veya elektronik raporlarda açılır liste olarak sunulabilecek bu öğeler şunları içerebilir: (1) toplanan veri türü ve kullanılan veri toplama yöntemleri, (2) kullanılan veriyle ilgili belirsizliğin genel bir değerlendirilmesi ve (3) izlenen toplulaştırma usulleri. Bu son nokta ile bağlantılı olarak trafik lambalarını kriter-gösterge hiyerarşisinin farklı seviyelerini belirtmek için kullanmak faydalı olabilir (ör. hem kriterler hem de bunların temelinde bulunan göstergeler için farklı renkte trafik ışıkları kullanılabilir).

4.2. Önemli raporlama prensipleri

Bir raporlama süreci kıyaslama verisini analizinden güvenlik araştırmasına, kıyaslama raporunun resmi sunumu ve politika belirleyiciler ve diğer son kullanıcılar tarafından gerçek kullanımına kadar atılan adımları ifade eder. Süreç normalde birçok uluslararası ve ev sahibi aktörün tavsiyesini ve format ve içerik de dahil onay adımlarını içerir. İyi raporlama, asıl analitik sonuçları tam olarak yansıtmalıdır. Yanlış, ön yargılı ve anlaşılmaz raporlama kıyaslama sürecinde bir adımdan diğerine olumsuz olarak aktarılır ve kötü kararlara, düzeltici eylemlere, uzun planlamaya ve genel performansa neden olur. İyi bir raporlama için bazı temel prensipler şunlardır:

1. Kıyaslama sonuçlarının son kullanımına uygun, kullanıcı dostu, saha raporlama biçimleri geliştirin (ör. Karar almayı ve stratejik planlamayı daha iyi bilgilendirmek için).
2. Terslikleri, riskleri ve belirsizlikleri de içeren çok boyutlu ve dengeli raporlamadan emin olun.
3. Kullanılan yöntemler, veri kaynakları ve toplulaştırma usulleri de dahil olmak üzere raporlanan sonuçların metodolojik temelini şeffaf biçimde belgeleyin ve paylaşın.

1. Kıyaslama sonuçlarının son kullanımına uygun, kullanıcı dostu, saha raporlama biçimleri geliştirin. Daha önce belirtildiği gibi kıyaslama uygulaması ile toplanan ve analiz edilen bilginin raporlama süreci ile güçlendirilmesi ve sentezlenmesi ve sonra profesyonel biçimde son kullanıcıya sunulması önemlidir. Bundan emin olmanın bir yolu son kullanıcı ihtiyaçları ile dikkatli biçimde uyumlu raporlama formatları geliştirmektir; raporlama formatları bu nedenle raporlama sürecinin en başından itibaren mümkün olduğunca ilk halinde kalmalıdır. Ana rapora eklenmiş basit, standart hale getirilmiş veri kağıdı olarak kalabilirler; trafik lambasına benzer bu format daha çok yönü daha detaylı kapsayacak bu nedenle zaman içinde değişime dair daha ince farkları daha iyi yansıtacaktır.

Asıl bilginin raporlama süreci boyunca korunduğundan emin olmanın bir diğer yolu ise diğer ulusal ve uluslararası aktörlere rapor verme sorumluluğuna dahil olmak veya sorumluluk atamaktır. Bu, örneğin, ulusal istatistik ofisi kıyaslama uygulamasına öncülük ettiği zaman daha gerçekçi hale gelir. Böylesi bir düzenlemeyi katacağı değer, ev sahibi ülke kendi kurumlarını raporlama işi de dahil doğrudan kıyaslama çalışmasına kattığında, zamanla ulusal kapasitenin de gelişmesine yardımcı olmasıdır.

2. Terslikleri, riskleri ve belirsizlikleri de içeren çok boyutlu ve dengeli raporlamadan emin olun. Aydınlatıcı kıyaslamaların altında yatan temel prensiplerden birisi belirlenen öncelik alanlarında başarıları yansıtan ve belirli hedefleri tehdit eden etkenleri tanımlamak ve

ölçmektir. Örneğin hedef profesyonel ulusal polis gücü inşa etmek ise sadece bu kurumun ilerlemesini değil aynı zamanda suç ağları ve etkinlikleri gibi rakip öğeleri de ölçün. Aynı prensip raporlama için de geçerlidir. Barışı güçlendirme üzerine raporlar sadece belirlenen hedefler veya istekler üzerine başarıları dair bilgi veriyorsa ama terslik, risk üzerine bilgi içermiyorsa o halde bilgili karar verme ve sağlam planlama için değerli miktarda bilgi kayıp demektir.

Kutu 4.1. Rapora eklenecek önemli kıyaslama süreci noktaları

Karar verme ve planlamayı daha iyi bilgilendirmek için bir barışı güçlendirme uygulamasından oldukça fazla kullanışlı bilgi elde edilebilir, sadece stratejik öncelik alanlarında tanımlanan sonuçların ötesine geçilebilir. Bu tür bir bilgi listesi şunları içerir:

Ölçülen sonuçlarda belirsizlik

Kıyaslama sonuçları özet çıkarılmış bir biçimde sunulduğunda belirsizlik özellikle düşünülmesi gereken önemli bir konudur (ör. Trafik lambası sistemi kullanırken). Görsel biçimde rapor vermek için trafik lambalarının ve diğer sembol ve diyagramların kullanımı bazen gerçek durumdan daha kesin yansıtabilir ve sonuçlar belirsiz ise bu tür raporlama tekniklerinin kullanımının uygun olup olmadığını düşünülmalıdır. Bu tür teknikler belirsiz sonuçları sunmak için kullanılırsa belirsizlikle ilgili bilgiyi eklemek önemlidir.

Veri kalitesi ve iyileştirme fırsatları

Kıyaslama uygulaması raporunu iyileştirmek için uygulamada kullanılan verinin kalitesinin değerlendirmesini eklemek ve veri kalitesini iyileştirmek için daha fazla kaynağın kullanılması gereken belirli veri veya alanları tanımlamak faydalı olabilir.

Kullanılan veri ve veri toplama yöntemleri

Farklı kriterlerle ilgili sonuçları üretmek için kullanılan veri ve veri toplama yöntemlerini raporlamaya eklemek faydalı olabilir. Bu betimleme genel biçimde (ör. uzman veya odak grubu gibi ana toplama yönteminden bahsedebilir) olabilir. Bu tür bilgiyi eklemenin avantajı farklı sonuçlarla ilgili bazı belirsizlikleri yansıtmasıdır.

Kriterin geçerliliğini düşünmek

Barışı güçlendirmeyi ölçmekle ilgili seçilen kriterlerin, ev sahibi ülkede barışı güçlendirmeyi kapsamlı ve kesin biçimde yansıttığından nadiren emin olabiliriz. Bu nedenle, seçilen kıyaslama kriterlerine doğru ilerlemenin ölçümü ile ülke durumunun nitel değerlendirmesini yan yana koymak faydalı olabilir. Bu rapora sadece bir boyut eklemeyecek kalmayacak ayrıca genel kıyaslama sürecinin gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi için de bir temel sağlayacaktır.

Terslikler, olumsuz gelişmeler ve riskler

Terslikler, olumsuz gelişmeler ve riskler prensip gereği kıyaslama sürecinde gerçekleştirilen ölçümle yansıtılmalıdır. Ancak bazı vakalarda asıl kıyaslama sürecine dahil edilmemiş ve ölçülmemiş olabilecek bu tür etkenlerin nedenleri için detaylı analiz sunmak faydalı olabilir.

Dengeli ve “dürüst” raporlama raporlardaki farklı etkenlerle ilgili belirsizlikleri içermelidir. Pratikte kıyaslama sistemi için seçilen bazı kriter ve göstergeleri ölçmek, olgunun kendisi ve

erişilebilir veri nedeniyle diğerlerinden daha zor olabilir. Bir kıyaslama uygulamasından belirsiz sonuçları, belirsizliği gerçekten yansıtmadan sunarsanız bu geçersiz ve yetersiz bilgiye dayanan kötü karar ve planlara neden olur. Belirsizliği rapor etmek veri kalitesini iyileştirmek için daha çok teknik ve mali kaynağın yardımcı olacağı alanları belirlemeye yardımcı olur.

Terslik, hayal kırıklığı yaratacak sonuçlar, riskler ve belirsizliklerin kıyaslama raporuna dahil edildiğinden emin olmanın bir yolu bu tür bilgiyi özellikle isteyen rapor formatları geliştirmek (her seviyede) ve bu bilginin iyi raporlanmasını ödüllendiren profesyonel, şeffaf raporlama kültürünü desteklemektir.

3. Kullanılan yöntemler, veri kaynakları ve toplulaştırma usulleri de dahil olmak üzere raporlanan sonuçların metodolojik temelini şeffaf biçimde belgeleyin ve paylaşın. İyi raporlama için son prensip raporlarda sunulan sonuçları belgelemek veya onaylamaktır. Farklı kriter ve göstergeleri ölçmek için kullanılan veri kaynaklarına ve ham veriyi analiz etmek için kullanılan usullere alıntı yapmak raporlarda ek ve değerli bilgi sağlar. Bu tür bilgi raporun kendisine eklenmek zorunda değildir ama referans için depolanabilir. Bu bilgi her zaman (1) rapor edilen sonuçların sorumluluğundan emin olmak için, (2) kıyaslama uygulamasını iyileştirmek için bir temel sağlamak için ve (3) özellikle entegre barış operasyonunda personel değişikliği olduğunda kıyaslama sürecinde tutarlılıktan emin olmak için belgelenmelidir.

Ekler

Ek A: Barışı güçlendirmeyi anlamak

“Barışı güçlendirme” üzerine kabul görmüş genel bir tanım yoktur. Bunun yerine kalıcı barış inşa etmek için yapılan eylemler ve işlemleri anlatmak için terim sık sık “barış inşası” anlamında kullanılmıştır, asgari düzeyde silahlı çatışmanın olmaması olarak

anlaşılabilir.³⁸ Ancak barış inşasının aksine barışı güçlendirme barış sağlamak ve sürdürmek için ulusal ve uluslararası girişimlerin doruğa ulaşması aşaması ile ilgilidir.³⁹ Özellikle barışı güçlendirme geçiş veya uluslararası aktörlerin çıkışı ile ilgilidir: “güçlendirilmiş” barış misyonu önceliklerinde bir değişimi (örneğin istikrar sağlama ve insani yardımdan yeniden inşa ve kalkınmaya) ve/veya gerilemeyi ve barış sürdürme/inşa misyonunun nihai olarak kapanmasını tetikler, en azından etkinleştirir. Bu nedenle güçlendirilmiş daha aktif bir çağrışımı olan barış inşası tarafından içermesi zorunlu olmayan bir derecede istikrar ve sürdürülebilirlik--kurumsal ve kalkınma anlamında olmasa da güvenlik terimleri ile--anlamına gelir.

Kutu 1.1. Barışı güçlendirme kavramı

Güçlendirilmiş bir barış kendini idame ettiren barış olarak tanımlanabilir. Bir ülke içinde ortaya çıkan çatışma ulusal normlar, kurumlar ve pratiklerin (hem yerleşik hem ad hoc) kullanımı ile barışçıl biçimde çözüldüğünde sürdürülebilir olur. Güçlendirilmiş bir barışın sadece devlet içinde askeri çatışma olmamasından başka işaretleri vardır; politik baskı ve hassas gruplara karşı ayrımcılık (kadınlar, etnik ve diğer azınlıklar), işkence ve yaygın ciddi suç gibi kamu güvenliğine karşı büyük tehditlerin olmaması ile karakterizedir. Dış yardım barışın onarımına katkıda bulunabilir ancak güçlendirilmiş bir barış kendi kendini idame ettirebilmelidir.⁴⁰

³⁸ Barışı Güçlendirme Ölçümü ve Geçiş Değerlendirme, BM Barış İnşası Komisyonu için Hazırlanan Kurumlar Arası Briefing Belgesi (New York, BM, 2008).

³⁹ Bkz. Ör. Çekilme Stratejileri ve Barışı Güçlendirme (Exit Strategies and Peace Consolidation), Oxford Üniversitesi, Folke Bernadotte Akademisi ve Uluslararası Stratejik Araştırmalar Enstitüsü ortak projesi: http://cis.politics.ox.ac.uk/research/Projects/consolidation_peace.asp

⁴⁰ Barış inşası ve devlet inşası arasındaki farkın etkili bir anlatımı için, bkz Charles T. Call ve Elizabeth M. Cousens, *Ending Wars and Building Peace* (New York, Uluslararası Barış Akademisi, 2007). Kısaca yazarlar barış inşasının “uluslararası veya ulusal aktörler tarafından barışı kurumsallaştırmak için gerçekleştirilen eylemler” olarak ifade ederken devlet inşasının “devletin barış inşasına katkısı olabilecek veya olmayabilecek kurumlarını oluşturma, yenileme veya güçlendirmek için gerçekleştirilen eylemler” olduğunu ifade ediyorlar. *Ibid*, s3.

Barışı güçlendirmenin kabul görmüş yaygın bir tanımı olmadığı gibi eşiği ve onu oluşturan etkinlikleri de net değildir. Bu nedenle barışın hangi noktada güçlendirilmiş olduğunu söyleyebilmek durumdan duruma değişir. Bir çatışma sonrası ülkede veya barış koruma/inşası misyonundaki farklı aktörler bu tanımlamaya karşı koyabilirler. Örneğin bazı ulusal aktörler uluslararası askeri ve sivil personelin daha erken ayrılmasını tercih edebilir ve bu nedenle istikrarlı ve güvenli bir ortamın kurulduğunu ve geri döndürülemez olduğunu iddia edebilir; diğer ulusal aktörlerin çelişen çıkarları olabilir ve buna göre iddialarda bulunabilirler. Benzer biçimde bir barış koruma misyonunun askeri liderliğinin barışın ne zaman güçlendirildiğine dair, görevi barış koruma değil de barış inşası veya devlet inşası olan sivil personele göre farklı bir anlayışı olabilir. Bu barışı güçlendirme terimi kullanıcılarına mükemmel biçimde geçerli ama üzerinde genel kabul olmayan bir kritere göre misyonun başarısı, veya bu anlamda eksikliğini tartışmak için büyük bir alan sağlar.

Barışı güçlendirmenin kavramsal esnekliği bir son nokta veya direktifi diğerine tercih etmek zorunda olmadan barış koruma/inşasında bir süreç veya evrenin birikimi ile gevşek biçimde ilgili senaryo, çıktı veya hedefleri adlandırmasına izin verir.

Ancak belirli bir durumda terimin anlamlı olması için ilgili aktörlerin “güçlendirilmiş barış” ile ifade edilen terimin neler içerdiği üzerine bir konsensüse ulaşmaları gerekir.

Barışı güçlendirmenin daha dar yorumları silahlı çatışmanın olmadığı ve barışa ani veya orta vadeli tehditlerin olmadığı durumları anlatır; daha geniş yorumlar da kurumsal reformların sürdürülebilirliğini, kalkınma planları üzerinde ilerlemeyi ve barış inşası veya devlet inşası ile ilgili diğer kriterleri içerebilir.

Bu kılavuzun 2. Bölümü barışı güçlendirme kavramını kıyaslama amacı için analitik olarak işlevsel hale getirmek için farklı yöntemler sunar.

Ek B: BM kıyaslama pratiği gözden geçirmesinden ana bulgular

BM kıyaslama pratiklerinin gözden geçirmesi ve bu kılavuzun hazırlanması sırasında gerçekleştirdiğimiz dört saha gezisi⁴¹ şunları açığa çıkardı:

Kriterleri talep eden tarafta netlik eksikliği. Bu nedenle sahadaki stratejik planlayıcılar çoğu zaman kıyaslanması istenen ancak belirsizlik taşıyan bir görevi, hedeflenen sonuçların seviyesi ve devam eden strateji, planlama, operasyonlar ve bütçeyle olan bağlantısı net bir sürece çevirmek zorunda kalırlar.

Önemli terimlerin ortak tanımlarının olmaması. Kriter ve kıyaslama terimleri, tıpkı öncelik alanı ve gösterge gibi, farklı ülkelerde tutarsız biçimde kullanılmaktadır.

- Çıktı seviyesinde kolayca ölçülebilen kriter ve göstergelere odaklanma eğilimi. Buna eğitilen polis personeli sayısı ve DDR aşamasına giren eski savaşçı sayısı örnek verilebilir. Daha geniş çaplı etkiler hesaba katılırken neredeyse tamamen sektör seviyesindeki BM hedeflerine ve amaçlarına odaklanılmaktadır. Kriterlerin sistem çapında etkiye odaklandığı çok az örnek var ve doğrudan BM yetki alanındaki amaç ve hedeflerle ilgili olmayan sistem çapında etkilere üzerine kriter örneği (ör. bir ülkede sadece sürdürülebilir barışa doğru ilerlemenin içeriksel yönlerine odaklanan kriterler) ise bulunmuyor. Ancak gözden geçirme çalışması aynı zamanda aslında tüm BM kıyaslama pratiğinin, barışı güçlendirmenin güvenlik, yönetim, hukukun üstünlüğü, sosyo-ekonomik yönlerini dahil eden çok boyutlu bir perspektifi olduğunu göstermiştir.
- Barışı güçlendirme kıyaslaması için kullanılabilir potansiyel ve erişilebilir veri kaynakları konusunda genel olarak düşük farkındalık. Bu BM ajansları, fonları ve programları tarafından üretilen veri kaynakları için bile doğru. Bu durum öznel değerlendirmelerin aslında bu pratik daha nesnel veya güvenilir veri kaynaklarının yerine geçmesi veya bunlarla birleştirilmesi gerekirken yaygın biçimde kullanımına neden oldu. Veri kullanımı aynı zamanda genel olarak doğası itibarıyla sistemsizdi ve ölçümlerin kalitesi uygulayan personelin beceri ve bağlılığına dayanıyordu

41 Bkz. Önsöz.

- Kıyaslama süreci ve takip eden metodolojik usullerin çok az belgelenmesi. Buna seçilen kriter ve göstergeler, kullanılan veri kaynakları, göstergelerin kritere doğru ilerlemeyi yansıtması için nasıl biriktirildiği ve genel sonuçların altta yatan ampirik kanıta nasıl dayandığı da dahildir.
- Kıyaslama sonuçlarını raporlama amacı ile standart bir format yok. Kıyaslama sonuçları en sık biçimiyle Genel Sekreterlik raporlarında dolaylı olarak bahsedilir ve ancak kıyaslama misyonun kontrolü altındaysa bu raporlarda doğrudan bahsedilir. Ancak ikinci durumlarda sonuçlar genelde metodolojik usullerin belgelenmesi olmaksızın sunulur. Bu kontrollü hedef ve amaçlara göre olumlu gelişmeler ve başarılarla karşı genel eğilimlere neden olurken stratejik planlama için hayati girdiler sağlayabilecek olumsuz eğilimler ve risklerin görmezden gelinmesine neden oldu.
- Kıyaslama uygulamaları için *ad hoc* organizasyon. Bu süreçlerin yapısı ve usulleri büyük oranda tek tek kişilerin adanmışlıklarına, becerilerine ve kapasitelerine dayanmaktadır (amaç için fonu yönlendirmek de bunlara dahildir). Bu diğer izleme çerçeveleri ile entegrasyon, diğer aktörlerle işbirliği ve kıyaslama işleminin gerçek uygulaması gibi yönler de dahil olmak üzere farklı ülkelerde kullanılan kıyaslama çerçevelerinin boyut ve hevesinde büyük farklılıklara neden olmuştur.

Ek C: Seçilmiş BM entegre barış operasyonlarından kıyaslama deneyimleri

C1. Sierra Leone: CDW ve Barış İnşası için kriterler (2002--2009)

I. UNAMSIL'in azaltılması için kriterler

Barışı güçlendirmede kıyaslama çalışmaları büyük oranda Sierra Leone'de uygulamaya konulan yeniliklerden ortaya çıktı; burada Mayıs 2002'de başarıyla gerçekleştirilen ulusal seçimler, BM barış sağlama misyonu olan UNAMSIL'in çekilmesi veya yeniden düzenlenmesi meselesine dikkat çekti. Misyon, barış koruma gücünün Sierra Leone'den çekilmesinin seçimlere değil hükümetin uluslararası yardım olmadan iç ve dış güvenliği sürdürme kapasitesini göstermesine bağlı olması gerektiğini ileri sürdü.⁴²

Genel Sekreterin 2002 Eylül ayı raporu UNAMSIL'in öngörülen azaltılmasına kılavuzluk edecek spesifik kriterleri tanımladı.⁴³ Kriterler, Lomé ve Abuja Barış Anlaşmaları'nda barış sürecinin başarısı için kritik olarak tanımlanan konulara karşılık geliyordu. En büyük endişe güvenlik boşluğunu önlemektir. Sonuç olarak tanımlanan kriterler şunlardır: (1) Sierra Leone polis ve ordusunun kapasitesini inşa etmek, (2) eski savaşçıların yeniden entegrasyonunu tamamlamak, (3) devletin otoritesini tüm ülkede sağlamlaştırmak ve (4) elmas madenciliği üzerinde etkili Hükümet kontrolünü sağlamak. Komşu Liberya'da çatışmanın çözümünde ilerleme sağlamak da önemli bir kriter olarak eklenmişti.

Her ne kadar kriterlere doğru gelişimi doğrudan ele alsada Güvenlik Konseyi Temmuz 2003'de Konsey "azaltma için kilit kriterleri yakından izlemeye" karar verene ve Genel Sekreterlikten "Kriterler konusunda ilerlemeler" üzerine rapor vermesini talep edene kadar bunları doğrudan açığa kavuşturmadı.⁴⁴ Kriterler daha sonra misyonun görevlerinin yeniden tanımlandığı kararlara dahil edildi ve Genel Sekreterin Konsey Konseye sunduğu raporların ana konusu olageldi. .

Kriterler UNAMSIL CDW'ye özeldi ve Güvenlik Konseyi tarafından Ağustos 2005'de kabul edilen BM Sierra Leone Entegre Ofisini (UNIOSIL) kuran kararlarda yansıtılmıyordu. Ancak yaptıkları örnek Güvenlik Konseyi tarafından kabul edildi. Aralık 2005'de Konsey "UNAMSIL'in azaltma için özel kriterlere dayanan bir çıkış stratejisi de dahil diğer BM barış koruma misyonlarını daha etkili ve etkin hale getirmede faydalı olabileceği kanıtlanan operasyon yöntemlerindeki yeniliği memnuniyetle kaydetmiştir".⁴⁵

⁴² Bkz. Sierra Leone'deki BM Misyonu üzerine On Dördüncü Genel Sekreterlik Raporu, 11 Haziran 2002, A/63/881-S/2009/304, <http://ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/427/79/PDF/N0242779.pdf>.

⁴³ Rapor "azaltma sürecinin hızı bu raporda belirtilen spesifik kriterlerin başarılmaması ile belirlenmek zorundadır" diyor. Bkz Sierra Leone'deki BM Misyonu üzerine On Beşinci Genel Sekreterlik Raporu, 5 Eylül 2002, S/202/987, para 55, <http://ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/572/31/IMG/N0257231.pdf>.

⁴⁴ Güvenlik Konseyi Kararı 1492 (2003), 18 Temmuz 2003, S/RES/1492 (2003), paras. 1--2, <http://ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/433/05/PDF/N0343305.pdf>.

⁴⁵ Güvenlik Konseyi Başkanı Bildirimi, 20 Aralık 2005, <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B--6D27--4E9C--8CD3--CF6E4FF96FF9%7D/SL%20SPRST200563.pdf>

UNAMSIL'in kriter kullanma öncülüğü tavsiyelerini Hükümet ve uluslararası ortaklarına kadar genişletti. Genel Sekreterliğin 2002 raporu hükümeti güvenlik, yoksulluğu azaltma, yönetim, ekonomik performans ve idare ile ilgili kriterler tanımlaması ve bu konuda çalışması için cesaretlendirdi. Sierra Leone'nin PRSP'si kapsamında toplanan Danışma Grubu sonrasında "Sierra Leone sürdürülebilir barış ve kalkınmanın başarılmasına doğru genel ilerlemeyi değerlendirmede bir referans çerçevesi olarak hizmet edecek" bir dizi önemli kriter tanımladı.⁴⁶

II. Barışı güçlendirmeye ve kıyaslamaya bütünlükçü yaklaşım

BM Sierra Leone Barış İnşa Entegre Ofisini (UNIPSIL) Siyasi İşler Bölümü tarafından yürütülecek ilk entegre barış inşa misyonu olarak Ekim 2008'de kuruldu. UNIPSIL Sierra Leone'deki altı yıllık güçlü BM barış koruma varlığının üzerine inşa edilmişti. Direktifi ulusal kurumları güçlendirme, barış ve güvenliğe karşı ortaya çıkacak tehditleri sınırlama ve Sierra Leone'deki BM ajansları, fonları ve programları arasında strateji ve programları koordine etmeye odaklanıyordu. UNIPSIL'in çalışmalarına dair ilk danışmada Şubat 2009'da Güvenlik Konseyi misyonun direktifi uygulamasında ilerlemeyi ölçmesi için net kriterler geliştirmesini talep etti.

Güvenlik konseyinin etkili barış inşa stratejisi ile tam olarak entegre bir ofis kurması talebiyle uyumlu olarak UNIPSIL ve BM Ülke Ekibi Sierra Leone için BM Ortak vizyonunu geliştirdi.

Ortak Vizyon tüm BM sistemi barışı güçlendirme çabalarını 21 projeye uygulanacak ve Çoklu Bağışçı Güven Fonu tarafından desteklenecek dört önemli öncelik etrafında bir araya getirir. Aynı zamanda Sierra Leone'nin ikinci PRSP'si Değişim Gündemi'nde bahsedilen ulusal barış ve kalkınma öncelikleri ile tam olarak uyumludur. Hem Ortak Vizyon hem de Değişim Gündemi 10 Haziran 2009'da Sierra Leone üzerine Barış İnşa Komisyonu Özel Oturumunda onaylandı.

BM Ortak Vizyonu her bir öncelik alanı altında kriterler içerir. Barışı güçlendirme öncelik alanı altında listelenmiş yedi kriter şunlardır: (1) 2012'de özgür, adil ve şiddetsiz bir başkanlık ve parlamento seçimine izin verecek yapıcı politik iklimin devamı; (2) profesyonel ve saygı değer güvenlik güçlerinin tüm ülke çapında güvenli ve barışçıl bir ortamı sürdürmesi;(3) gençlerin ülkenin sosyal ve ekonomik hayatına dahil edilmesi için daha iyi fırsatlar; (4) yasadışı uyuşturucu trafiğini engellemesi için Hükümete etkili destek; (5) yozlaşmanın azaltılması üzerine uluslararası kabul doğrultusunda somut ilerleme; (6) insan hakları gözleminin ve adalete erişimin iyileştirilmesi; ve (7) profesyonel medyanın artması ve Sierra Leone'de ilk bağımsız kamu yayın hizmetinin kurulması.⁴⁷ Karar, 1886 sayılı UNIPSIL (2009) direktifini uzatmakta, Genel Sekreterlik, BM ve hükümet tarafından Ortak Vizyon'da kabul edilenleri ve 2012 seçimleri ile ilgili zorlukları göz önünde tutarak UNIPSIL'in BM Ülke Ekibine geçişi için kriterler geliştirmeye çağırılmaktadır.

İlk entegre barış inşa ofisi olarak UNIPSIL, ilk operasyon yılında şimdiden Gine--Bissau ve Orta Afrika Cumhuriyetlerinde BM sistemi planlama ve operasyonlarına faydalı dersler ve iyi uygulama örnekleri sağladı.

C2. Afganistan: Afganistan Sözleşmesi için Kıyaslama

Afganistan Sözleşmesi, Hükümet ve uluslararası topluluk arasında Afganistan Üzerine Londra Konferansı'nda (31 Ocak--1 Şubat 2006) kabul edilen bir anlaşmadır. Sözleşme güvenlik, yönetim ve sosyo--ekonomik iyileşme üzerine karşılıklı sorumluluğu güçlendirmeyi amaçlar ve ek kısmında bu üç alandaki tüm ana sektörler için kriterler belirtir. Afganistan Hükümeti ve BM tarafından başkanlık edilen bir Ortak Koordinasyon ve İzleme Kurulu (JCMB) "Sözleşmenin uygulanmasına dair genel stratejik koordinasyondan emin olmak" için kuruldu.⁴⁸

46 Bkz Dünya Bankası, Sierra Leone için Üçüncü Danışma grubu: İlerleme Raporu (Washington, D.C., The World Bank, 13 Nisan 2004), p. 111 http://siteresources.worldbank.org/INTSIERRALEONE/Resources/WB_Chairmans_Report_of_Proceedings_2002.pdf

47 Bkz Sierra Leone'deki BM Misyonu üzerine On dördüncü Genel Sekreterlik Raporu, 11 Haziran 2002, /63/881-S/2009/304, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/427/79/PDF/N0242779.pdf>.

48 Bkz Afganistan Sözleşmesi (Londra, 31 Ocak - 1 Şubat 2006), http://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/Dzuments/Afghanistan_Compact--English.pdf, Annex III.

Sözleşmenin kriterlerini karşılamamanın bir dizi nedenle zor olduğu ortaya çıktı. Zorluğun bir kısmı kriterlere rengini veren politik isteklerde yatıyordu. Örneğin sözleşme süren istikrarı varsayıyordu bu da kötüye giden güvenlik ve artan uyuşturucu trafiği ortamında beklentileri yönetmeyi zorlaştırıyordu. Birçok kriter için zaman çerçevesi aşırı hevesli ve gerçek dışıydı. Ancak birçok kriter için zaman sınırını uzatmak yerine hedeflerin kendilerini sahadaki gerçekliğe göre ayarlamak veya yeniden değerlendirmek daha tercih edilebilirdir.

Bir diğer sorun kümesi Sözleşmenin kriterlerinin nasıl ifade edildiğiyle ilgiliydi. Kriterler farklı seviyeler arasında net olmayan ilişkilerle farklı sorumluluk seviyeleri tanımladığından tutarsızdı. Kriterlerin çoğu süreç temelliydi ve çok az çıktı belirtilmişti. Birçok kriter hem girdi hem de çıktı olarak ifade edilmişti.

Afganiistan Sözleşmesini izlemek hem nicel hem de nitel verinin kötü kalitesi ve erişilebilirliği ile sınırlanmıştı. Şimdi Afganiistan'da birçok kurum ana veri toplamaktadır; özellikle Afganiistan Hükümetinin Ulusal Risk ve Hassasiyet Değerlendirmesi iki yılda bir yapılan kapsamlı hane halkı anketleriyle yüksek nitelikli sosyo--ekonomik veri toplanması konusunda sürekli gelişme göstermektedir. Ancak güvenlik ve yönetim gibi iki kritik kategoride çıktılarının izlenmesi için durum hiç de böyle değildir. Verinin toplanması, analizi ve hükümetin raporlama kapasitesi için daha büyük mali ve teknik yatırıma gerek duyulmakta ve bu da ancak Ulusal İstatistik Konseyi ve Merkezi İstatistik Ofisinin gözden geçirilmesi ve 2006 Ulusal İstatistik Ana Planının uygulanması çabalarıyla başlayabilir. Sözleşmede özetlenen taahhütlere doğru ilerlemeyi ölçmek için daha iyi kriterlerle daha yeterli ve güvenilir nitel ve nicel veriler kullanılmalıdır.

C3. Irak: Irak Sözleşmesi için Kıyaslama⁴⁹

Irak ile Uluslararası Sözleşme (ICI), Irak Hükümeti ve uluslararası topluluk arasındaki anlaşmadır. Asıl olarak 2006'da Irak'ta mezhep şiddetinin doruk noktasında tasarlanmış ve 2007 ilkbaharında barışı güçlendirme ve beş yıl içinde politik, ekonomik ve sosyal kalkınmayı takip etmek için başlatılmıştır.

Bu bağlamda ICI, Irak Hükümetine uluslararası yardımı yönlendirmede üç ayrı işlev gördü. ICI, ilk olarak, Irak ve uluslararası topluluğun kalkınma yardımı ve kapasite inşası gerektiren alanlar ile reform ve hükümet sorumluluğu gerektiren alanlar üzerine bir anlaşmaya varmasını sağladı. İkinci olarak ICI, üye devletler arasında uluslararası sorumluluğun koordinasyon ve uyumunu sağladı. Çift taraflı politikaların uyumsuz izini sürmek yerine ICI tüm uluslararası yardım için rehber belge oldu ve böylece stratejik bir şemsiye altında programatik bir planlama ortaya çıktı. ICI, üçüncü olarak, programlarının uygulanmasında BM Ülke Ekibi'nin birleşme ve uyumunu sağlayarak BM sistemi için değerli bir çalışma olduğunu kanıtladı.

Bu anlamda ICI'nin uygulanması daha önce var olan Irak Güven Fonu (ITF) ve Irak'ın kalkınması için BM tarafından yönetilen fondan faydalandı.

ICI'nin resmi görevi ITF için kılavuz belgesi olarak çalışmaktı ve böylece yüksek seviyedeki politik tartışmaları anında sahadaki kalkınma işine bağlıyordu. Afganiistan'daki JCMB gibi ICI Irak hükümeti ve BM tarafından ortak yönetiliyordu. Bu düzenleme Irak'ın aktif biçimde ICI gündemini şekillendirmesine izin vererek sadece uluslararası olarak zorlandığı taleplere maruz kalmış gibi hissettiği duruma göre daha büyük bir politik istek gösterdiğinden emin olunmasını sağlıyordu.

Irak'ta kıyaslamamanın başarısına bakarak şu sonuçlar çıkarılabilir:

1. Anlamlı ve kapsamlı bir gözden geçirme yürütmek için hükümetin tam işbirliği gerektiğinden Irak hükümetinin Sözleşmeyi desteklemesi başarılı kıyaslamamanın anahtar etkeni oldu.
2. Irak Sözleşmesi uzun vadeli kalkınma hedefleri için olduğu kadar hızlı başarı platformu olduğundan bazı kriterler (ör. borç rahatlaması, bazı kapasite inşa biçimleri ve Irak'ın IMF ilişkilerinde ekonomik reformda ilerleme) hızla karşılanabilirdi. Bu Sözleşmenin güvenilirliğini arttırdı ve uzun vadeli hedeflerini destekledi.

⁴⁹ Irak Sözleşmesi kriterleri ile ilgili daha fazla bilgi şurada bulunabilir: <http://www.iraqcompact.org/en/default.asp> and <http://www.sweden.gov.se/sb/d/10569>

3. Sözleşme kriterlerinin hiçbirisi önceliklendirme veya sıralamaya tabi değildi ve tüm tarafların uygun gördükleri her alanda ilerleme kaydetmesine izin veriyordu. Bu ilk gözden geçirmede olumlu biçimde yansıdı, en azından çoğu kriterde kısmi ilerleme sağlanmıştı. Sözleşme kriterleri öncelik eylemlerinin ve alt kategorilere bölünmesinden ve kısmi ilerlemeyi ölçmeyi etkin kılan diğer ölçümlerden faydalandı. 262 eylemden 52'si ilk yılda tamamlanırken 142 tanesi kısmen ele alınmıştı.

4. Nitelikli teknik personel eksikliği ve politik kopukluk Irak hükümetinin uygulama ve raporlama kapasitesini engelledi. Hükümetin tepeden aşağı yeniden inşası çok sayıda teknokrat konumunun boş kalması anlamına geliyordu. Hükümetin koalisyon yapısı bakanlıklar arasında sistematik koordinasyon eksikliğine neden oldu. Bunu telefî etmek için BM hem Birleşmiş Milletler Irak Görev Yardımı (UNAMI) aracılığı ile doğrudan görev desteğini uzattı hem de Irak kurumlarına danışmanlarla uluslararası personel sağladı.

C4. Burundi: Arusha Anlaşması için Kıyaslama ve Barış İnşası için Stratejik Çerçeve Burundi'deki BM ülkenin savaştan barışa geçişini kıyaslamak için iki ciddi girişimde bulundu ve ikisi de çatışma sonrası geçişleri ölçmenin ve anlamının önemini ve zorluğunu gösterdi. Burundi'nin savaştan çıkışı Ağustos 2000'de Barış ve Uzlaşma üzerine Arusha Anlaşmasının imzalanmasıyla başladı. Beş yıllık resmi ve gayri resmi aracılık sonucunda Arusha Anlaşması Burundi'nin yedi yıl süren iç savaşının nedenlerini ve neden olduklarını ele almaya istekli kapsamlı bir sosyal, ekonomik, politik ve güvenlik çerçevesini özetledi ve ülkeyi barış yoluna soktu. Bu çerçeve net bir zaman çizelgesine ayrıldı ve spesifik çıktıların Uygulama İzleme Komitesi tarafından denetlenmesini sağladı.

2007 yılında Burundi'nin ilk başarılı demokratik seçimlerinden sonra BM Barış İnşa Komisyonu Burundi'nin çatışma sonrası geçişini izlemek ve takip etmek için bir diğer girişimi, Burundi'de Barış İnşası için Stratejik Çerçeveyi İzleme ve Takip Mekanizmasını destekledi. Kapsamlı koordinasyon çerçevesi tanımlamanın yanı sıra Komisyon beş öncelikli müdahale alanı ve bunlarla ilgili kriterler, göstergeler ve sorumluluk alanları sundu.

BM barış koruma deneyimi uluslararası ve ulusal aktörlerin içerikteki olumlu ve olumsuz değişimi hesaba katan duruma özel stratejik hedeflere doğru ortak çalışmaları durumunda daha büyük etkileri olacağını gösterdi. Savaştan barışa geçişini izlemek ve takip etmek bu çabaları destekleme amaçlıydı. BM'nin Burundi'de kıyaslama deneyimleri yine de bu kapsamlı kanıt dayana yaklaşımın uygulanmasında birçok önemli zorluk olduğunu gösterdi.

1. Tahmin edilemeyen durum. Savaştan barışa geçişini izleme ve takip etme çabaları çoğu zaman ülke durumunun tahmin edilemezliğini hesaba katmayı unuttuyor. Durum değiştikçe önceden durumun statik olacağını varsayan kriter ve göstergeler alakasızlaşıyor. Hem Arusha Anlaşması hem de Barış İnşası için Stratejik Çerçeveyi İzleme ve Takip Mekanizması çok statik senaryolar özetliyordu ve Burundi'nin geçiş aşaması tahmin edilenden çok daha uzun sürdüğünde ve ülkenin politikası Stratejik Çerçevenin hedefleri ile aynı seviyeye gelmediğinde çok az manevra alanı kaldı.

2. Gerçekçi olmayan kriter ve göstergeler. Kriter ve göstergeleri en olası senaryoya değil de ideal senaryoya dayandırma eğilimi var. Bu kişilerin ve kurumların bu gösterge ve kriterleri takip etme isteğini kırıyor çünkü başarısızlıklarını işaret ederken idealden daha kötü bilgi anlamına geliyorlar. Burundi'de Barış İnşası için Stratejik Çerçeveyi İzleme ve Takip Mekanizması şunun gibi birçok belirsiz ve gerçek dışı kriter içeriyordu: "2008 yılında temel sorunlar ve ulusal stratejiler üzerine diyalog kültürü ve pratiğinin kurumsallaşması ile politik çatışmanın barışçıl çözümüne yardımcı politik bir çevre var olacaktır."⁵⁰

3. Belirsiz kriter ve göstergeler anlaşmazlıkları gizler. Kişiler anlaşmazlık alanlarını gizleyen belirsiz ve iki anlamlı göstergeler üzerinde daha kolay anlaşır. Bu belirsiz kriter ve göstergeler ülkedeki olumlu veya olumsuz eğilimleri veya uluslararası müdahale ve değişen durum arasındaki ilişkiyi takip etmek için gerekli detayı sağlamaz. Her iki Burundi girişimi bu eğilimden kötü etkilendi.

50 Bkz. *Burundi'de Barış İnşası için Stratejik Çerçeveyi İzleme ve Takip Mekanizması*, Kasım 2007, PBC/2/BDI/4, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N07/615/60/PDF/N0761560.pdf?OpenElement>

4. İzleme mekanizmalarında veri ve kararların önemi. Savaştan barışa geçişte ilerlemeyi ölçmek için tasarlanan mekanizmalar sık sık aşırı politizedir ve gerçek veriyi tartışmada başarısız olur ve durumu değiştirmek için gerçek veriye dayanan program, yaklaşım ve/veya stratejide değişiklik yapmak için çok az karar alır. Kıyaslama uygulamasından toplanan veri karar vericilerin kolayca erişebileceği bir formata çevrilmelidir ve sonrasında bu kişiler veriyi değerlendirmek için düzenli toplanmalı ve buna dayanarak karar vermelidir.

5. Savaştan barışa geçiş izlemeyi ve takip etmeyi amaçlayan sistemler ve yaklaşımlar kullanıcı dostu olmalıdır. Etkili bir sistem kullanılır, etkili olmayan sistem ise hızla terk edilir.

C5. Haiti: MINUSTAH güçlerinin yeniden yapılandırılması için kıyaslama⁵¹

BM Haiti İstikrar Misyonu (MINUSTAH) hem askeri hem de BM Polisi (UNPOL) olarak MINUSTAH güçlerinin yeniden yapılandırılması üzerine kararları bilgilendirmek için güvenlik ve istikrarı ölçmek için uygun metodolojiyi geliştirmek için iç danışma toplantıları (Mart-- Nisan 2009) gerçekleştirdi. Önerilen metodoloji Haiti'de 10 bölümün (idari alt bölüm) her birisinde durumun kanıta dayalı doğru resmini sağlaması için tasarlandı. Bu bilgiyi kullanarak BM üst yönetimi coğrafi yeniden yapılandırmanın yanı sıra saha varlığının güçlendirilmesi ve oluşturulması anlamında BM Güvenlik Konseyi önerileri ile birlikte karar verebilecekti.

Metodoloji temelde bölümleri şu öğelerle yılda dört kere değerlendirmektir:

- Organize politik/sivil huzursuzluk potansiyeli (şiddetli gösteri sayısı, sosyo--ekonomik koşullara karşı eylemler, vb)
- Suç ve kaçırılma sayısı
- Hükümet yetkililerinin performansı
- Haiti Ulusal Polisinin kapasitesi ve performansı (idare, profesyonellik ve altyapının yanı sıra şimdiki ve 2010--11 için planlanan sayılar).
- Kamu huzursuzluğu, devriye ve kontrol noktası vb gibi konuları ele almak için gerekli MINUSTAH desteğinin sıklığı ve seviyesi.
- İstikrar ve güvenliğe ana tehditler ve zaman içinde tahmini evrimleri.
- Etkili sınır yönetiminin sağlanmasında ilerleme.

Her bölümdeki Güvenlik Yönetim Ekibi (SMT) daha önce belirlenmiş ilerleme göstergeleri üzerine üç ayda bir rapor hazırlayacaktı. Raporlar sekiz ana konuyu ele alacak ve her birisi için bir eğilim değerlendirmesi olacaktı (örn, gelişme, değişim yok veya kötüleşme). SMT aynı zamanda raporlarda eylem önerebilir. MINUSTAH'ın JMAC bu süreci destekleyecek ve başlangıç aşamasında kılavuzluk etmek için bölümleri ziyaret edebilir.

Raporlar JMAC'e gönderilecek ve ordu ve UNPOL tarafından ortak biçimde analiz edilecektir. Bu analiz temelinde her bölüm kırmızıdan yeşile değişen bir trafik lambası derecelendirmesi alacaktır ve böylece MINUSTAH güvenlik fonksiyonlarının ulusallaştırılmasının hızını belirleyecek ve Ordu ve UNPOL yeniden yapılandırma planlaması için kılavuz sağlayacaktır.

1. Trafik lambası raporlama sistemi şu ölçeği kullanacaktır (kırmızıdan yeşile):İstikrarsız iz: Ağır silahlı çeteler ve şiddetli gösteriler: Yerel otoritenin yanıt verme kapasitesi yok.

2. Yüksek derecede güvensizlik ve istikrarsızlık: Sık gösteriler (bazıları şiddetli) ve çetelerle ilgili suç. Yerel otoritenin yanıt verme kapasitesi çok sınırlı.

3. Değişken: Potansiyel tehditler, parçalanmış suç, ve gösteriler (bazıları şiddetli). Yerel otoritenin yanıt verme kapasitesi sınırlı.

⁵¹ Kaynak: MINUSTAH (Taslak Metodoloji, Mayıs 2009).

4. Yeni ortaya çıkan istikrar ve güvenlik: Genel olarak yüksek suç oranı. Yerel otorite çoğu duruma yanıt veriyor.

5. Güvenli ve istikrarlı: Kanun ve düzen sağlanmış.

C6. Demokratik Kongo Cumhuriyeti (DRC): Uluslararası Güvenlik ve İstikrar Destek Stratejisi (ISSSS)⁵²

Uluslararası Güvenlik ve İstikrar Destek Stratejisi (ISSSS) 2008--2009 yıllarında somut faydaları belirlemek ve 2006 seçimlerinden sonra Nairobi Tebliği ve Goma Sözleşmesi ile sağlanan politik ilerlemeyi güçlendirmektir. Şu anda uluslararası toplumun DRC'nin Haziran 2009'da başlayan Savaşın Etkilenmiş Alanlar için İstikrar ve Yeniden İnşa Planına (STAREC) destek sunmasının ana aracıdır. ISSSS müdahalelerinin önceliklendirilmesi STAREC koordinasyon komiteleri aracılığı ile gerçekleşir, bu komitelere il, bölge ve ulusal seviyelerinde hükümet ve BM Organizasyon İstikrar Misyonu MONUSCO başkanlık eder.

ISSSS altında üç rapor teslim aracı vardır: Güncelleme, Kontrol paneli ve Üç aylık Rapor. Bunların her birisi spesifik görüşme veya amaca uygun hale getirilmiştir. DSRSG/RC/HC ofisindeki İstikrar Destek Birimi ISSSS ortaklarından gelen girdilere dayanarak araçları günceller.

Araç	Sıklık	Önemli Görüşme	İstenen Amaç
Güncelleme	İki haftada bir	Uygulama ortakları, il yönetimleri	Gerçekleştikçe operasyonel gelişmeleri paylaşmak; sahada karar verme koordinasyonuna
Kontrol Paneli	Aylık	BM üst düzey yönetimi, STAREC İller Arası Koordinasyon	Stratejik seviyede önemli performans verisinin dolaşımını sağlamak; ortaya
Üç aylık Rapor	3 ayda	İstikrar Fon Kurulu, STAREC Comité de Suivi	Güçlendirilmiş gözden geçirme sağlamak; önemli süreçler ve sonuçlar da dahil etmek.

Üç aylık Rapor bir karne (puanlama kartı) içerir, bu kart ISSSS Sonuç Çerçevesindeki dört asil çıktıya doğru süreci özetleyen trafik lambası ve ek metin kullanır: güvenlik, devlet otoritesi; geri dönüş yeniden entegrasyon ve uzlaşma; ve cinsel şiddete karşı mücadele. Aynı zamanda iki ortak temada rapor sunar: ISSSS için mali destek ve ulusal benimseme. (Bir puanlama kartından alınan tanımlayıcı özet EK C7'de verilmiştir).

ISSSS M&E için şu anki öncelik asil çıktıların ölçümünü iyileştirmektir. İstikrar Destek Birimi şu anda ISSSS tarafından kullanılan göstergelerin Strateji ile ilgili iç işlere çok odaklandığını ve toplumun yaşadığı sonuçları takip etmeye ihtiyaç olduğuna işaret ediyor. Birim, ilgili bilgi kolaylıkla miktar olarak belirlenemeyeceğinden ve dönüm noktası veya genel eğilim olarak rapor edilmesi daha iyi olacağından ölçümlerin nicel olması gerekmediğini vurguluyor.

⁵² Kaynaklar: İstikrar Destek Birimi, Arka plan makalesi: ISSSS için Kıyaslama/Değerlendirme, Eylül 2010 ve ISSSS, İstikrar Fon Kuruluna Rapor, 3. Çeyrek 2010.

C7. Kongo Demokratik Cumhuriyeti: ISSSS⁵³ sonuçlarının trafik lambası raporu örneği

ISSSS PUANLAMA KARTI

3. Çeyrek, 2010 (Özet)

İlerleme kodu açıklaması:

▪	Hedef muhtemelen zamanında başarılabacak veya raporlama döneminde durumda önemli iyileşmeler olacak.
▪	Hedef zamanında başarılamayacak veya alanlar arasında eşitsiz ilerleme var.
▪	İlerleme ya da gerileme yok; yönetim müdahalesi gerekli.
ND	Veri yok veya tanımlı değil; metodoloji hala ortaklarla tartışılıyor.

Bileşen 1: Güvenlik

HEDEF: Can, mülk ve hareket özgürlüğüne tehditler önemli derecede azaltıldı.

<i>Hedefe doğru ilerleme için göstergeler:</i>	
▪	Önemli ortaklarla birlikte belirlenecek.

Ana eğilimler ve yorumlar:

1) Güney Kivu'da gerileme: FDLR varlığı KK/GK sınır alanında önemli miktarda arttı ve bu önemli ISSSS hedef alanı olan Bunyakiri--Hombo'yu doğrudan etkiledi. Shabunda bölgesindeki FDLR varlığı da arttı ve Bukavu--Shabunda ekseninde 300 km boyunca çabaları etkileme potansiyeli var. Ordu ve FARDC arasındaki çatışmalar ilin güney kısmında orta seviyede sürdü ve Fizi--Minembwe--Baraka öncelik eksenini etkiledi.

2) Ortak İnsan Hakları Ofisi, Koruma Grubu ve MONUSCO askeri istihbaratından gelen raporlarla kanıtlandığı üzere hedef alanlarda **FARDC disiplin ve kontrolü** ciddi bir endişe olmaya devam ediyor. Pilot görevlendirme girişimleri dışında bu alanda devam eden çok az girişim var; 2011 için sağlam çıktı hedeflerinin belirlenmesi gerekli.

3) Diğer notlar:

Kuzey Kivu'daki Walikale bölgesinde, doğal kaynaklarla ilgili bir girişimler için odak alanı, FDLR, FARDC ve mili grupları arasında çatışmalarda bir tırmanma eğilimi görüldü ve kısa süre önce FARDC kuvvetlerinin bölgeye sevk edilmesinde büyük değişimler görüldü. 30 Eylül itibari ile durum hala değişken. Kuzey Kivu'nun kuzey kısmında FARDC ve ADF--Nalu arasında ağır çatışmalar 4. Bileşen altındaki bazı aktiviteleri etkiledi ama ISSSS hedef bölgelerini etkilemedi.

SONUÇ 1:	FARDC operasyonları daha organize ve etkili.
	Öncü: MONUSCO Gücü (G2, ordu, istihbarat)

53 ISSSS, İstikrar Fon Kuruluna Rapor, 3. Çeyrek, 2010 s.19--26.

Sonucun elde edilmesi için göstergeler:		
•	ISSSS hedef alanlarında yabancı silahlı güçlerin varlığı	GK'da ve bazı KK alanlarında artan FDLR etkinliği.
•	ISSSS hedef alanlarında Kongolu silahlı güçlerin varlığı	Bazı küçük değişiklikler; şu anda hedef alanlar dışında kalan etkinliklerde büyük artışlar.
ND	Hedef alanlarında silahlı gruplarca sivillere karşı yapıldığı bildirilen haftalık saldırılar	Başlangıç MONUSCO Gücü ile belirlenecek.

ISSSS altında planlanan çıktılar :			Haz '10	Eyl '10	Hedef 2010
•	Temel eğitim programlarını tamamlayan FARDC taburları	#	0	0	12
▪	Ortaklarla birlikte belirlenecek.	-	-	-	-

SONUÇ 2:	FARDC disiplini arttı ve suçun cezasız kalması azaltıldı.
	Öncü: MONUSCO SSR

Sonucun elde edilmesi için göstergeler:					
▪	Önemli ortaklarla belirlenecek.	Bkz. GoDRC--MONUSCO Ortak Değerlendirme, şu anda SC Res 1925 altında ilerliyor.			
ISSSS altında planlanan çıktılar :			Son	Şimdi	Hedef 2010
	FARDC için kullanılacak yeni garnizon	#	0	0	2,627

SONUÇ 3:	Silahlı grupların terhisi ve sivil hayata yeniden kazanma.
	Öncü: MONUSCO DDRRR / UNDP

Sonucun elde edilmesi için göstergeler:			H a z	E y l	Hedef 2010
			'10	'10	
▪	Kivus'da Kongolu silahlı gruplar içinde kalan savaşılar	#	4,000	4,000	0
ISSSS altında planlanan çıktılar :			H a z	Eyl '10	Hedef2010
			'10		
▪	2009 başından itibaren terhis edilen savaşılar	#	TBD	TBD	4,000
▪	Kalıcı yeniden kazandırma programı içindeki savaşılar	#	N/D	3,920	6,920
▪	Terhis ve yeniden kazandırma arasındaki ortalama gün	#	N/D	N/D	N/D

Bileşen 3: Devlet Otoritesinin sağlanması

HEDEF: Kamu güvenliği, adalete erişim ve yönetim hizmetleri dereceli olarak yenilendi ve güçlendirildi.

Hedefe doğru ilerleme için göstergeler :

▪	Önemli ortaklarla belirlenecek.
---	---------------------------------

Ana eğilim ve yorumlar

Personele odaklanma değişimi: Dikkate değer miktarda altyapı teslim edildi ama ilgili görevlilerin gönderilmesi gecikiyor; 2010 hedefleri için atamaların polis, adalet veya düzeltme görevlilerini karşılamaması muhtemel.

Paralel yönetimle ılımlı ilerleme: Kuzey Kivu'da eski CNDP görevlilerinin bazı resmi konumlara atanması ve yasadışı vergilendirme seviyelerinde azalma. 3. Çeyrekte bu eğilimi desteklemek için bir dizi önemli girişim başladı, bunlara Kuzey Kivu'daki silahlı gruplardan 1500 polisin entegrasyonu da dahi; ve bir diğerinde sivil yönetimi desteklemek için eğitim ve atamaları içeriyordu.

SONUÇ 1:	Ana nüfus bölgelerine güvenilir karayolu erişimi
	Öncü: İstikrar Destek Birimi

Sonucun elde edilmesi için göstergeler:

▪	% hedef ve şehir alanları arasında fiyat farkı	Başlangıç Ortak İzleme Ekipleri tarafından belirlenecek.
---	--	--

ISSSS altında planlanan çıktılar :			Haz '10	Eyl '10	Hedef
■	Önemli yollar yapıldı ve GoDRC'ye devredildi	km	103	244	720
■	Etkili bakım düzenlemeleri ile düzenlenen yollar	km	0	0	720

SONUÇ 2:	Kamu düzeni ve toplum güvenliği sağlandı
	Öncü: UNPOL (MONUSCO)

Çıktının başarılması için göstergeler:

▪	Çıktı öncülüğünde belirlenecek.
---	---------------------------------

ISSSS altında planlanan çıktılar :			Haz '10	Eyl '10	Hedef 2010
■	Polis bölgesi için yeni tesisler tamamlandı	#	6	8	14
■	Polis bölgesi için yerleştirme	#	300	300	1,300
■	Sınır polisi için yerleştirme	#	169	145	700
■	Hızlı Müdahale Polisi için yerleştirme	#	0	0	1,620

SONUÇ 3:	Sivil ceza sistemi yenilendi ve güçlendirildi
	Öncü: MONUSCO Hukukun Üstünlüğü

Çıktının başarılması için göstergeler:

▪	Çıktı öncülüğünde belirlenecek	
---	--------------------------------	--

ISSSS altında planlanan çıktılar :			Haz '10	Eyl '10	Hedef 2010
▪	Yeni mahkeme tesisleri tamamlandı	#	1	1	4
▪	Yeni mahkeme tesisleri çalışıyor ve duruşmalar yapılıyor	#	0	0	4
▪	Yeni hapisane tesisleri tamamlandı	#	1	0	4
▪	Yeni hapisane kapasitesi kullanıma hazır	#	0	0	480

SONUÇ 4:	Yerel seviyede çekirdek yönetim ve teknik kamu hizmetleri yenilendi
	Öncü: MONUSCO Sivil İşler / UNDP

Sonucun elde edilmesi için göstergeler:	
▪	Hedef toplumlarda brüt vergi geliri toplandı
	Başlangıç çıktısı önceliğinde belirlenecek.

Beklenen ISSSS çıktıları :			Haz '10	Eyl '10	Hedef 2010
	Yerel yönetim tesisleri tamamlandı/yenilendi	#	2	6	17
▪	Temel eğitim programını bitiren yerli yönetici personel	#	0	0	378
▪	Sivil yönetim için uzmanlık desteği olan yerliler	#	0	0	2011'e taşındı

C8. Liberya: UNMIL'den CDW kıyaslama kılavuzu

Liberya'daki BM Misyonu (UNMIL), ülkedeki gelişmelerle uyum içinde misyonun hızını belirlemeye yardım etmek için Eylül 2006'da⁵⁴ Güvenlik Konseyine kriter sunma girişimi aldı. Geri çekilme aşaması için ek kriterler Mayıs 2007'de⁵⁵ sunuldu. Kendi deneyimlerinden çıkardığı sonuçlarla SRSG Ellen Løj uygulayıcılar için aşağıdaki "yapılacaklar ve yapılmayacakları" resmi olmayan biçimde önerdi.⁵⁶

	YAPILACAKLAR
Girdiler veya çıktılar üzerine değil sonuçlar üzerine rapor	Sadece ölçülebilir (örn atanan polis sayısı) basit girdi ve çıktılara değil sonuçlara odaklanın. Buna subjektif analiz içinde geçerlidir.
Neyi ölçtüğünüze karar verin	Kriterlerinizin görev performansını mı, hükümet performansını mı, UNCT performansını mı yoksa bağışçı performansını mı ölçtüğüne karar verin. Tercih ülkedeki gelişmeleri ölçmektir ve bu da yukarıdakilerin tamamı anlamına gelir. Aynı zamanda BM dışındaki diğer aktörlerin de ilerlemeden sorumlu olduğu anlamına gelir. Bu politik olarak hassas olabilir.
Aşamalıya geçmek kabuledin	UNMIL'in güçlendirme aşaması (1 yıl) ve azaltma aşaması (3 yıl) için ayrı kriterleri vardır.

54 Bkz Güvenlik Konseyinin BM Liberya Misyonu üzerine On İkinci İlerleme Raporu, 12 Eylül 2006, S/2006/743, <http://daccess--dds--ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/517/11/PDF/N0651711.pdf>.

55 Bkz Güvenlik Konseyinin BM Liberya Misyonu üzerine On Beşinci İlerleme Raporu, 8 Ağustos 2007, S/2007/479, <http://daccess--dds--ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N07/447/68/PDF/N0744768.pdf>.

56 SRSG Løj ile kıyaslama üzerine tartışmalardan notlar, 18 Mart 2009.

Raporlama için trafik lambası yaklaşımı ve içeriksel metni kullanın	UNMIL Güvenlik Konseyine kriterleri üzerine raporu trafik lambası sistemi kullanarak verir. Her bir durum göstergesinin ('ciddi endişe' için kırmızı, 'endişe' için sarı ve 'yolunda' için yeşil) bir tanımı vardır. Her kriter işaretine durumla ilgili metin eşlik eder ve Konseyde tartışmayı kolaylaştırır.
Kendi kriterlerinizi önerin	UNMIL kıyaslama uygulamasını güçlendirme ve azaltma süreçlerinin ülkedeki durumla uyum içinde ilerlediğinden emin olmak için başlattı. Bu önceden belirlenmiş dışarıdan gelen kriterlerin öncelikleri sahadaki gerçekliği yansıtmayabilir.
Terimlerinize çok dikkat edin ve ne anlama geldiklerini açıklayın	"Adalet eğitim kurumu kuruldu" gibi bir kriter bu kurum düzgün biçimde çalışmazsa çok anlamlı olmaz. Bunun yanı sıra "işlevsel/tam işlevsel", "aktif/tam aktif", "arttırıldı/azaltıldı", "tamamlandı", "devam ediyor" "yürürlükte", "güçlendirildi" gibi diğer önemli terimleri eklemenin yollarını bulun. Bu terimlerin açıklamaları ülke durumuna göre bağlanmalıdır.
Dışarıdan danışmanlarla görüşün	BM'nin kıyaslama uzmanlığı yeterince gelişmemiştir. Dışarıdan danışmanlar kıyaslama sürecini kolaylaştırmada faydalı olabilir.

	YAPILMAYACAKLAR
Çok fazla kriter sunmak	Bunun yerine misyonun ana direktifine odaklanmış sınırlı sayıda kriter tanımlayın.
Aşırı iyimser rapor vermek	Kriterleri daha gerçekten başarılmadan "yeşil" gösterme eğilimi var, özellikle de raporlama süreci uzunken (ör. 3 yıl). Bu kriterlerin raporlama dönemi bitmeden karşılandığı yanlış varsayımına neden olur ve Güvenlik Konseyine sahadaki durumu aşırı iyimser biçimde yansıtmaya riski taşır.

Ek D: Kaynaklar

D1. Barışı güçlendirme sürecinin izlenmesi ile ilgili var olan indeksler

Political Stability and Absence of Violence / Politik İstikrar ve Şiddetin Yokluğu	http://info.worldbank.org/governance/wgi
State Fragility Index / Ülke Risk İndeksi (Global Report on Conflict, Governance and State Fragility / Çatışma, Yönetim ve Ülke Kırılganlığı üzerine Küresel Rapor)	http://www.systemicpeace.org
Political Instability Index / Politik İstikrarsızlık İndeksi	http://viewswire.eiu.com/site_info.asp?info_name=instability_map&page=noads&rf=0
Peace and Conflict Instability Ledger / Barış ve Çatışma İstikrarsızlık Hesabı	http://belfercenter.ksg.harvard.edu/project/52/intrastate_conflict_program.html
Index of African Governance / Afrika Yönetim İndeksi	http://belfercenter.ksg.harvard.edu/project/52/intrastate_conflict_program.html

Global Peace Index / Küresel Barış İndeksi	http://www.visionofhumanity.org/
Country Indicators for Foreign Policy-- Fragility Index / Dış Politika--Risk İndeksi için Ülke Göstergeleri	http://www.carleton.ca/cifp/
Bertelsmann's Transformation Index / Bertelsmann'ın Dönüşüm İndeksi	http://www.bertelsmann-transformation-index.de/16.0.html?&L=1
Index of State Weakness in the Developing World / Gelişen Dünyada Devlet Riski İndeksi	http://www.brookings.edu/reports/2008/02_weak_states_index.aspx
Fragile States Index / Riskli Devletler İndeksi	http://www.carleton.ca/cifp/ffs.htm
Political Instability Task Force / Politik İstikrarsızlık Görev Gücü	http://globalpolicy.gmu.edu/pitf/
The Failed States Index / Başarısız Devletler İndeksi	http://www.fundforpeace.org
Measuring Progress in Conflict Environments (MPICE) / Çatışma Ortamlarında İlerlemeyi Ölçmek	http://www.usip.org/resources/measuring-progress-conflict-environments-mpice
Worldwide Governance Indicators / Dünya Çapında Yönetim Göstergeleri	http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTWBIGOVANTCOR/0,,contentMDK:20771165~menuPK:1866365~pagePK:64168445~piPK:64168309~theSitePK:1740530,00.html WBI/

D2. Barışı güçlendirme sürecinin izlenmesi ile ilgili kılavuz ve el kitapları

Conducting Conflict Assessments: Guidance Notes / Çatışma Değerlendirmesi Yürütmek: Rehber Notlar (Department for International Development / Uluslararası Kalkınma

Bölümü, UK, 2009)

Bu broşürün amacı uygulayıcılara yardım kaynağı sağlamaktır: çatışmayı analiz etmek; çatışma ile ilgili ve kalkınma veya insani yardımı ilgilendiren riskleri daha iyi değerlendirme ve çatışmaya hassas politikalar ve programlar geliştirmek için seçenekler geliştirmek. "Stratejik Çatışma Değerlendirmesi" adı altında ülke ve bölge seviyesinde çatışma değerlendirme için bir metodoloji sunulmuştur.

DFID'nin yedi ülkedeki Stratejik Çatışma Değerlendirmesi yürütmesine dayanır.

<http://www.dfid.gov.uk/Documents/publications/conflictassessmentguidance.pdf>

<p>An Approach to DAC Guidance for Evaluating Conflict Prevention and Peacebuilding Activities / Çatışma Önleme ve Barış İnşası Etkinliklerini Değerlendirmek için DAC Kılavuzu Yaklaşımı (OECD DAC çalışması DCD (2007) 2, 13 Mart 2007).</p> <p><i>Bu çalışma makalesi DAC Çatışma Ağı, Barış ve İşbirliği ve DAC Kalkınma Değerlendirmesi Ağı'nın ortak etkinliğinin ürünüdür. DAC rehberlik notunun gelişimine doğru süreçte önemli bir adımdır. 75 çalışma ve gözden geçirmeye dayanır ve çatışma önleme ve barış inşası etkinliklerini değerlendirme üzerine sağlam önerilerde bulunur.</i></p> <p>Bulunduğu yer :</p> <p>www.adb.org/Documents/Papers/DAC--Guidance/Approach--DAC--Guidance.pdf</p>
<p>An Operational Note on Transitional Results Matrices / Geçişken Sonuç Matrisleri için İşlevsel bir Not (Washington, DC: Dünya Bankası, 2005)</p> <p><i>Beş riskli devlette geçişken sonuçların uygulanmasına dayanan bu işlevsel not temel prensiplerini, önemli öğelerini ve parametrelerini, olası riskleri ve onları hafifletmek için stratejileri özetler. Matrislerin basit, seçici olması, iyileşmenin politik, güvenlik, ekonomik ve sosyal yönlerine entegre olması, ulusal olması ve yeterli bağışıcısı olması gerektiğinin altını çiziyor.</i></p> <p>Bulunduğu yer: http://siteresources.worldbank.org/INTLICUS/Resources/TRM.pdf</p>
<p>Designing for Results: Integrating Monitoring and Evaluation in Conflict Transformation Programs / Sonuçlar için Tasarlamak: Çatışma Dönüşüm Programlarından İzleme ve Değerlendirmeyi Birleştirmek (Cheyanne Church ve Mark</p> <p>M. Rogers, Washington, D.C.</p> <p>Ortak Zemin için Araştırma ve USIP, 2006)</p> <p><i>Çatışma dönüşüm alanı için özellikle biçilmiş olan bu kılavuz dünya çapındaki örneklerle pratik ipuçları ile işlerinin etkinliğini ölçmek ve artıma girişiminde bulunan barış inşa uygulayıcılarının karşılaştıkları zorlukları ele alıyor.</i></p> <p>Bulunduğu yer : http://www.sfcg.org/programmes/ilr/ilt_manualpage.html</p>
<p>Measuring Progress in Stabilization and Reconstruction / İstikrar ve Yeniden İnşada İlerlemeyi Ölçmek (Craig Cohen, USIP: <i>Stabilization and Reconstruction</i>, Seri No.1, Mart 2006).</p> <p><i>Bu kısa makale istikrar ve yeniden inşa operasyonlarında ölçüm sürecinin neden zor olduğunun analizini yapıyor. Ölçüm sürecinde ana engelin kavramsal değil politik olduğunu öne sürerek makale ABD hükümetinin istikrar ve yeniden inşa operasyonlarında ilerlemeyi ölçme kapasitesini inşa etmek için sağlam önerilerde bulunuyor.</i></p> <p>Bulunduğu yer: http://www.usip.org/files/resources/srs1.pdf</p>
<p>Programming for Results in Peacebuilding: Challenges and Opportunities in Setting Performance Indicators / Barış İnşasında Sonuçlar için Programlama: Performans Göstergelerini Belirlemede Zorluklar ve Fırsatlar (Anne--Marie Laprise</p> <p>(Kanada Uluslararası Kalkınma Ajansı (CIDA), 1998).</p> <p><i>Barış inşasında sonuçlar için programlama için metodoloji geliştirmenin ilk çabalarından birisidir ve barış inşa hedeflerini sağlam performans göstergelerine dönüştürmede iyi bir örnektir.</i></p> <p>Bulunduğu yer : http://cpr.web.cern.ch/cpr/compendium/default.asp</p>

Reflective Peacebuilding: A Planning, Monitoring and Learning Toolkit / Yansıtıcı Barış İnşası: Planlama, İzleme ve Öğrenme Alet Kiti (John Paul Lederach, Reina Neufeld ve Hal Culbertson, Catholic Relief Services, 2007).

Bu alet kiti, barış inşa izlemesinin toplum seviyesinde etkisini, değişimi ve etkinliğini kolaylaştırmak için tasarlanmıştır. Güney Asya'daki Catholic Relief Hizmetleri program personeli ile Uluslararası Barış Çalışmaları için B. Kroc Enstitüsü fakülte ve öğrencileri arasındaki öğrenme işbirliğinin bir parçası olarak geliştirilmiştir.

Bulunduğu yer: http://crsprogramquality.org/pubs/peacebuilding/reflective_peacebldg.pdf

Strategic and Responsive Evaluation of Peacebuilding: Towards a Learning Model / Barış İnşasının Stratejik ve Uyumlu Değerlendirmesi: Bir Öğrenme Modeline Doğru (Naivasha, Kenya, Mart 2001: NPI--Afrik ve NCKK--CPBD Projesi Tarafından Toplanan İkinci Eylem--Yansıtma Semineri).

Nairobi Barış İnisiyatifi ve Kenya Ulusal Kilise Konseyleri Barış İnşa ve Kalkınma Projesi Topluluğunun ortaklaşa deşieklediği bu rapor iki kurumun barış girişimlerinin uygun planlama ve değerlendirmesini geliştirmek için organize ettiği toplantıların sonucudur. Geliştirilmiş M&E sistemlerini gözden geçirir; M&E'nin ikilemlerini ve zorluklarını inceler ve barış değerlendirmesi için öğrenme modeli sağlar.

Bulunduğu yer http://www.npi--africa.org/documents/strategic_response.pdf

D3. Barışı güçlendirme sürecinin izlemesi ile ilgili veri kaynakları

	Güvenlik
Human Security Report Project / İnsani Güvenlik Raporu Projesi	http://www.hsrgroup.org/index.php?option=content&task=view&id=71&Itemid=62
Human Security Gateway / İnsani Güvenlik Geçışı (İnsani Güvenlik Raporu Projesinin parçası)	http://www.humansecuritygateway.com/
Worldwide Incidents Tracking System / Dünya Çapında Olayları İzleme Sistemi Birleşik Devletler Ulusal Terörle Mücadele Merkezi	http://wits.nctc.gov/
Uppsala Conflict Data Programme (UCDP) / Uppsala Çatışma Veri Programı Uppsala Üniversitesi	http://www.pcr.uu.se/research/UCDP/data_and_publications/datasets.htm
PRIO Centre for the Study of Civil War / PRIO İç Savaş İnceleme Merkezi	http://www.prio.no/CSCW/Datasets/Armed--Conflict/
Norwegian Initiative on Small Arms Transfers / Küçük Silahların Nakliyesini İzlemek için Norveç İnisiyatifi	http://www.prio.no/NISAT/Small--Arms--Trade--Database/

<p>Correlates of War Project / Savaş Bağlantıları Projesi</p>	<p>http://www.correlatesofwar.org/</p>
<p>Intrastate Conflict Programme / Eyaletler arası Çatışma Programı <i>Belfer Merkezi</i></p>	<p>http://belfercenter.ksg.harvard.edu/project/52/intrastate_conflict_program.html</p>
<p>The Military Balance / Askeri Denge <i>Uluslararası Stratejik Araştırma</i> <i>Enstitüsü</i></p>	<p>http://www.iiss.org/publications/military--balance/</p>
<p>Arms Transfers Database / Silah Nakliye Veri tabanı <i>Stockholm Uluslararası</i> <i>Barış Araştırma Enstitüsü</i></p>	<p>http://www.sipri.org/databases</p>
<p>Political Terror Scale / Politik Terör Ölçeği</p>	<p>http://www.politicalterrorsscale.org/</p>
<p>CIA World Factbook / CIA Dünya Gerçekler Kitabı</p>	<p>https://www.cia.gov/library/publications/the--world--factbook/</p>
	<p>Yönetim/Hukukun Üstünlüğü/İnsan Hakları</p>
<p>Freedom of the World; Freedom of the Press / Dünya Özgürlüğü; Basın Özgürlüğü <i>Freedom House</i></p>	<p>http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=1</p>
<p>Press Freedom Index / Basın Özgürlüğü İndeksi <i>Sınır Tanımayan Gazeteciler</i></p>	<p>http://www.rsf.org/article.php3?id_article=290_31</p>
<p>CIRI (Cingranelli--Richards) Human Rights Dataset / CIRI İnsan Hakları Veri Kümesi <i>Binghamton Üniversitesi</i></p>	<p>http://ciri.binghamton.edu/index.asp</p>
<p>Corruption Perception Index / Yolsuzluk Algı İndeksi <i>Transparency International</i></p>	<p>http://www.transparency.org/news_room/in_focus/2008/cpi2008</p>
<p>Polyarchy and Contestation Scales / Poliyarşi ve Mücadele Ölçüleri <i>Notre Dame Üniversitesi</i></p>	<p>http://www.nd.edu/~mcoppedg/crd/data/crd.htm</p>
<p>PRIO Centre for the Study of Civil War / PRIO İç Savaş Araştırma Merkezi</p>	<p>http://www.afrobarometer.org/</p>
<p>Afrobarometer</p>	<p>http://www.afrobarometer.org/</p>
<p>Asian Barometer</p>	<p>http://www.asianbarometer.org/</p>
<p>Eurobarometer</p>	<p>http://ec.europa.eu/public_opinion/archives_en.htm</p>
<p>Latinobarómetro</p>	<p>http://www.latinobarometro.org/</p>

International Centre for Prison Studies / Cezaevi Uluslararası Araştırma Merkezi King's Koleji	http://www.kcl.ac.uk/schools/law/research/ic_ps
Institutional Profiles Database / Kurumsal Profil Veri tabanı Fransa Ekonomi, Sanayi ve Çalışma Bakanlığı/Fransa Kalkınma Ajansı	http://www.cepii.fr/anglaisgraph/bdd/institutions.htm
Political Instability Task Force / Politik İstikrarsızlık Görev Gücü	http://globalpolicy.gmu.edu/pitf/
Political Risk Service / Politik Risk Hizmeti	http://www.prsgroup.com/
Office of the High Commissioner for Human Rights / İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi Birleşmiş Milletler	http://www.ohchr.org/EN/PublicationsResources/Pages/Publications.aspx
Country Policy and Institutional Assessment / Ülke Politikası ve Kurumsal Değerlendirme Dünya Bankası	http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/0,,menuPK:476823~pagePK:64165236~piPK:64165141~theSitePK:469372,00.html

	Ekonomik Performans / Kalkınma
Index of Economic Freedom / Ekonomik Özgürlük İndeksi Wall Street Journal and the Heritage Foundation	http://www.heritage.org/Index/
Doing Business World Bank	http://www.doingbusiness.org/
Küresel Rekabetçilik İndeksi World Economic Forum	http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/Global%20Competitiveness%20Report/index.htm
Business Risk Service	http://www.beri.com/brs.asp
Economist İstihbarat Birimi	http://www.eiu.com/index.asp?rf=0
Global Insight – Global Risk Service-- Business Conditions and Risk Indicators / İş Dünyası Koşulları ve Risk Göstergeleri	http://www.ihsglobalinsight.com/?gclid=CP6LxKXF6p8CFUGF3godmScDYg
Expanded Trade and GDP Data / Genişletilmiş Ticaret ve GSYİH verileri K. Gleditsch	http://privatewww.essex.ac.uk/~ksg/exptradegdp.html
World Competitiveness Yearbook / Dünya Rekabetçilik Almanacağı Institute for Management Development	http://www.imd.ch/research/publications/wcy/index.cfm
International Monetary Fund / Uluslararası Para Fonu	http://www.imf.org/external/data.htm
Grey Area Dynamics / Gri Bölge Dinamikleri Merchant International Group	http://www.merchantinternational.com/grey_area_dynamics.php

	Sosyal Performans/Kalkınma
State of the World's Mothers / Dünya Annelerinin Durumu (Okul başarısı vb dahil) <i>Save the Children</i>	http://www.savethechildren.org/publications/state-of-the-worlds-mothers-report/full-report.html?WT.ac=0509_sowm_a_fullr
Millennium Development Goals Indicators / Binyıl Kalkınma Hedefleri Göstergeleri <i>Birleşmiş Milletler</i>	http://mdgs.un.org/unsd/mdg/Default.aspx
Human Development Indicators / İnsani Kalkınma Göstergeleri Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı	http://hdr.undp.org/en/statistics/
Minorities at Risk / Risk Altındaki Azınlıklar <i>Maryland Üniversitesi Uluslararası Kalkınma ve Çatışma Yönetimi Merkezi</i>	http://www.cidcm.umd.edu/mar/
World Development Indicators / Dünya Kalkınma Göstergeleri <i>Dünya Bankası</i>	www.worldbank.org/data
Sağlık İstatistikleri <i>Dünya Sağlık Örgütü</i>	http://www.who.int/whosis/en/
Acil Durumlar Veri tabanı <i>Felaketlerin Yayılma Araştırma Merkezi</i>	http://www.who.int/whosis/en/
PRIO İç Savaş Araştırma Merkezi	http://www.prio.no/CSCW/Datasets/Economic-and-Socio-Demographic/
Afrika Ülkeleri üzerine Seçilmiş İstatistikler <i>Afrika Kalkınma Bankası</i>	http://www.afdb.org/en/documents/publications/selected-statistics-on-african-countries/
İç Göç İzleme Merkezi	www.internal-displacement.org
Sağlık Ölçüleri ve Değerlendirme Enstitüsü <i>Washington Üniversitesi</i>	http://www.healthmetricsandevaluation.org/
	Sosyal Performans/Kalkınma
Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü	http://www.oecd.org/statsportal/0,3352,en_2825_29356_4_1_1_1_1_1,00.html
Birleşmiş Milletler Ortak Veri tabanı	http://unstats.un.org/unsd/cdb_discontinued/cdb_discontinued.asp
UNESCO İstatistik Enstitüsü	http://www.uis.unesco.org/ev.php?ID=2867_201&ID2=D <i>O_TOPIC</i>
Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği	http://www.unhcr.org/pages/49c3646c4d6.html

Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu	http://www.unicef.org/infobycountry/index.html
Uluslararası Çalışma Örgütü	http://www.ilo.org/global/What_we_do/Statistics/lang----en/index.htm
ReliefWeb <i>Birleşmiş Milletler İnsani İşler Koordinasyon Ofisi</i>	http://www.reliefweb.int/rw/dbc.nsf/doc100?OpenForm
Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Bürosu	http://www.unodc.org/unodc/en/data--and--analysis/index.html
WHO/UNICEF Su Tedariki ve Sanitasyon Ortak İzleme Programı	http://www.wssinfo.org/en/welcome.html
Birleşik Devletler Mülteci ve Sığınmacılar Komitesi	http://www.refugees.org/article.aspx?id=2324&subm=179&area=About%20Refugee sasp.aspx?id=2324&subm=179&area=About%20Refugees
Uluslararası Veri Tabanı <i>ABD Nüfus İdaresi</i>	http://www.census.gov/ipc/www/idb/
Dünya Değerleri Anketi	http://www.worldvaluessurvey.org/

	Çevre/Doğal Kaynaklar
Çevresel Performans İndeksi <i>Columbia Üniversitesi Bilimsel Bilgi Ağı (CISSIN) ve Yale Üniversitesi Çevresel Hukuk ve Politika Merkezi</i>	http://epi.yale.edu
PRIO İç Savaş Araştırma Merkezi	http://www.prio.no/CSCW/Datasets/Geographical--and--Resource/
Küresel Ayak izi Ağı	http://www.footprintnetwork.org/en/index.php/GFN/
Felaket Risk İndeksi	http://www.grid.unep.ch/activities/earlywarning/DRI/
UNDP	
Gıda ve Tarım Örgütü	http://www.fao.org/corp/statistics/en/
Enerji Bilgi Yönetimi	http://www.eia.doe.gov/

Barış Sürecinin İzlenmesi

*Birleşmiş Milletler Uygulayıcılar için
Değerlendirme Kılavuzu*

